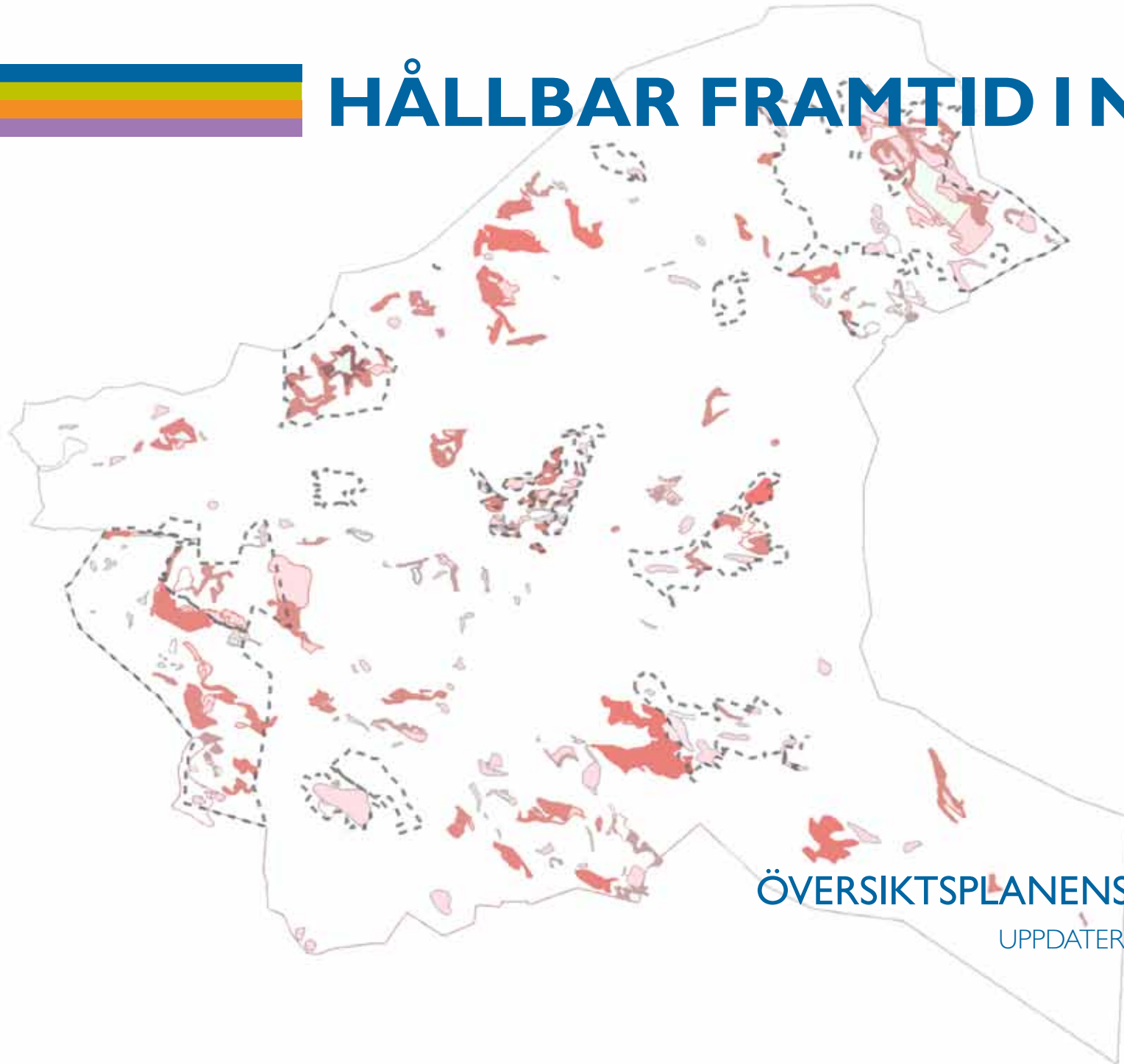

HÅLLBAR FRAMTID I NACKA

ÖVERSIKTSPLANENS UNDERLAG

UPPDATERAT DECEMBER 2013

Medverkande tjänstemän

Johan Aspfors, kulturmiljöprogram

Anders Börjesson, näringslivsfrågor

Marilou Forsberg Hamilton, vatten och avlopp

Anna Green, energifrågor

Emil Hagman, trafik

Birgitta Held Paulie, miljöfrågor

Kristina Heuman, barnomsorg och utbildning

Anna Hörnsten, kultur

Lina Malm, kustprogram

Nina Mautner Granath, folkhälsa

Marianne Möller, trafikstrategi

Lotta Nordkvist, social omsorg

Elisabet Rosell, park och grönstruktur

Magnus Rothman, grönstrukturprogram

Karolina Stenström, kartor

Lisa Ståhlberg, statistik

INLEDNING

Översiktsplanen ska kommunen redovisa de allmänna intressen som har betydelse för användningen av mark- och vattenområden. Riksintressen enligt miljöbalken ska redovisas särskilt. I den här översiktsplanen har vi valt att redovisa befintliga förhållanden, inventeringar och prognoser i ett särskilt dokument som kallas "Översiktsplanens underlag". Uppdelningen har två syften. Dels blir själva översiktsplanen med kommunens ställningstaganden inte så omfattande, dels kan underlagsmaterialet uppdateras kontinuerligt för att vara aktuellt när det åter är dags att revidera Nackas översiktsplan.

Detta är den första uppdateringen av översiktsplanens underlag gjord i december 2013.

MARK- OCH BEBYGGELSESTRUKTUR

Nackas historiska utveckling är resultatet av det geografiska läget mellan huvudstaden och skärgården, med farleder och speciella naturgeografiska förutsättningar. Kommunen utgörs av en urbergsplatå och är till stor del präglad av det varierade landskapet med bergen, sprickdalarna, skogen och vattnet. Gränserna mellan de olika elementen i landskapet är tydliga. Branta klippor stupar ner mot hav och sjöar eller mot odlade dalgångar. Kombinationen sjöled och tillgång till odlingsbar mark har gett upphov till våra äldsta gårdar och utmed 1800-talets ångbåtsleder ligger sommarvillor och industrier som varit beroende av goda kommunikationer. Senare väg- och brobyggen och framför allt järnvägen till Saltsjöbaden har bidragit med andra typer av miljöer som villasamhällen, tätortscentra och industrier. Ända in i vår tid har emellertid Nackas natur styrt utformning av både bebyggelse och infrastruktur.

Bebyggelsehistorisk utveckling

Namnet Nacka härrör från det bruk med bland annat järnhantering och kvarnar som Gustav Vasa anlade vid Nacka ström intill berget Nacken söder om Järlandsjön. Vid denna tid var trakten en jordbruksbygd, men vid gränsen mot Stockholm fanns vårdinstitutionen Danvikens hospital som hade anlagts vid 1500-talets mitt. Sicklaön fick genom Saltsjöbanan på 1890-talet järnvägsanknutna industrier och villasamhällen. Slutstationen Saltsjöbaden blev en kur- och villaort vid Baggensfjärden för välbeställda stockholmare. För liknande målgrupper skapades utmed Saltsjöbanan villasamhällen som till exempel Storängen och Saltsjö-Duvnäs under de första åren av 1900-talet.

Nackas industriella centrum låg länge på västra Sicklaön som hade blivit attraktiv för denna typ av verksamhet tack vare läget vid järnvägen och närheten till Stockholm. I anslutning till industrierna byggdes Finnstorps centrum och flera bostadsområden, till exempel Sickla strand, från sent 1940-tal. Punkthusen på höjderna Ekudden, Tallbacken och i Alphyddan byggdes på 1950- och 1960-talen. Norra kustens direktkontakt med huvudstaden och den stora farleden ledde till att strandnära ångkvarnar, varv och andra tunga industrier etablerades. Detta område var länge isolerat från övriga Nacka på grund av avskärmade bergshöjder och djupt

inskjutande vikar. Östra Sicklaön fick genom Ektorp en centrumbildning med kringliggande villa- och bostadsområden på 1930- och 1940-talet. På 1960-talet byggdes Nacka sjukhus på höjden mellan Ektorp och Skogalund.

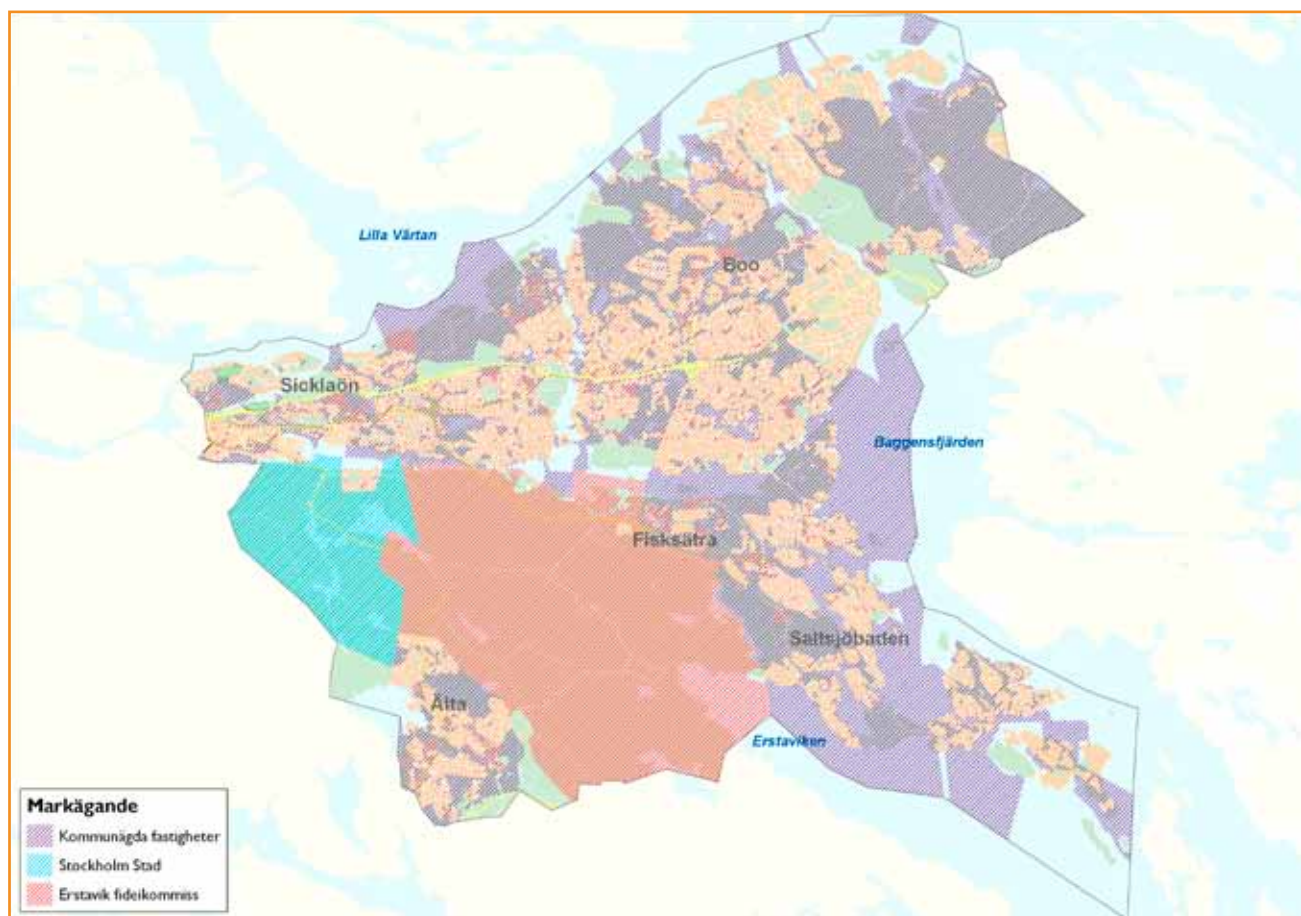
Motorvägen till Värmdö med förgrening till Saltsjöbaden anlades på 1960-talet och i början av 1970-talet. Vägen ledde till en utveckling av centrala Sicklaön vid Järlehöjden där skolor och annan samhällelig verksamhet fanns i anknäring till Järle industriområde. Ett stadshus och ett handelsområde anlades vid motorvägen. Stadshuset stod färdigt 1961 och affärgallerian Nacka Forum ersatte handelsområdet Skvaltån 1990. Motorvägen till Saltsjöbaden gav också upphov till Fisksätra med storskaliga flerbostadshus och radhusbebyggelse, samt till flerbostadshus och Tippens centrum i västra Saltsjöbaden.

Boo hade länge en lantlig prägel men jordbruket upphörde successivt kring 1900 och markerna blev attraktiva för sommarhusbebyggelse. Grosshandlarvillor i snirklig trähusarkitektur har blivit något av ett signum för Boo. De centrala delarna av Boo började bebyggas i större utsträckning efter att området hade fått förbindelse med fastlandet genom Skurubron 1915. Utmed Värmdövägen uppstod olika bebyggelsekoncentrationer som till exempel landsvägscentrumet i Björknäs med bussdepå alldeles intill Skurubron. På 1960- och

1970-talet uppfördes Västra Orminge med centrum och flerbostadshusbebyggelse. Idag sker en omfattande omvandling av fritidshus till permanentbebyggelse i hela Boo. Älta förlorade sin jordbrukskaraktär under 1900-talets första årtionden då markerna avstyckades för fritidshus och egnahem. På 1960-talet utökades Älta med Stensö centrum och flerbostadshus.

Markägande och marknyttjande

Nacka kommun har en landareal på 9 550 hektar. Kommunen har historiskt dominerats av stora markägare. Danvikens hospital, Erstaviks fideikommiss, Boo gård och Velamsunds gård är exempel på stora sammanhängande markinnehav. Erstavik är fortfarande en mycket stor markägare i kommunen. Nacka kommun äger drygt 4 800 hektar. Markinnehavet omfattar framförallt kommunala naturreservat samt planlagd gatu- och parkmark, men även en del obebyggd mark inom samtliga kommundelar. Den bebyggda marken ägs till största delen av olika enskilda aktörer som fastighetsbolag, exploitörer, bostadsrättsföreningar och privatpersoner. Knappt hälften (cirka 47 procent) av Nackas landareal utgörs av tätortsmark, i denna ingår även planlagd parkmark. Resten är natur, det vill säga skog eller öppen mark. Av naturmarken är ungefär hälften betecknad som produktiv skog, åker eller betesmark.

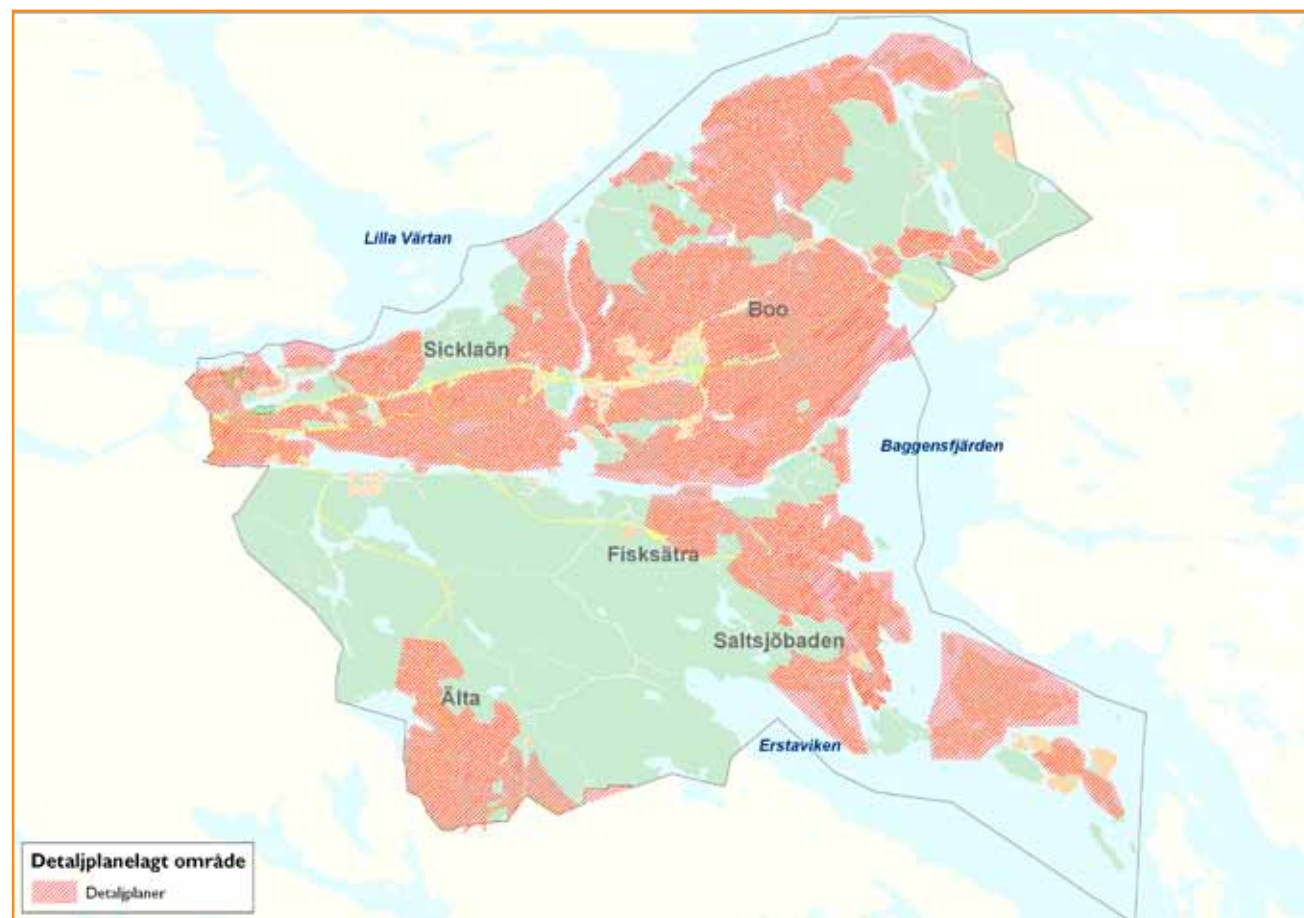
Befintliga planer och program

Gällande översiktsplan antogs av kommunfullmäktige 2012. Merparten av Nackas bebyggda områden har gällande detaljplan. De mest betydande planlösa områdena finns i centrala Boo och i Hästhagen, men även vissa delar av Sicklaön, Östra Boo, Saltsjöbaden och Gåsö saknar detaljplan. Förutom de formella PBL-planerna (plan- och bygglagen) finns ett antal program och policydokument med riktlinjer för bebyggelseutvecklingen och användningen av mark och vatten.

De viktigaste är:

Kvalitetsprogram för Nackas norra kust	antaget 1999
Program för Finntorpsområdet	antaget 2006
Förnyelseplaneringen i Boo	uppdateras successivt
Dagvattenstrategi och dagvattenpolicy	antagna 2008 respektive 2010
Grönprogram	antaget 2011
Kustprogram	antaget 2011
Kulturmiljöprogram	antaget 2011
Detaljplaneprogram för Fisksätra	antaget 2013
Parkeringspolicy	antagen 2013

Detaljplaneprogram är under utarbetande för Henriksdal, Planiaområdet, centrala Nacka, Nacka strand, Orminge centrum, Älta centrum och Saltsjöbadens centrum.

BEFOLKNING OCH BOENDE

I slutet av 2013 hade Nacka kommun cirka 94 500 invånare. Befolkningstillväxten har varit stark under hela 1900-talet och särskilt de senaste 10 åren på grund av ett omfattande bostadsbyggande. I kommunen finns idag cirka 38 000 bostadslägenheter varav cirka 23 000 i flerbostadshus och 15 000 i småhus. Redovisade prognoser grundar sig på ett fortsatt stort bostadsbyggande.

PROGNOS FÖR FRAMTIDA BOSTADSBYGGANDE

Nacka kommun gör kontinuerligt bostadsbyggnadsprognoser som uppdateras fyra gånger per år. Enligt den senaste prognosen tillkommer under åren 2013–2022 cirka 9 800 nya lägenheter i flerbostadshus och cirka 1 700 nya småhus. Sammanlagt innebär detta ett tillskott på cirka 11 500 nya bostäder under en 10-årsperiod. Kvarnholmen är det område som skulle få det största enskilda tillskottet (2500–3000 bostäder), men betydande tillskott av lägenheter i flerbostadshus förväntas också i Finnboda, Sickla, Nacka strand, centrala

Nacka, Tollare, Orminge centrum, Fisksätra och Älta. Merparten av de nya småhusen beräknas tillkomma genom omvandling av fritidshusområden till permanentbebyggelse i Boo och på Älgö. Nedanstående tabell redovisar prognosen fördelad på olika kommundelar. ”Justering nya projekt” är en uppskattning av sådana projekt som idag är okända, men som troligtvis dyker upp under perioden.

Enligt prognosen skulle både Sicklaön och Boo få ett betydande tillskott av lägenheter, men den procentuellt största ökningen skulle bli i Älta. Naturligtvis kan vissa bostadsprojekt skjutas på framtiden eller helt skrinläggas, men även om detta skulle inträffa i några fall så kommer Nacka otvivelaktigt få ett betydande bostadstillskott under de närmaste 10 åren.

Kommundel	Nya lägenheter i flerbostadshus 2013–2022	Nya lägenheter i småhus 2013–2022	Nya lägenheter totalt 2013–2022
Sicklaön	5 400	100	5 500
Boo	2 100	1 000	3 100
Fisksätra-Saltjöbaden	800	200	1 000
Älta	1 000	400	1 400
Justering nya projekt	500		
Nacka kommun	9 800	1 700	11 500

PROGNOS FÖR BEFOLKNINGS- UTVECKLINGEN 2013–2022

Under prognosperioden 2013–2022 beräknas folkmängden i Nacka kommun öka med 24 000 invånare, från cika 90 000 till drygt 117 000 personer. Antalet inflyttade beräknas vara i genomsnitt 8 800 personer per år medan antalet utflyttade uppskattas vara 7 100 personer. Detta ger ett årligt flyttnetto på cirka 1 700 personer för varje år under prognosperioden. Antalet barn som föds förväntas vara 1 400 per år i genomsnitt

under prognosperioden medan antalet avlidna skattas till ungefär 700 personer per år. Detta medför en naturlig befolkningsökning med cirka 700 personer per år. Nedanstående tabell redovisar befolkningsprognosen per kommunedel.

BEFOLKNINGENS ÅLDERS- STRUKTUR

Nacka har en förhållandevis ung befolkning. Genomsnittsåldern är 38 år jämfört med rikets 41 år. Enligt befolkningsprognosen kommer genomsnittsåldern i Nacka att öka något, men skillnaden mot riket kommer att öka från 3 år till 3,7 år. Nacka har i förhållande till riket betydligt fler invånare i åldrarna 10–15 år och 33–47 år, vilket är en följd av ett stort antal barnfamiljer. Kommunen har å andra sidan färre invånare i åldrarna 20–30 år, 54–64år och över 68 år än genomsnittet i riket.

Kommundel	Invånare 2012	Invånare 2022	Ökning antal	Ökning procent
Sicklaön	34 100	45 150	11 050	32
Boo	29 500	37 300	7 800	26
Fisksätra-Saltsjöbaden	18 200	20 650	2 450	13
Älta	10 900	13 900	3 000	28
Restförda	200	200	0	0
Nacka kommun	92 900	117 200	24 300	26

Förändringar i befolkningsstrukturen är alltid svåra att förutsäga eftersom man aldrig vet vilka som flyttar in i ett nytt område. Det planerade bostadsbyggandet under de närmaste åren tyder dock inte på en radikal förändring i befolkningens ålderssammansättning. Snarare kan strukturen förstärkas då det förväntas en kraftig ökning av både förskolebarn och personer i åldrarna 24–45 år, särskilt i prognosperiodens mitt. Antalet tonåringar förväntas sjunka i början av perioden för att sedan åter öka. I prognosperiodens inledande år förväntas andelen yngre pensionärer (65–70 år) öka kraftigt. Under periodens senare del sker däremot en ökning av både åldersgruppen 45–64 år och de över 70 år.

BOSTADSBYGGANDE OCH BEFOLKNINGSUTVECKLING 2023–2030

Utgår vi från översiktsplanens målsättningar och strategier samt från överenskommelsen om tunnelbanan kan vi räkna med ett fortsatt kraftigt bostadsbyggande främst på Sicklaön, men även kring lokala centra med bra kollektivtrafik. En preliminär prognos kalkylerar med cirka 10 000 nya bostäder mellan 2023 och 2030. Med denna nivå på bostadsbyggandet får vi räkna med en fortsatt kraftig befolkningsökning. Nacka kan mycket väl ha betydligt mer än 140 000 invånare 2030.

ARBETSPLATSER OCH HANDEL

Historiskt har Nacka, och framförallt Sicklaön, varit ett betydande industrisamhälle. Utvecklingen inleddes redan på 1500-talet med verksamheterna vid Nacka ström. Under slutet av 1800-talet och början av 1900-talet förlades en mängd industrier till Sicklaöns västra del, när många verksamheter flyttade ut från centrala Stockholm. Idag är de flesta industrier nedlagda eller flyttade och tjänstesektorn dominerar Nackas näringsliv. De senaste decenniernas tillväxt för handeln har lett till att denna näring inte bara fyller en servicefunktion utan också är betydelsefull för kommunens arbetstillfällen.

MÅNGA SMÅ FÖRETAG I EN STOR TJÄNSTESEKTOR

Näringslivet i Nacka kännetecknas av det stora antalet företag. I Nacka finns totalt 12 500 företag, vilket kan jämföras med Huddinge som har drygt 9 100 företag trots större befolkning. De små företagen är helt dominerande, bland annat finns drygt 7 100 företag utan anställda, vilket tyder på en utbredd entreprenörssamhet.

STORT HANDELSUTBUD MED BRA KOMMUNIKATIONER

De två största handelsområdena i Nacka är Sickla köpvarter med 77 000 m² och Nacka Forum med 52 700 m². I båda områdena finns ett stort utbud inom både livsmedel och fackhandel. Något som kännetecknar både Sickla köpvarter och Forum Nacka är deras förhållandevis goda kollektivtrafikförsörjning, vilket är ovanligt för större handelsplatser. Förutom dessa båda dominerande områden finns ett antal lokala centra i Älta, Fisksätra, Saltsjöbaden, Ektorp, Björknäs och Orminge. På Sicklaön finns även andra större etableringar för exempelvis livsmedelshandel och byggvaror.

Nackas näringslivsstruktur och arbetstillfällens

Bransch	Antal företag	Antal verksamma
Tillverkning	393	3 238
Byggverksamhet	1 000	2 533
Handel, transport, restaurang, hotell	2 043	8 440
Finans/fastigheter, företagstjänster	5 067	8 200
Utbildning	507	4 659
Kultur/nöje/fritid	874	3 133
Vård och omsorg	713	4 536

FOLKHÄLSA

Nacka kommun ger ut en folkhälsorapport vart tredje år. "Människor och hälsa i Nacka 2012" är den fjärde folkhälsorapporten i ordningen. Rapporten syftar till att ge en indikation på hälsoutvecklingen hos Nackas befolkning och är tänkt att utgöra en grund för prioriteringar i det hälsofrämjande och förebyggande arbetet i kommunen.

Folkhälsoarbetet är en viktig del i Nacka kommuns strävan att uppnå kommunens mål, om ett starkt medborgarinflytande, en god livsmiljö, en långsiktigt hållbar utveckling och att vara en trygg och säker kommun.

Generellt sett är hälsoläget i Nacka gott: 78,6 procent av befolkningen uppger att de har en god eller mycket god hälsa. Det är en förbättring sedan år 2002. Folkhälsan förbättras kontinuerligt och medellivslängden ökar. Kvinnor blir i genomsnitt 83,5 år och män 79,8 år (2010) vilket är högre än i länet och i riket.

Hälsoutmaningar i Nacka

Förutsättningarna är goda för en bra hälsa i Nacka, med en genomsnittligt hög medelinkomst och utbildningsnivå hos befolkningen. Det finns dock en del fakta som oroar. Bland annat ökar andelen rökande tonårsflickor i kommunen. Även narkotikaanvändningen ökar, främst bland unga pojkar.

En annan orosfaktor är att en tredjedel av tonårsflickorna (15–17 år) ofta är deppiga utan att veta varför, vilket är dubbelt så många som bland pojkarna. Dessutom visar siffrorna i rapporten på tydliga hälsoskillnader mellan olika grupper i samhället.

I denna rapport lyfter vi därför ut fyra viktiga hälsoutmaningar för Nacka kommun:

1. God hälsa för alla – stärkt hälsa i utsatta grupper
2. Ökad psykisk hälsa bland unga
3. Ökad fysisk aktivitet och bättre matvanor
4. Minskat användande av alkohol, narkotika och tobak

Utmaning I: God hälsa för alla – stärkt hälsa i utsatta grupper

Förutsättningarna för en god hälsa är olika för olika människor i samhället. Utrikesfödda personer, ensamstående mödrar, arbetslösa unga vuxna, personer med låg inkomst samt personer med sjuk- eller aktivitetsersättning tillhör de mest utsatta grupperna. Det finns stora skillnader i livsvillkor, levnadsvanor och hälsa mellan dessa grupper och övriga, i stor utsträckning fördelat mellan geografiska områden med olika befolkningsammansättning.

"Social hållbarhet" är ett begrepp som används när man bland annat talar om att skapa en mer jämlik hälsa, det vill säga att minska skillnaderna i hälsa mellan de olika befolkningsgrupperna. Det är direkt relaterat till det mer övergripande begreppet hållbar utveckling, som består av tre delar: den ekonomiska, den miljömässiga och den sociala. Dessa är ömsesidigt beroende av varandra. För att uppnå social hållbarhet krävs en god miljö och ekonomiska förutsättningar.

En definition av social hållbarhet är att bygga ett långsiktigt stabilt och dynamiskt samhälle där grundläggande mänskliga behov uppfylls. Dessa mänskliga behov är nära förknippade med människors livsvillkor och hälsa. (SKL)

Här följer några exempel på skillnader i hälsa mellan olika grupper i Nacka:

- Utbildningsnivån påverkar hälsan på många olika sätt. År 2010 skattade 85,6 procent av de med eftergymnasial utbildning sin hälsa som god eller mycket god. Av de med förgymnasial utbildning skattade 66,9 procent sin hälsa som god eller mycket god. Det innebär en skillnad på 18,7 procentenheter.
- Valdeltagandet är lägre bland de personer som har förgymnasial och gymnasial utbildning, jämfört med dem som har eftergymnasial utbildning.
- Ju högre utbildning, desto färre rökare.
- Att ha ett arbete är viktigt för hälsan: Bland de som varit arbetslösa i Nacka anger 31,3 procent att de har dålig hälsa, medan motsvarande siffra bland de som inte varit arbetslösa är 16,8 procent (2010).
- Ohälsotalet är betydligt större bland kvinnor än bland män.
- Det finns stora skillnader i valdeltagandet inom kommunen, en variation mellan 61,1 procent och 90,8 procent i de olika valkretsarna (kommunvalet).

Nacka delar även statistik med länet och hela landet där man kan konstatera att det finns hälsoskillnader mellan

elever med funktionsnedsättning och övriga elever, där de förstnämnda motionerar mindre, röker mer och dricker mer alkohol vid samma tillfälle än övriga elever. De har sämre psykisk hälsa och har fler stressrelaterade symptom än övriga elever. En elev med funktionsnedsättning lider dessutom fyra gånger högre risk att bli mobbad än övriga elever.

Det är även tydligt att riskfaktorer för ohälsa; som låg inkomst, låg utbildningsnivå, rökning och övervikt samverkar. En följd är att variationen i medellivslängd i till exempel Stockholms län är stor mellan olika kommuner och stadsdelar; 4 respektive 5 år för kvinnor och män.

Utmaning 2: Ökad psykisk hälsa bland unga

En god psykisk hälsa är avgörande för en rad områden i livet, som framgång i skola och arbetsliv, en stimulerande fritid och goda sociala relationer.

Flera rapporter visar att psykisk ohälsa bland ungdomar har ökat de senaste 10-20 åren i Sverige. Studierna visar att flickor har mer besvär än pojkar och äldre flickor har mer besvär än yngre.

I Stockholmsenkäten uppger cirka 70 procent av Nackas ungdomar att de ofta tycker det är riktigt härligt att leva. Samtidigt anger mer än 30 procent av flickorna, i årskurs 9 och år 2 på gymnasiet, att de känner

sig ledsna och deppiga utan att veta varför. Det är mer än dubbelt så många som bland pojkarna. I likhet med flera andra rapporter visar Stockholmsenkäten att flickor är en särskilt utsatt grupp. I Folkhälsorapport 2010, genomförd av Stockholms läns landsting, rapporteras också att antalet självmordsförsök ökat bland unga och att allt fler unga vårdas i sluten psykiatrisk vård. Orsakerna till detta är inte helt klarlagda men arbetslöshet och försörjningssvårigheter är välkända riskfaktorer för psykisk ohälsa

Den oroande utvecklingen av den psykiska hälsan hos barn och unga har lett till att ett antal nationella initiativ har tagits för att bland annat öka kunskapen om metoder, utveckla föräldrastödet, skapa bättre förutsättningar för ett långsiktigt strukturellt arbete och förbättra samverkan mellan skola, socialtjänst och hälso- och sjukvård.

Utmaning 3: Ökad fysisk aktivitet och förbättrade matvanor

Fetma och övervikt har blivit vanligare i nästan alla ålderskategorier utom bland de yngsta, och i Nacka är varannan man och var tredje kvinna drabbad. Övervikt är en betydande riskfaktor för ett flertal allvarliga sjukdomar.

I Nacka motionerar över 85 procent av den vuxna befolkningen måttligt eller regelbundet. Ändå är nära femtio procent av männen och en tredjedel av kvinnorna överviktiga eller lider av fetma. Bland de 14 procent som anger att de är stillasittande finns det en tydlig koppling till utbildningsnivå. Det är mer än dubbelt så många stillasittande i gruppen med förgymnasial utbildning än i gruppen som har eftergymnasial utbildning. Forskningen visar att längre stunder av stillasittande ökar risken för sjukdomar och en för tidig död, oberoende av hur mycket man i övrigt rör på sig under dagen.

När det gäller barn och unga minskar den fysiska aktiviteten i takt med ökande ålder. Mellan årskurs 5 och 8 halveras i princip andelen flickor som anger att de är fysiskt aktiva varje dag under skoldagen, från 81 procent till 43 procent. Minskningen bland pojkar i samma årskurser är drygt 20 procentenheter, från 81 procent till 60 procent. Enligt Barn- och elevhälsan ökar övervikten bland de unga, förutom bland flickor i årskurs 4. Allra störst är ökningen bland flickorna i årskurs 8 med drygt fyra procentenheter mellan läsåren 06/07 och 10/11, då hade 16 procent ett BMI på 25 eller högre.

Cirka 65 procent av Nackas vuxna befolkning äter frukt och grönt varje dag. Det är många elever i gymnasiet första år som inte äter frukost eller lunch.

Utmaning 4: Minskat användande av alkohol, narkotika och tobak

I Nacka kommun ses en ökning i andelen rökande tonårsflickor. Även narkotikaanvändningen ökar, främst bland unga pojkar. En positiv trend är att alkohol användningen minskar.

Enligt en undersökning gjord av Statens folkhälsoinstitut finns det ett starkt samband mellan tobaksrökning, alkoholvanor och cannabisanvändning. Till exempel visar undersökningen att 64 procent av de som röker testat cannabis, medan motsvarande siffra hos ickerökarna är fyra procent.

Mellan 2000 och 2010 fortsatte det alkoholrelaterade vårdutnyttjandet i länet att öka, särskilt inom den öppna beroendevården och i slutenvård för alkoholförgiftning. I båda fallen ses ökning i alla åldersgrupper, men ökningen var störst bland unga vuxna 15–24 år. Däremot minskar nu den alkoholrelaterade dödligheten. Mer än en fjärdedel av Nackas vuxna befolkning riskkonsumerar alkohol och mer än hälften av Nackas elever i år 2 på gymnasiet är storkonsumenter av alkohol.

Dubbelt så många pojkar (15 procent) som flickor (7 procent) i årskurs 9 har använt narkotika. Mellan årskurs 9 och år 2 på gymnasiet ökar andelen som någon gång använt narkotika markant. I år 2 har mer än

dubbelt så många pojkar använt narkotika någon gång, medan andelen flickor har mer än tredubblats. De allra flesta av de som använt narkotika har angett att de använt cannabis. En förändring i attityden till narkotika kan ligga bakom de ökade talen. De vuxnas beteende och attityder påverkar de unga. En femtedel av den vuxna befolkningen i Nacka har någon gång använt narkotika.

En tredjedel av eleverna i år 2 på gymnasiet röker. Bland pojkarna i årskurs 9 och i år 2 på gymnasiet är det en större andel som röker i Nacka jämfört med i jämförelsekommunerna samt länet. Det är viktigt att poängtera att 77 procent av flickorna och pojkarna i årskurs 9 är rökfria och i gymnasiet andra år är motsvarande siffra 61 procent av pojkarna och 63 procent av flickorna.

Positivt är att andelen unga i Nacka som inte dricker alkohol ökar. Ökningen ses främst bland flickor i årskurs 9, där 35 procent av flickorna i år 9 avstår från alkohol.

En viktig förutsättning för att kunna bedriva ett effektivt alkohol- och drogfö-rebyggande arbete är att det finns en samlad syn och en upparbetad samverkan mellan en rad olika aktörer i samhället.

UTBILDNING OCH KULTUR

Nacka har höga ambitioner med utbildningen. Världens bästa förskolor och skolor ska finnas här. Den utbildningspolitiska strategin betonar kunskap, arbetsro och valfrihet. Alla barn och ungdomar har rätt till stimulerande lärande, inflytande och trygg arbetsmiljö. Samarbete finns med regionens universitet och högskolor.

FÖRSKOLEVERKSAMHET

Nacka har en förskola med hög kvalitet och många valmöjligheter. Föräldrar kan välja mellan fristående och kommunala förskolor och föräldrakooperativ. Det går även att välja förskola i annan kommun.

Antal förskolor fördelat på kommunalar

Sicklaön	39
Älta	14
Fisksätra	6
Saltsjöbaden	13
Boo	35

Totalt har förskolorna cirka 6 000 barn inskrivna. Det finns cirka 80 anordnare som bedriver pedagogisk omsorg och som sammantaget har cirka 400 barn inskrivna.

Behovet av förskoleplatser beräknas öka med cirka 1 900 under perioden 2013–2022. Det största behovet av platser kommer att uppstå under senare delen av perioden. Behovet ökar i hela kommunen men främst på Sicklaön och i Boo. En fråga som kommer att bli

mer och mer aktuell är hur kommunen kan skapa bra förskolor i befintliga byggnader. Eftersom antalet barn i ett område varierar mycket över tid finns behov av att kunna omvandla bostäder till förskola eller tvärtom. Detta behov kommer troligtvis att öka eftersom förtätning av befintliga miljöer med största sannolikhet blir dominerande i den framtida bostadsutbyggnaden.

FÖRSKOLEKLASS OCH GRUNDSKOLA

Grundskolorna i Nacka har hög kvalitet. Visionen är ”Världens bästa skola – för alla – varje dag”. För de som ska välja skola finns många olika alternativ, kommunala och fristående skolor med olika inriktningar. Antalet elever var hösten 2013 cirka 13 200.

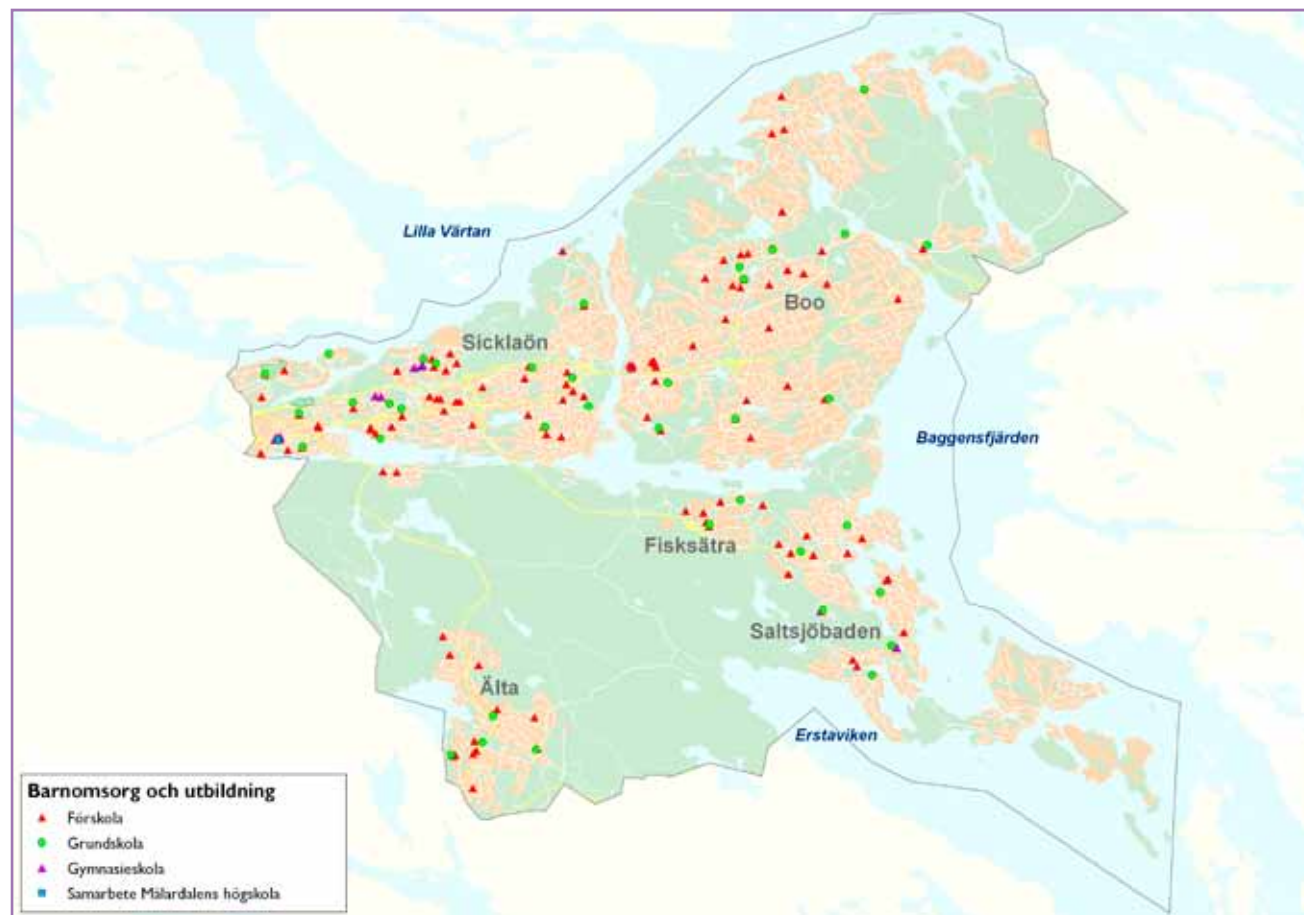
Antal skolor fördelat på kommunalar

Sicklaön	15
Älta	3
Fisksätra	2
Saltsjöbaden	5
Boo	10

Sammantaget är tillgången på skolplatser god i Nacka fram till 2015. I Boo och i centrala Nacka beräknas antalet barn öka markant under perioden 2013–2022. Det innebär att en utbyggnad av antalet skolenheter måste ske.

GYMNASIEUTBILDNING

Gymnasiutbildningen i Nacka präglas av öppenhet och mångfald. I kommunen finns för närvarande 10 gymnasieskolor, kommunala och fristående, med olika inriktningar. I många av dessa skolor går elever från andra kommuner samtidigt som Nackas ungdomar har möjlighet att välja gymnasieskola i andra kommuner. Antalet gymnasieelever i Nacka var hösten 2013 cirka 2 800.

KULTUR

Kulturpolitiska mål och strategier

Kulturpolitiken i Nacka har fem fokus:

- Nackabornas lust, motivation, intresse och förmåga att uppleva, skapa och aktivt välja kulturella aktiviteter.
- En kreativ och god inre och yttre livsmiljö.
- Ett levande, lokalt kulturliv av hög kvalitet med möjlighet till möten mellan professionella kulturutövare och nackabor.
- Kulturförmedling för att höja kunskapen, nå nya målgrupper och öka tillgängligheten till kultur.
- Kulturarven

Kulturnämndens strategiska mål är:

- Medborgarna ska ha tillgång till en mångsidig och kvalitativ kulturverksamhet
- Medborgarna ska ha möjlighet att påverka kulturutbudet
- Barn och unga ska erbjudas en bred musikundervisning med hög kvalitet på sin fritid
- Kulturaktiviteterna ska vara välbesökta och efterfrågade av medborgarna

Kommunens strategi för folkbiblioteksverksamhet
Visionen för folkbiblioteksverksamheten i Nacka är ”Öppna bibliotek – för lust och mening!” Strategiska mål för verksamheten är; öppenhet, lust och mening. Folkbiblioteken har en viktig funktion som fria, neutrala mötesplatser för gemenskap i samhället där medborgarna kostnadsfritt kan låna media och ta del av ett brett informations- och kulturutbud på egna villkor, vilket är en av förutsättningarna för en väl fungerande

demokrati. Folkbiblioteken utgör också en särskilt viktig resurs när det gäller att stimulera barn till läslust och bidra till barns språk-, skriv- och läsutveckling. Biblioteken är även en prioriterad mötesplats för nyanlända invandrare som behöver information och kunskap om det svenska samhället och nya kulturer.

Kommunens vision för arbetet med konst i det offentliga rummet ”Den Öppna konsten ska bjuda in, beröra och berika människor och mötesplatser”. För att uppnå visionen föreslås följande tre strategiska grundvalar gälla i Nacka kommun:

- Offentlig konst ska vara kommunicerad och tillgänglig
- Det offentliga rummet som plats för konst ska utvecklas medvetet och över tid
- Det ska finnas en tydlig ansvarsfördelning och process för arbetet med offentlig konst

I syfte att uppnå målen och stimulera en bred kulturell infrastruktur i hela kommunen, stödjer kommunen organisationer, föreningar och övriga aktörer som producerar och arrangerar kulturverksamhet för Nackas

invånare. Barn- och ungdomskultur är särskilt prioriterat. Kommunen har avtal med olika kulturföreningar och kulturkursanordnare och fördelar årligen bidrag och stipendier till kulturaktiviteter. Kommunens strategiska satsningar på kultur innehåller också utveckling av kulturturism och kulturella näringar, som är viktiga utvecklingsområden för tillväxt. En särskild satsning görs de kommande åren för att lyfta fram Nackas kultur- och industrihistoria genom olika projekt.

Allmätkultur

All biblioteksverksamhet i Nacka kommun ska erbjuda ett varierat medieutbud och bibliotekstjänster som främjar individens utveckling. Folkbibliotekens verksamhet ska kännetecknas av allsidighet, öppenhet, hög kvalitet och kreativitet i takt med samtiden. I kommunen finns sex folkbibliotek, alla centralt belägna i Sickla (Dieselverkstaden), Fisksätra, centrala Nacka (Nacka Forum), Orminge, Saltsjöbaden och Älta. Biblioteken ska erbjuda lättillgängliga bibliotekstjänster, fysiskt och virtuellt, för alla medborgare och är också en viktig kanal för kommunens medborgarinformation. Varje bibliotek anpassar sitt utbud och sin verksamhet till befolkningen i närområdet och kundernas önskemål.

I kommunen finns också fyra kulturhus: Boo Folkets hus, Dieselverkstaden i Sickla, Fisksätra Folkets hus och Älta Kulturknut. Kulturhusen är viktiga mötesplatser för det lokala kulturlivet och tillhandahåller lokaler för konstutställningar, scenkonst, kurser och andra kulturaktiviteter. Kulturhusen drivs genom avtal med kommunen. Nya kulturlokaler och ett nytt folkbibliotek planeras också i det nya bostadsområdet på Kvarnholmen. När Nacka bygger stad är infrastruktur för konst och kulturverksamhet viktigt att integrera tidigt i planeringen.

I syfte att uppnå målen och stimulera en bred kulturell infrastruktur i hela kommunen, stödjer kommunen organisationer, föreningar och övriga aktörer som producerar och arrangerar kulturverksamhet för Nackas invånare. Barn- och ungdomskultur är särskilt prioriterat. Kommunen har avtal med olika kulturanordnare och fördelar årligen bidrag och stipendier till kulturaktiviteter. Kommunens strategiska satsningar på kultur innehåller också utveckling av kulturturism och kulturella näringar, som är viktiga utvecklingsområden för tillväxt. En särskild satsning görs för att lyfta fram Nackas kultur- och industrihistoria genom olika projekt.

Nacka ska fortsätta arbetet med att utveckla utbudet av konst och kultur lokalt och regionalt. Detta innebär bland annat en fortsatt utbyggnad av en ändamålsenlig infrastruktur för konst, kultur- och biblioteksverksamhet. Nacka har ställt sig positivt till att ingå i en regional biblioteksutveckling och deltar aktivt i det regionala resurscentret Innovativ kultur i samverkan med näringsliv och akademi i länet.

Nacka är rikt på konst och ett stort antal tongivande konstnärer har genom åren bott och arbetat i kommunen. Många av dessa har bidragit med verk till Nackas offentliga rum och mötesplatser. Kommunen köper regelbundet in konst till offentliga miljöer och stödjer konstnärlig utveckling på olika sätt. Prioriterade platser för konstnärlig gestaltning är torg, kollektivtrafik, äldreboenden, skolgårdar, parker, förskolegårdar, lekplatser, gator, busshållplatser, vandringsstråk och promenadvägar. En viktig lokal och regional resurs för professionella konstnärer i hela Stockholmsområdet är Konstnärernas kollektivverkstad som ligger i Sickla.

Några viktiga besöksmål inom konst- och museiområdet är:

Grünewaldvillan, Saltsjöateljén
Stora Nyckelviken, med bland annat Nacka hembygdsmuseum
Nacka konsthall i Dieselverkstaden
Olle och Kajsa Nymans kulturstiftelse med ateljéer och konstnärshem
Stockholms läns museum

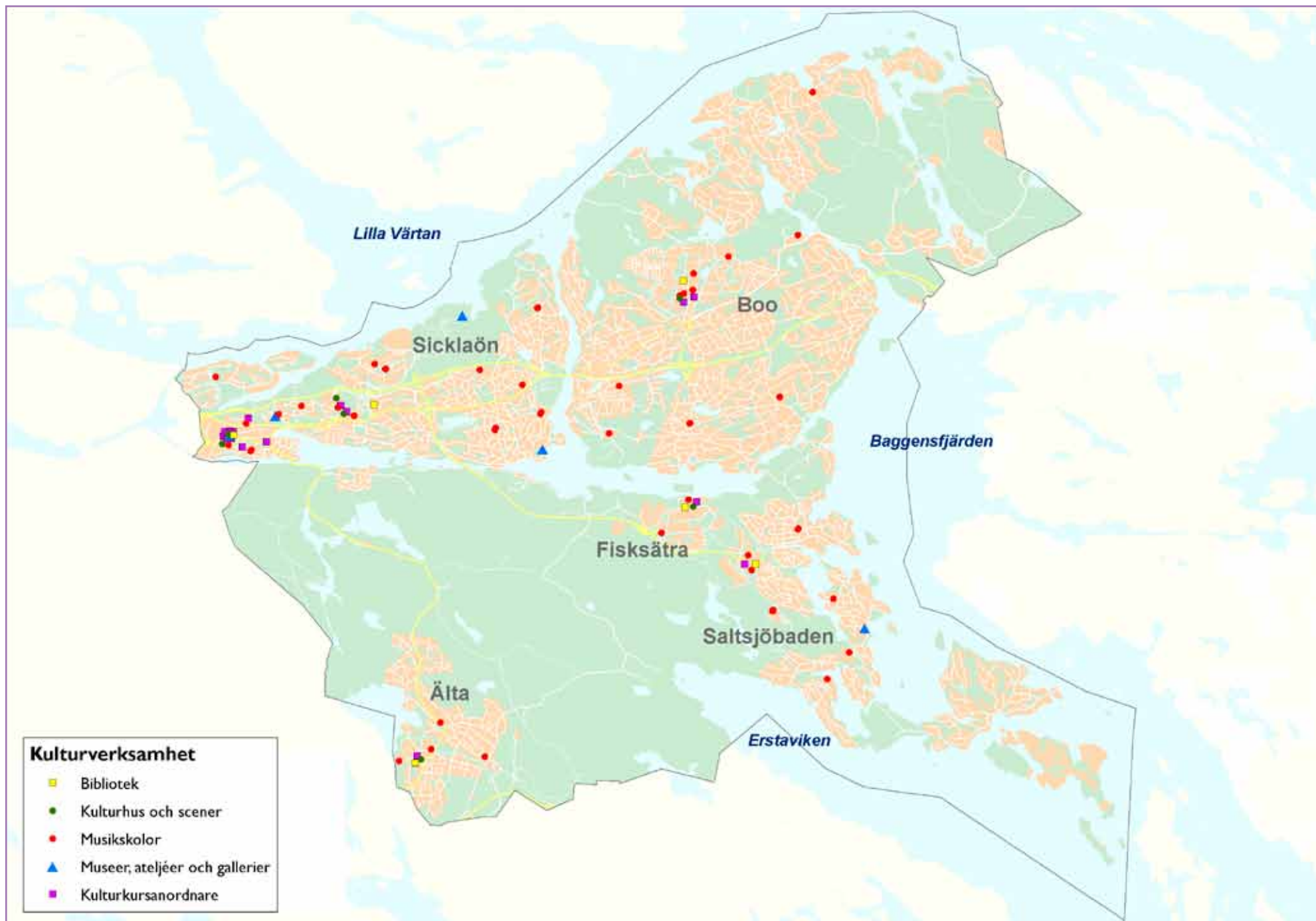
I Fisksätra marincenter vid Baggensstaket i Fisksätra byggs ett museum som preliminärt öppnar hösten 2012. Museet ska visa platsens historia, från vikingatiden till dagens mångkulturella lokalsamhälle. Utgångspunkten för museet är Slaget vid Stäket år 1719 då ryska och svenska trupper drabbade samman. Museisatsningen förväntas bland annat utveckla båtutrustning till området.

Barn- och ungdomskultur

Kulturnämnden auktoriserar musikskolor som vill etablera sig i Nacka och satsar särskilda medel för att ge barn och ungdom bättre möjligheter att ta del av ett professionellt kulturutbud och skapande under skoltid. Satsningen kallas Kulturpengen och riktar sig till alla barn inom utbildningsverksamheten, från tre års ålder till och med skolår nio.

Nacka har 2013 åtta auktoriserade musikskolor som bedriver undervisning för barn och ungdomar i Nacka; OEM Nacka, Nacka musikskola, Studieförbundet musikskola, Maestroakademien, Rytmus, Musikania, Saltsjöbadens musikskola och Järlahuset musiksal.

Flera kulturaktörer i Nacka erbjuder kurser för barn och unga inom bland annat områdena dans, teater, sång, bild, cirkus, hantverk och slöjd. Verksamheterna bedrivs bland annat i flera av kommunens grundskolor, i kulturhusen, och i kultur- och föreningslokaler över hela kommunen.

SOCIAL OMSORG

Kommunen har enligt socialtjänstlagen det yttersta ansvaret för att de som vistas i kommunen får det stöd och den hjälp som de behöver. Kommunens vision är att Nacka ska fortsätta vara en bra kommun att bo i för äldre och för personer med funktionsnedsättning eller särskilda behov. Det kräver samordnad planering och fokus på hållbar utveckling, både mänskligt och miljömässigt.

Äldreomsorg

Det finns ett brett utbud av särskilda boenden för äldre med stor valfrihet och hög kvalitet. Idag bor cirka 590 Nackabor i särskilt boende för äldre. Hälften av boendena drivs i kommunal regi. Behovet av platser varierar mycket över tid och just nu råder balans mellan behovet och tillgången på lediga platser. De flesta som flyttar in är över 85 år och bor i genomsnitt två år på äldreboendet. De flesta önskar ett boende i det område där de tidigare bott.

I Nacka finns idag fem särskilda boenden för äldre i kommunal regi med totalt 271 platser.

Nacka seniorcenter Ektorp	116 platser
Nacka seniorcenter Sofiero	40 platser
Nacka Seniorcenter Talliden	34 platser
Nacka Seniorcenter Älta	21 platser
Nacka Seniorcenter Sjötäppan	60 platser

I kommunen finns också åtta boenden i privat regi med sammanlagt 451 platser. Av dessa hyr Nacka kommun för närvarande cirka 300 platser. Stockholms stad hyr också ett stort antal platser på boenden i Nacka.

Danvikshem	174 platser
Saltsjöbadens Sjukhus	60 platser
Lillängen	45 platser
Sarvträsk äldreboende	38 platser
Gammeluddshemmet	24 platser
Båthöjden Plaza	56 platser
Kungshamn, Norra Skuru	54 platser

Nacka kommun köper också enstaka platser utanför kommunen när särskilda behov föreligger.

Planerade särskilda boenden:

Tollare	72 platser	hösten 2015
Ältadalen	45 platser	2016–2017
Graninge stiftsgård	54 platser	

Boende enligt LSS

Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) är en rättighetslag för personer med funktionsnedsättning.

Rätt till insatser när det gäller boende omfattar:

- Bostad med särskild service för vuxna eller annan särskilt anpassad bostad för vuxna. Det finns en långsiktig planering med en stor delaktighet för de berörda.

- Boende i familjehem eller bostad med särskild service för barn och ungdomar som behöver bo utanför det egna hemmet
- Korttidsvistelse utanför det egna hemmet. Genom ett nytt kundval kommer valmöjligheterna att öka med en specialisering på olika målgrupper och inriktningar. För närvarande bor drygt 100 personer i grupp- och servicebostäder i Nacka.

I Nacka finns idag tre enheter i kommunal regi.

Fisksätra gruppboende	14 platser
Skymningsvägens gruppboende	6 platser
Bergåsens serviceboende	10 platser

I kommunen finns också nio grupp- och servicebostäder i privat regi.

Hedvigslunds gruppboende	14 platser
Vattenverksvägens gruppboende	6 platser
Bråvallavägens gruppboende	5 platser
Rudsjövägens gruppboende	6 platser
Kantatvägens gruppboende	7 platser
Ametistens gruppboende	10 platser
Kompassen och Rodrets gruppboende	10 platser
Tellusvägens gruppboende	6 platser
Skogalundsklippans serviceboende	12 platser

Dessutom finns ett boende på Lovisedalsvägen med åtta lägenheter och ett boende på Ornövägen i Saltsjö-Boo med sex lägenheter, där personer bor med hjälp

av personlig assistans. Två gruppboendestäder, Braxens serviceboende i Fisksätra och Henriksdalsberget med sammanlagt 17 lägenheter drivs helt i privat regi.

Under de närmaste tio åren finns behov av cirka en gruppboendestad per år med sex lägenheter i varje enhet samt två-tre lägenheter per år till personer med behov av boendestöd. För närvarande planeras gruppboendestäder på Solsidevägen i Saltsjöbaden, Kvarnvägen i Saltsjö-Boo och i Tollare.

Boende för psykiskt funktionshindrade

Gruppboendestäder för personer med psykisk funktionsnedsättning finns på sex platser i kommunen.

I Nacka finns idag två kommunala gruppboendestäder.

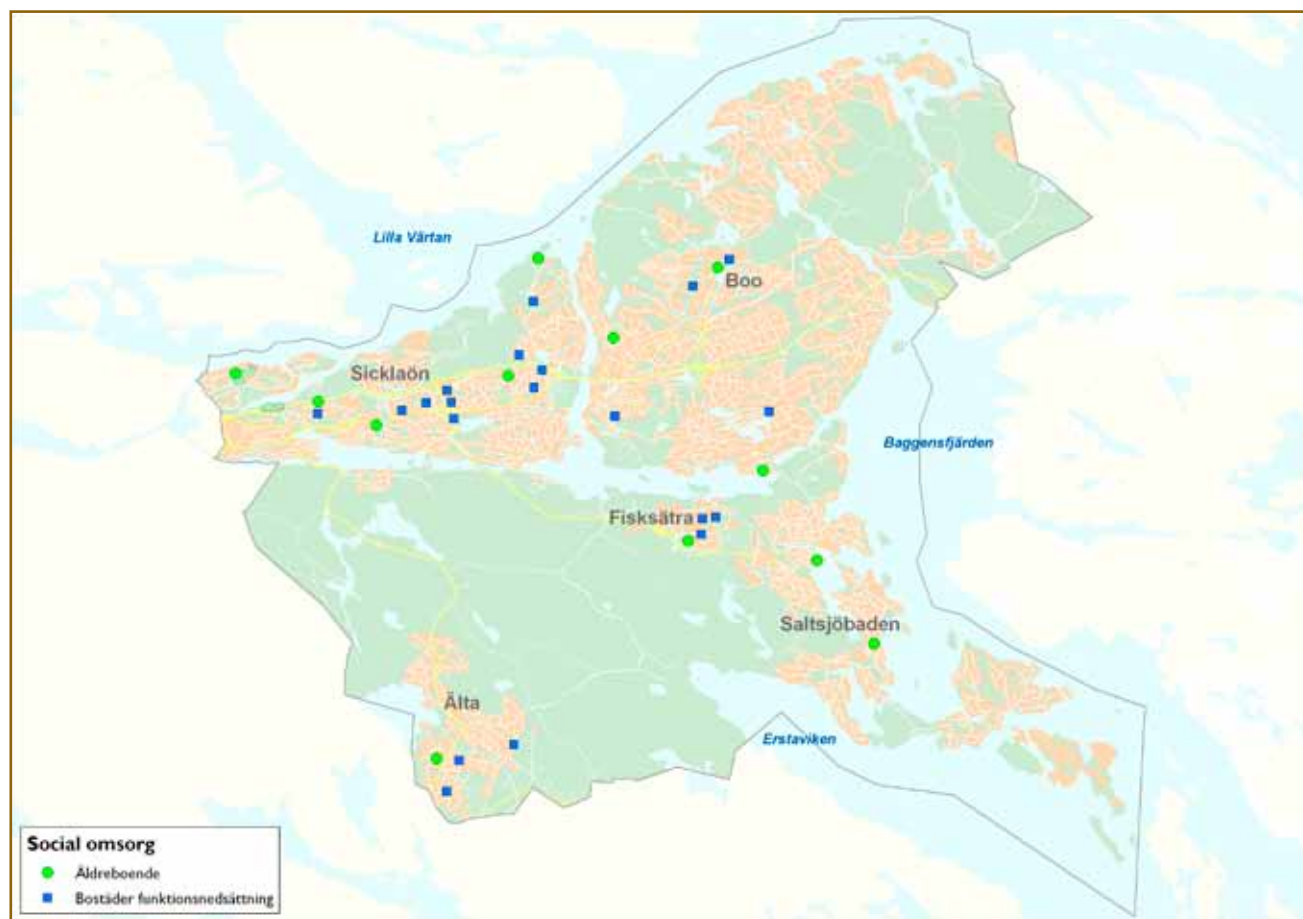
Gruppboendestaden 197: an	7 platser
Gruppboendestaden Måsen	8 platser

I kommunen finns också två gruppboendestäder i privat regi.

Ektorpsvägens gruppboendestad	6 platser
Skogalundsklippan 22, gruppboendestad	5 platser

Ett flertal av de personer som idag bor på gruppboendestad saknar fullvärdiga lägenheter. Det innebär att befintliga lokaler måste byggas om, alternativt att man måste hitta lämplig mark där nya bostäder kan byggas.

Dessutom finns behov av tre-fyra mindre lägenheter per år.

KULTURMILJÖVÅRD

Kulturmiljövård är ett av de samhällsintressen som kommunen är skyldig att beakta i samhällsplaneringen. Det främsta syftet med kulturmiljövården är att lyfta fram och värna de historiska uttryck och samband som finns i vår fysiska miljö. Det kan röra sig om allt från flerhundraåriga jordbruksmiljöer till bostads- och industriområden från efterkrigstiden. Det bästa sättet att bevara en kulturmiljö är att den får leva och brukas. Kulturmiljön ska ha plats för avtryck från vår tid, men förändringar ska göras med omsorg och med respekt för den historiska betydelsen.

Att få uppleva historien i vardagsmiljön är en kvalitet med betydelse ur flera perspektiv. Inte minst har det visat sig att närvaron av det förgångna betyder mycket för människans välbefinnande. Historiska inslag varierar och berikar stadsbilden, ger den identitet och historisk förankring. Kulturmiljön har betydelse för kreativitet och företagsamhet och därmed för lokal och regional ekonomisk utveckling.

Kommunens kulturmiljöprogram identifierar de mest värdefulla miljöerna av lokalt intresse och redovisar områden av nationellt intresse för kulturmiljövården. Kulturmiljöprogrammet anger även rekommendationer till hur kulturvärden i den fysiska miljön ska hanteras.

KULTURMILJÖER AV RIKSINTRESSE

Idag finns cirka 1 700 områden i Sverige som bedöms ha så stora kulturhistoriska värden att deras bevarande är av nationellt intresse. I Nacka finns fem områden av riksintresse för kulturmiljövården.

- Stockholms farled och inlopp
- Herrgården Erstavik med omland
- Brukslämningarna vid Nacka ström
- Centrala Saltsjöbaden
- Villaområdet Storängen

Nackas kulturmiljöer av riksintresse redovisas mer ingående i avsnittet Riksintressen på sidan 59.

KULTURMILJÖER AV LOKALT INTRESSE

I kommunen finns, förutom de kulturmiljöer som staten utsett som riksintressanta, ett stort antal miljöer som är intressanta ur ett kommunalt perspektiv. Dessa drygt 40 miljöer redovisas i kulturmiljöprogrammet enligt kategorierna;

Gården-torpet-kulturlandskapet (Erstavik, Källtorp, Skogsö, Boo gård, Kils gård, Velamsund). Områden med tydliga agrarhistoriska uttryck i landskap och bebyggelseskick, varav flera är herrgårdsmiljöer. I flera områden hittas större bestånd av ädellövträd och fornlämningar som vittnar om lång agrar- och bebyggelsehistorisk kontinuitet.

Sommarherrgården (Svindersvik, Nyckelviken, Eriksvik, Tollare). Herrgårdsliknande sommarnöjen från 1700- och 1800-talen. Till kulturmiljötypen kan höra parkanläggningar och kulturlandskapsavsnitt.

Sommarnöjen vid farleden (Fredriksro-Tegelön, Vikingshill, Fågelsången-Grävlingsberg, Eolsudde, Hasseludden-Hamndalen, Stäket-Lännersta, Gustavsvik-Bergholmen, Älgö-Gåsö, Visborgs minne). Kustnära villabebyggelse från 1800-talets senare hälft och 1900-talets första del, som vittnar om Stockholms borgerskaps behov av sommarnöjen utmed ångbåtslederna. Karaktärsfull trähusarkitektur i dramatiskt sprickdalslandskap med inslag av enklare fritidshus, som har stor betydelse för Nackas ansikte utåt mot farlederna.

Industri miljöer (Nacka ström, Saltsjöqvarn, Kvarnholmen, Järsla, Sickla, Nacka strand). Industrianläggningar som uttrycker Nackas industrialisering årtiondena kring sekelskiftet 1900, medan brukslämningarna vid

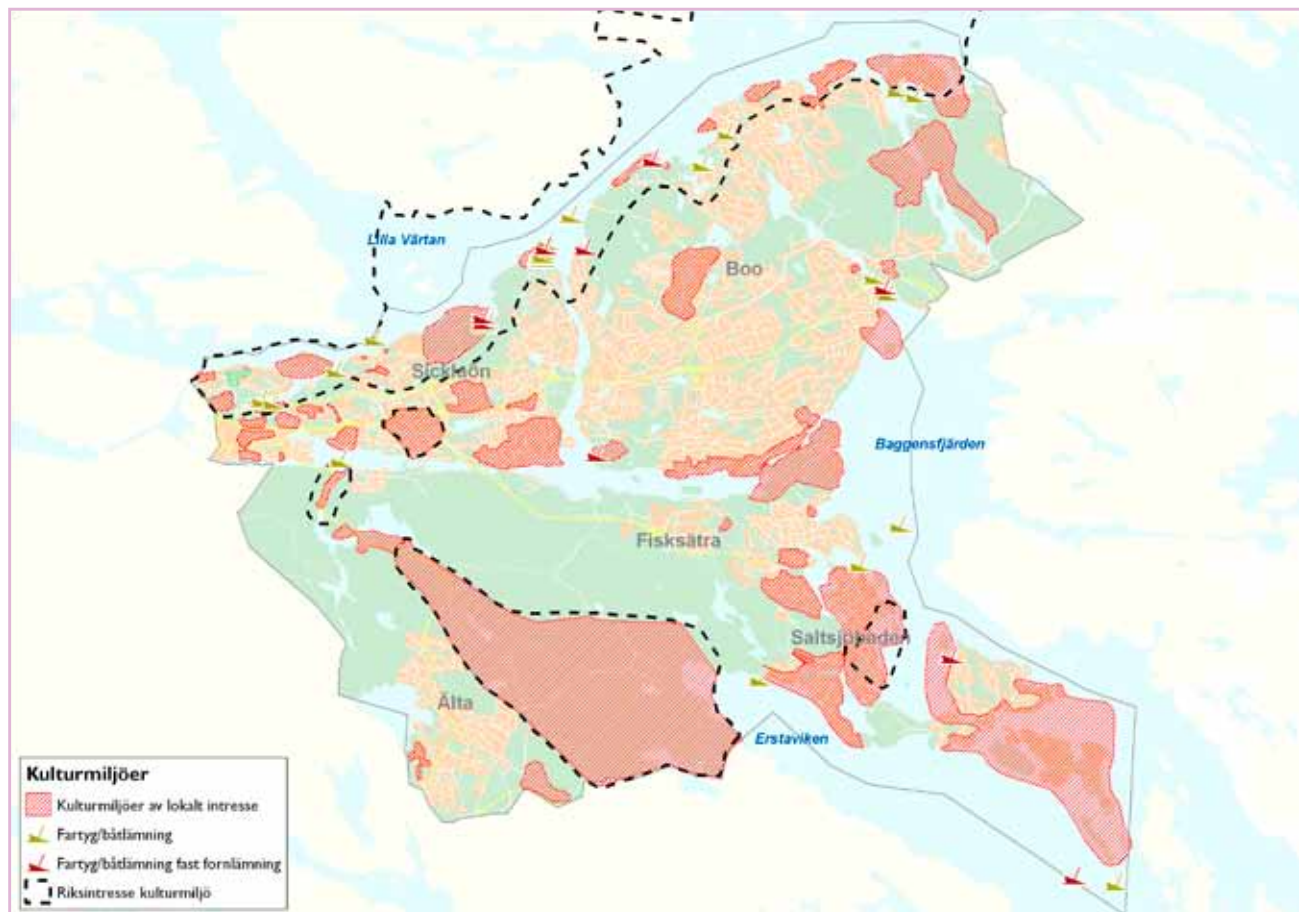

Nacka ström vittnar om tidig vattenkraftsbaserad industri med anor från 1500-talet. Farleden till Stockholm och järnvägen till Saltsjöbaden har haft stor betydelse för lokaliseringen av 1800-talets industrietableringar.

Villasamhällen vid järnvägen (Saltsjöbaden-Garvkroken, Neglingehöjden, Tattby, Solsidan, Storängen, Saltsjö-Duvnäs). Villaområden från åren kring 1900 som uppkommit i anslutning till Saltsjöbanan. Avspeglar tidens strävan att anlägga trädgårdsstäder utanför storstaden. I flera områden finns även påkostad villarkitektur av modernistiskt slag från 1900-talets senare hälft. Järnvägens slutpunkt Saltsjöbaden anlades på 1890-talet som en kombinerad societetsbadort och villastad efter internationella förebilder. Flera av tidens mest namnkunniga arkitekter har varit inblandade i skapandet av dessa villamiljöer.

Folkhemmet (Skogalund, Ektorps-Ugglevägen, radhus i Nysätra, Sickla strand, Finntorp-Talliden, Solsidan). Omsorgsfullt planerade bostadsområden från främst 1940- och 1950-talen med funktionalistisk arkitektur av hög klass. Miljöerna speglar efterkrigstidens expansion men även tidiga kommunala ansträngningar.

Rekordåren (Alphyddan, Morabergsvägen, Stensö, Västra Orminge, Henriksdal, Storkällans kapell, Fågelhöjden). Storskalig bostadsbebyggelse från 1960- och 1970-talen med trafikseparerade stadsplaner som uttrycker de ansträngningar som gjordes för att lösa tidens bostadsbrist. Till kategorin hör även villa- och radhusområden som i likhet med flerbostadshusen har en byggproduktionsanpassad arkitektur.

MARINA KULTURMILJÖER

Kunskapen om kulturmiljöer på land är bättre än kunskapen om marina kulturmiljöer. Det beror till stor del på att det är svårare att utforska marina miljöer. Det är dock viktigt med ökad kunskap om dessa miljöer som berättar om vilken betydelse vattenvägarna har haft både i vardagslivet, för handeln och i krig. Kunskap om var lämningarna finns är viktig för att undvika att dessa miljöer förstörs i samband med exempelvis exploatering, kabeldragningar under vatten, muddring och nya farleder.

Sannolikt finns många marinarkeologiska lämningar, såsom vrak och spår efter ankringsplatser, som ännu inte är upptäckta. Enligt Statens Maritima Museers marinarkeologiska register finns drygt 30 kända fartygs- och båtlämningar i Nackas kustvatten. En del är förlistade fartyg med en osäker position och okänt år för förlisning. Lämningar med en ungefärlig position visas på kartan över kulturmiljöer. Riksantikvarieämbetet digitala fornlämningsregister "Fornsök" ger aktuell information om registrerade lämningar under vatten www.fmis.raa.se.

IDROTT, FRILUFTSLIV OCH REKREATION

I Nacka finns många idrottsanläggningar. En strategi har varit att utveckla idrottsverksamheten i anslutning till grund- och gymnasieskolor så att anläggningarna kan användas både dag- och kvällstid. Bra markområden lämpade för idrottsverksamhet är ofta dyra och många anläggningar i Nacka har byggts i områden med sämre geotekniska förhållanden. Det har lett till att flera anläggningar drabbats av sättningar.

Nackas befolkning beräknas öka med kraftigt de närmaste tio åren och antalet unga beräknas öka med 25-30 procent jämfört med dagens nivå. Intresset för fotboll och simning är stort vilket skapar behov av nya fotbollsplaner och en ny simhall. De befintliga anläggningar som finns har en begränsad livslängd och kräver större investeringar ungefär vart tjugonde år.

Nacka har gott om natur och goda förutsättningar för friluftsliv även om det finns brister lokalt. Det är viktigt att det är enkelt att ta sig till naturområdena. Ett tjugotal sjöar har badplatser och badvattnets kvalitet säkras genom löpande provtagning. Belysta jogging-spår finns i Tattby, Björknäs, Orminge, Velamsund och Hellasgården. Längs flera joggingspår behövs bättre belysning, bland annat ur brottsförebyggande synpunkt, men i naturreservaten är det inte möjligt att installera belysning på grund av rådande föreskrifter. Runt om i Nacka finns så kallade Lugna promenader, skyltade och lättillgängliga promenadstråk avsedda att främja invånarnas hälsa. För att möjliggöra spontan aktivitet

är det viktigt att ha näridrottsplatser som är tillgängliga för alla oberoende av ålder, genus och socioekonomiska förhållanden.

Sicklaön

På Sicklaön uppstår intressekonflikter då nya bostäder byggs och befolkningen ökar. Med fler invånare ökar behovet av rekreationsytor, samtidigt som tillgången på mark minskar.

I området kring Sickla köp kvarter finns en bowlinghall och Dieselverkstaden, som bland annat rymmer en inomhusanläggning för klättersport, lokaler för teater, en biograf, en hörsal, en danssal och en rockklubb. I närheten finns Sickla gymnastikhall som är särskilt anpassad för gymnastikverksamhet. Intill gymnastikhallen ska en konstgräsplan anläggas.

Henriksdal har en konstgräsplan för spontanspel och en fritidsgård men något mer behövs för de unga i området. Terrängförhållanden och andra barriärer gör området otillgängligt och utgör ett hinder för många unga att ta sig till Sickla Köp kvarter, som idag utgör en naturlig samlingspunkt. Eventuellt kan Kvarnholmen bli en ny samlingspunkt. På Kvarnholmen planeras en sporthall med konstgräsplan på taket. I området planeras även för en mindre konstgräsplan för spontanspel, ett parkområde med lekplats samt ett promenadstråk som sträcker sig runt hela Kvarnholmen. Förbättrade kommunikationer längs kust- och vattenvägarna kan bidra till mindre

biltrafik till rekreationsområden kring Nackas kust och till närliggande rekreationsområden utanför Nacka.

Kommunen har satsat mycket på området runt Nacka idrottsplats, som är hjärtat i idrottsverksamheten i Nacka. Bland annat finns här en simhall, gymnastiksal, en ishall, fotbollsplaner och en skatepark. I området anordnas många arrangemang, både inomhus och utomhus. Vid Nacka Forum finns en fritidsgård. Simverksamheten i Nacka har ett stort regionalt intresse, då den bland annat innehåller en bred verksamhet för personer med funktionsnedsättning. I Järla sporthall bedrivs skytteverksamhet på anläggningens elektroniska skyttebanor. Området kring Järla sporthall kan omfattas av en fördjupad översiktsplan (FÖP). Denna kan leda till att vissa anläggningar flyttas och det är då viktigt att hitta bra lägen med trygga och tillgängliga kommunikationer.

Intill den nybyggda Skuru sporthall finns idrotts- och aktivitetsytor som till exempel en fullstor utomhusplan för basket och en femmanna konstgräsplan. Skuru idrottsplats som består av en elvamanna naturgräsplan och en omklädningsbyggnad, har på grund av det geografiska läget begränsade utvecklingsmöjligheter. En alternativ lokalisering kan behöva utredas.

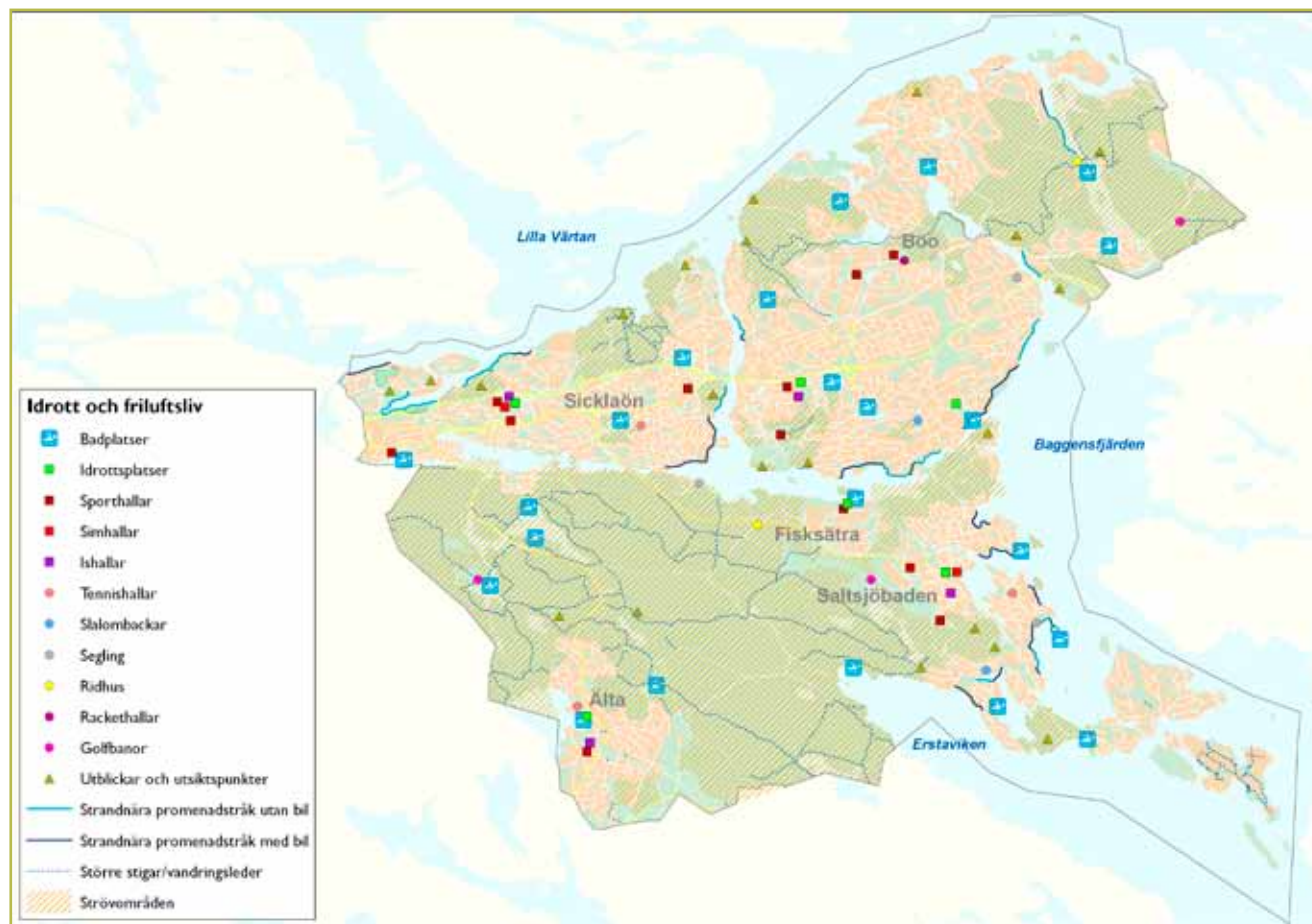
Det finns behov av promenadstråk runt Järlasjön och Sicklasjön. Vissa sträckor används redan idag för rekreation men behöver utvecklas och få förbättrad belysning. Idag används både Järlasjön och Sicklasjön vintertid för bland annat längdskidåkning och skridskoåkning.

Boo

Tollare bollhall invigdes under 2011, men i övrigt finns ett underskott på anläggningar för idrott och andra aktiviteter i Boo. Det är viktigt att utveckla Björknäs IP men med dagens geografiska läge är utvecklingsmöjligheterna begränsade och en ny lokalisering kan behöva utredas. En huvudanläggning för friidrotten behövs. Björknäs fritidsgård ligger strategiskt placerad i anslutning till en knutpunkt för kollektivtrafiken.

I Orminge har kommunen utvecklat den centrala parken där det bland annat finns tennisbanor och en större lekpark. Inne i centrum ligger även Folkets Hus fritidsgård. I Myrsjöområdet finns en rackethall. Den ligger intill Myrsjö idrottsplats där det bland annat står ett fotbollstält. En upprustning av idrottsplatsen planeras vilken är tänkt att omfatta funktioner för sport- och fritidsaktiviteter samt förbättrad belysning för ökad trygghet och säkerhet. Området ska rymma bland annat en cykel- och skatepark, en konstgräsplan, löparbanor och umgängesytor.

I området Boo gård finns intressekonflikter om badet och Boovallen. I närheten av Boovallens flera fotbollsplaner ligger många bostadshus och den omfattande föreningsverksamheten bidrar till en konstant hög aktivitetsnivå på platsen. Både Boobadet och Boovallen belastar de befintliga parkeringsplatserna, vilka upplevs vara för få. I norra Boo finns inga kommunala idrottsanläggningar. Det finns ett stort behov av en fotbolls-

plan. I Velamsunds naturreservatet finns ett motions-spår och vintertid finns några skidspår. Där finns även ridverksamhet och ett kajakcentrum.

Fisksätra–Saltsjöbaden

2010 invigdes Braxenparken i Fisksätra. I parken finns lekredskap som sandlådor, en rutschkana och gungor för de yngre samt en basketkorg och klätterställningar för de äldre. En konstgräsplan för lek, rörelse och

idrott finns vid Fisksätra allé och i Fisksätra skola ligger en fritidsgård. Norr om Saltsjöbanan ligger Fisksätra sporthall, två fotbollsplaner och tennisbanor.

Huvuddelen av idrottsanläggningarna i Saltsjöbaden ligger vid Tattby. Där finns en tennishall, en större gymnastiksal, en grusplan som delvis används för fotboll samt den nybyggda Saltsjöbadens ishall. I skogen sydväst om Tattby finns ett motionsspår. Saltsjöbadens idrottsplats ligger vid Neglingemaren där även simhal-

len Näckenbadet är belägen. Simhallens placering behöver ses över, då vattnen från Neglingemaren trycker på anläggningen och orsakar tryck- och sättningsskador i husgrunden. I Saltsjöbaden finns generellt för få plana ytor för att möta det stora fotbollsintresset. Saltsjöbadens fritidsgård ligger vid Igelbodaskolan.

Vintersport är stort i Saltsjöbaden och skidåkning är en populär aktivitet. På golfklubbens mark kör en förening upp skidspår. En slalombacke och en rodelbana från 1912 finns vid observatoriet, dessa anläggningar sköts inte av kommunen. En ridanläggning finns vid Drevinge.

Älta

Från Älta centrum till Älta idrottsplats går ett stråk med anläggningar och ytor för både inne- och uteaktiviteter. I området ligger bland annat Älta ishall och Stavsborgs sporthall som är i stort behov av renovering. Det är beslutat att en ny fullstor sporthall ska byggas. Inom området finns också flera fotbollsplaner, de flesta med konstgräs och en med grus. I Älta centrum finns en fritidsgård. I samband med exploateringen av bostadsområdena Hedvigslund och Ältadalen uppstår behov av ytor för spontanaktivitet och fotboll. I Hedvigslund finns en multisportanläggning och ett utegym. Inom området finns även en bollplan. Ältasjön plogas på vintern och erbjuder goda förutsättningar för skridskoåkning. Runt Älta sjön finns ett sammanhängande jogging- och promenadstråk. En ridskola planeras vid Källtorp och många efterfrågar en BMX- och skatepark.

VIKTIGA REKREATIONS-OMRÅDEN

Kombinationen av skärgård och trolsk natur har alltsedan 1800-talet lockat till friluftsliv av olika slag. I Saltsjöbaden anlades kurhotell och badhus. Nacka friluftsområden med Hellasgården har sedan början av 1900-talet utgjort ett av Stockholmnarnas mest välbesökta strövområden. Det en mil långa blå spåret från Hellasgården till Solsidan via norra Erstaviken är en av Sveriges äldsta vandringsleder och har haft nästan samma sträckning sedan 1920-talet. I Nacka kommun är det nära till naturen och friluftsliv uppskattas av många. Kommunens mest besökta friluftsområden är Nyckelviken, Velamsund och Nackareservatet-Erstavik. Det senare utgör fortfarande det mest värdefulla friluftsområdet för sydöstra Stockholm inklusive Södermalm med cirka 1,5 miljon besökare per år. Förutom stora skogar och naturområden finns anlagda parker av olika slag, alltifrån bostadsnära lekplatser till strandpromenader och historiska parker. Under sommarhalvåret utgör skärgården en stor attraktion och många kommuninvånare har tillgång till båt. Vintertid lockar långfärdsskridskor på någon av kommunens alla sjöar eller vikar.

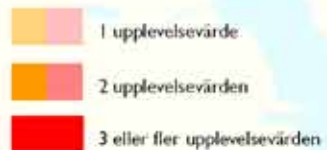
Värdetäthet och klassificering av rekreativ grönstruktur

De mest uppskattade miljöerna är ofta de som erbjuder många olika upplevelsevärden. I Nacka finns flera sådana områden. Dessa fungerar som utflyktsområden och attraherar fler än de närmast boende. De kan betraktas som värdekärnor för rekreation. Flera områden ligger i de gröna kilarna men det är angeläget att även lyfta fram några värdekärnor utanför kilstrukturen som exempelvis Tollare, Ryssbergen-Svinderviken, Trollsjön och Skuruparken.

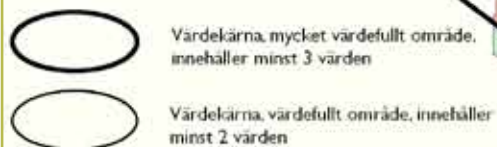
Nackas grönområden har utifrån rekreativa värden klassificerats i fyra klasser där klass 1 är de mest värdefulla. Här återfinns landskap och natur- och kulturmiljöer av högsta värde och som erbjuder unika och/eller många upplevelser. Dessa områden har oftast regionalt värde. För kommunen viktiga områden utgör klass 2 medan klass 3 avser alla lokalt mycket värdefulla områden. Här återfinns parker och bostadsnära skogar av karaktären vardagsnatur. Klass 4 är övriga grönytor av betydelse i stadsmiljön. Dessa redovisas inte här.

Denna gradering ska ses som ett försök att lyfta fram de mest värdefulla områdena inom kommunen och visa på vilka värden kommunen har att förvalta för kommande generationer och för att utveckla en attraktiv, hållbar grönstruktur. Närhet (avstånd mellan bostad och grönområde) har en avgörande betydelse för att vi ska använda grönområden. Det gäller inte minst barn och gamla. Det innebär att klass 3- och klass 4-områden ofta är mycket värdefulla lokalt och det är viktigt att i fördjupade analyser ta till vara och utveckla dessa miljöer.

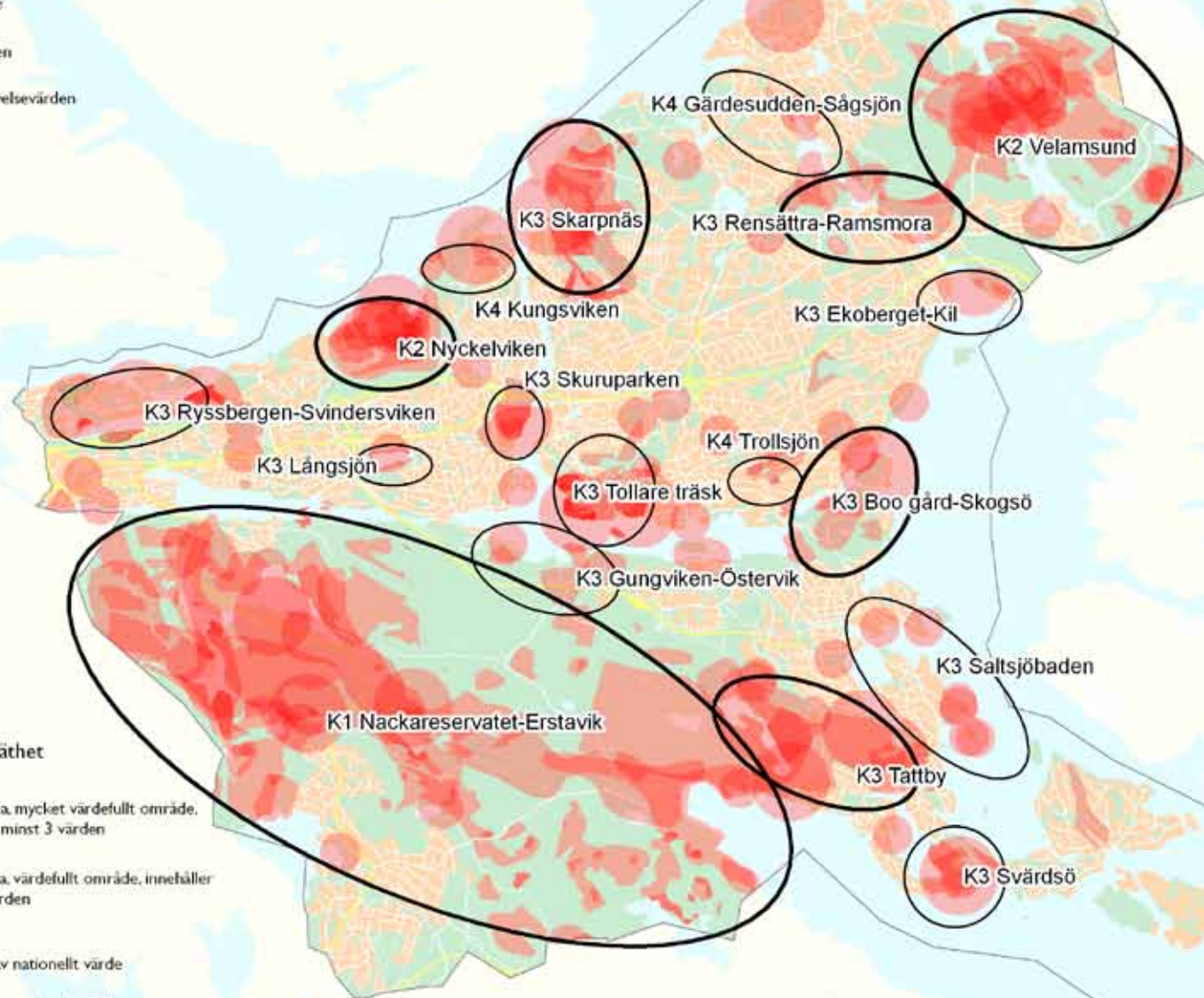
Värdetäthet för mycket höga upplevelsevärden

Värdekärnor och värdetäthet

- Klass 1 (K1)** Värdekärna av nationellt värde
- Klass 2 (K2)** Värdekärna av regionalt värde
- Klass 3 (K3)** Värdekärna av kommunalt värde
- Klass 4 (K4)** Värdekärna av lokalt värde

NATURVÄRDEN

NATURTYPER OCH VÄRDEFULLA OMRÅDEN I NACKA

Naturen i kommunen har delats in i ett antal huvudgrupper: barrskogar, sumpskogar, ädellövskogar, triviallövskogar, ångar och betesmarker, våtmarker, sjöar och hav.

Nackas landareal består till stora delar av skog. Skogen upptar drygt 50 procent av kommunens yta, vilket motsvarar drygt 5 000 hektar. Stora delar av skogsmarken har skötts enligt moderna skogsbruksprinciper, men en mindre del av skogarna har länge fått vara orörda och har utvecklat höga värden för biologisk mångfald. Sammanlagt finns drygt 820 hektar skog (barr-, löv- och sumpskog) inom 258 områden som bedöms ha höga naturvärden (klass 1–3). Det motsvarar cirka 15 procent av skogsarealen i kommunen.

Utöver ren skog är bergbranter en vanlig naturtyp i Nacka och ingår i många skogsområden. Ångar och betesmarker med höga naturvärden har en liten sammanlagd areal i kommunen, totalt cirka 26 hektar (13 områden). Det finns sex områden av våtmarker med höga naturvärden (klass 1–3).

Tabell 1 Antal områden med klass 1 – nationellt värde, klass 2 – regionalt värde och klass 3 – kommunalt värde och dess areal.

Naturvärdesklass	Antal områden	Areal
Klass 1 – nationellt värde	1	13,4 hektar
Klass 2 – regionalt värde	124	536 hektar
Klass 3 – kommunalt värde	182	449 hektar

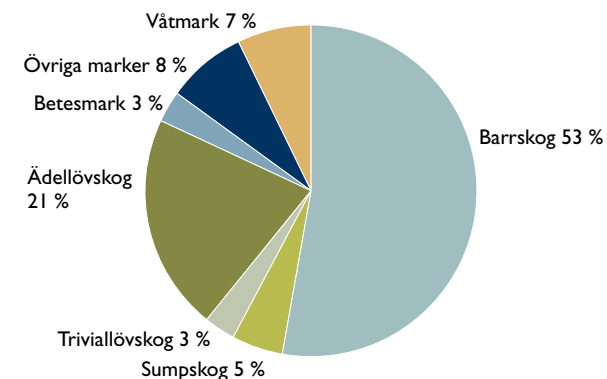
Kunskapen om naturvärden knutna till hav och kustområden redovisas i Kustprogrammet.

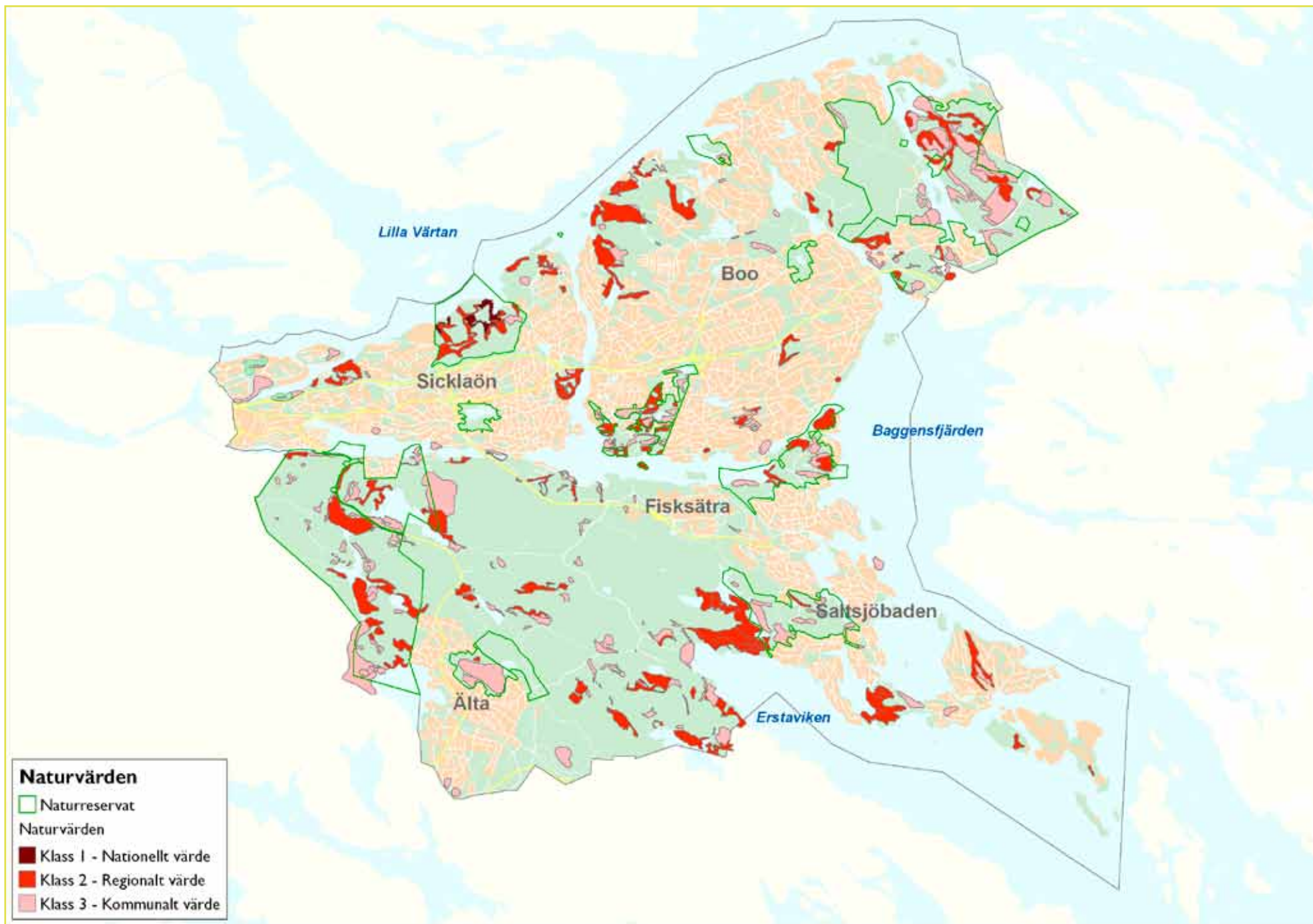
På karta 1 visas alla de områden med värdefull natur (klass 1–3) som nu är kända. Kommunen har totalt 307 områden med höga naturvärden. Ett område är naturområde med naturvärde motsvarande klass 1 (13,4 hektar), 124 områden är områden med naturvärden motsvarande klass 2 (536 hektar) och 182 områden är områden med naturvärden motsvarande klass 3 (449 hektar), se tabell 1 ovan. Endast ett 100-tal av dessa områden var kända sedan tidigare.

Ekologigruppen har hittat cirka 100 nya objekt med höga naturvärden. Skogsstyrelsen, som har fältinventerat skogsområden i delar av kommunen, har hittat cirka 100 nya områden.

Diagrammet visar vilka naturtypsgrupper de naturvärdesbedömda områdena tillhör och hur naturtypsgrupperna fördelar sig arealmässigt. Barrskogar utgör huvuddelen av de värdefulla områdena.

Värdefull natur i naturtypsgrupper

Tabell 2 Värdefull natur i Nacka kommun indelad i naturtyper, klasser, antal områden samt areal i hektar.

Värdefull natur	Klass	Antal	Areal (hektar)
Barrskog	Klass 2	58	294,5
	Klass 3	80	229,3
Sumpskog	Klass 2	9	23,5
	Klass 3	22	25,5
Ädellövskog	Klass 1	1	13,4
	Klass 2	26	116,2
	Klass 3	37	83,8
Triviallövskog	Klass 2	10	17,3
	Klass 3	15	17,4
Betesmark	Klass 2	1	1,4
	Klass 3	12	25,2
Övriga marker	Klass 2	18	72,0
	Klass 3	12	5,8
Våtmarker	Klass 2	2	10,3
	Klass 3	4	62,0

Ekologisk grönstruktur

Spridningssamband och barriärer

Djur och växter kan inte använda samma kommunikationsvägar som människan. I samma takt som tätortens infrastruktur byggts ut har naturens infrastruktur försämrats. De hårt trafikerade vägavsnitten i Nacka utgör på sina ställen en kraftig barriär för flera djurarter.

Vattenområden

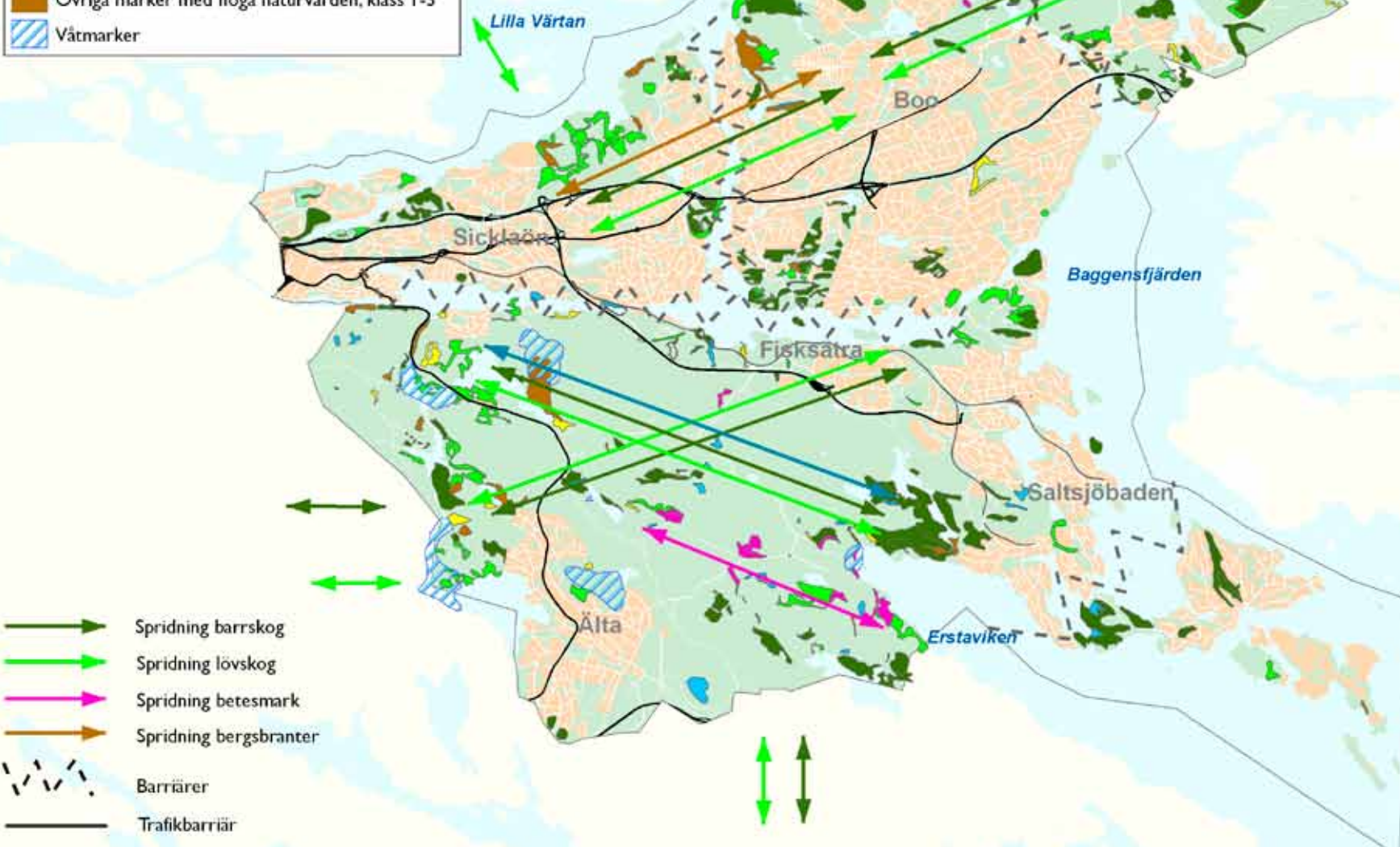
Även vattenområden bromsar till viss del artspridning. Man kan därför anta att spridningen av växter och djur är relativt liten mellan den norra och södra delen av Nacka kommun.

Värdefull natur

- Barrskogar med höga naturvärden, klass 1-3
- Sumpskogar med höga naturvärden, klass 1-3
- Ädellövskogar med höga naturvärden, klass 1-3
- Triviallövskogar med höga naturvärden, klass 1-3
- Naturbetesmarker med höga naturvärden, klas 1-3
- Övriga marker med höga naturvärden, klass 1-3
- Våtmarker

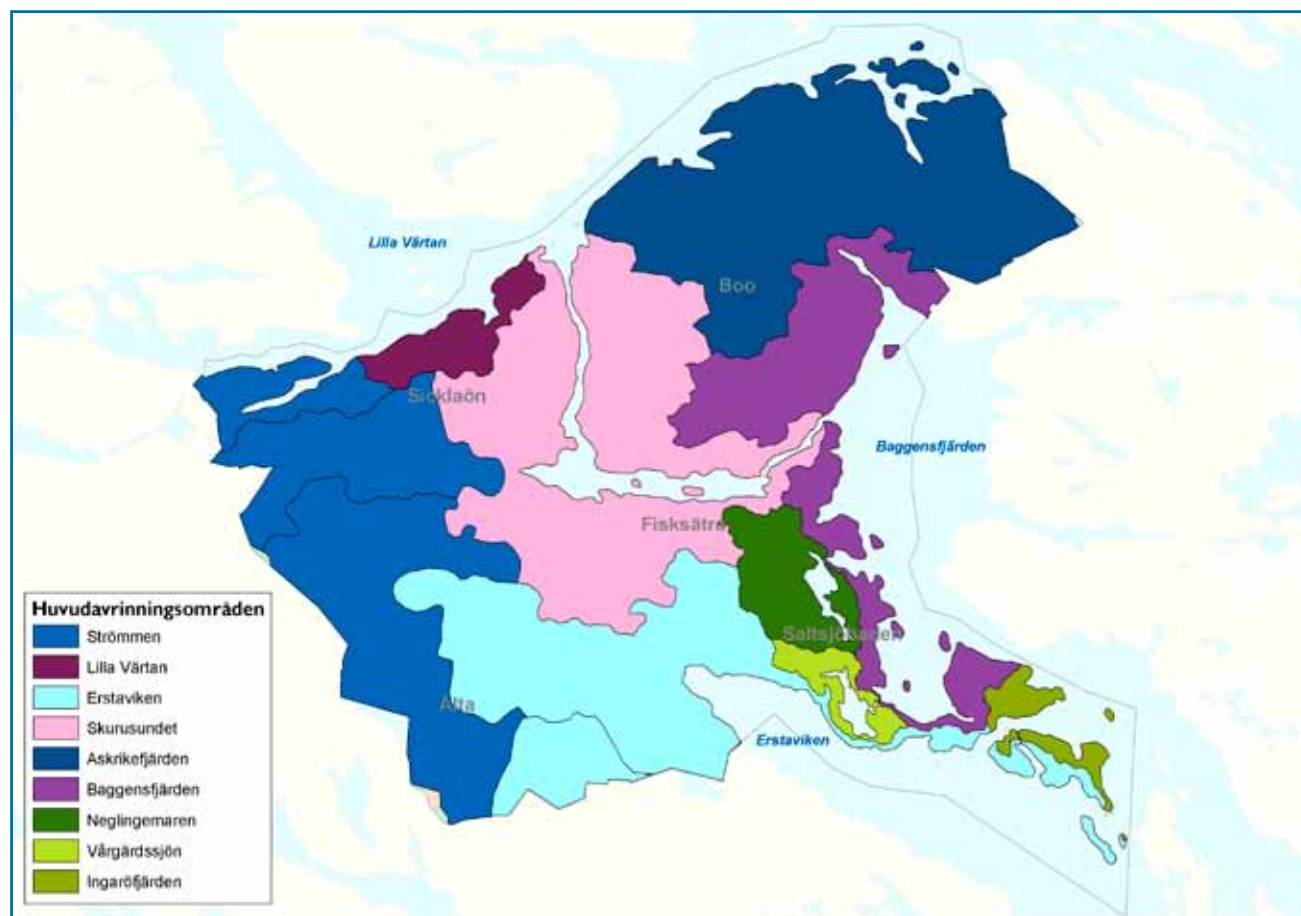

SJÖAR OCH KUSTVATTEN

EU:s vattendirektiv

EU beslutade i oktober 2000 om ett ramdirektiv för vatten. Direktivet innebär ett nytt sätt att förvalta olika vattenresurser. Målet är att nå minst god vattenstatus i alla vatten senast år 2015 och att inget vattens status ska försämrats. EU:s vattendirektiv innebär att Sverige ska kartlägga vattenmiljöer (inklusive grundvatten), fastställa mål och kvalitetskrav, upprätta åtgärdsprogram där det behövs och övervaka vattenmiljöer. Arbetet ska inriktas på att minska föroreningar, främja hållbar vattenanvändning och förbättra tillståndet för de vattenberoende ekosystemen.

I Sverige finns fem vattendistrikt och Nacka tillhör Norra Östersjöns vattendistrikt. Vattenmyndigheten för respektive distrikt ansvarar för genomförandet av EU:s vattendirektiv. I Sverige omfattar vattenförvaltningen alla sjöar och vattendrag samt kust- och grundvatten, oavsett storlek eller andra egenskaper. Av praktiska skäl sätts dock en nedre storleksgräns för vilka vatten som beskrivs och får miljö kvalitetsnormer. Den minsta vattenenheten som beskrivs och bedöms benämns vattenförekomst. De vattenförekomster som finns i Nacka är grundvatten: Grundvattenförekomst vid Sandasjön, ytvatten: Baggensfjärden, Erstaviken, Ingaröfjärden, Neglingemaren och Vårgårdssjön, Askrikefjärden, Lilla Värtan, Skurusundet och Strömmen.

Status på Nackas kustvatten idag

Svealands kustvattenvårdsförbund har gjort en bedömning av statusen på Nackas kustvatten.

Ekologisk status

Lilla Värtan och Strömmen har klassificerats som ett kraftigt modifierat vatten (KMV) och fått statusen måttlig ekologisk potential, beroende på hur vattnet påverkas av hamnverksamheten.

I Neglingevidenär vattenkvaliteten, med avseende på ekologisk status, klassad som otillfredsställande. För övriga kustvatten är den ekologiska statusen måttlig.

Kemisk status

De nuvarande kvicksilverhalterna i ytvattenförekomsterna medför att det i dagsläget inte bedöms tekniskt möjligt eller rimligt att uppnå miljökvalitetsnormerna till 2015. Det beror på att Sverige har höga bakgrundshalter av kvicksilver. Halterna av kvicksilver och kvicksilverföreningar i samtliga vattenförekomster bör dock inte öka till den 22 december 2015. Om man inte räknar med kvicksilver är vattenkvaliteten med avseende på kemisk status god utmed hela Nackas kust förutom för Strömmen, Lilla Värtan och Baggensfjärden. Dessa tre vatten uppnår inte god ytvattenstatus. Räknar man med kvicksilver så är statusen inte god i något vattenområde inom vattendistriktet.

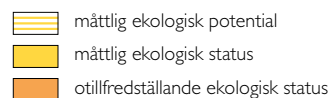
God ekologisk och kemisk status är målet

Det grundläggande målet är att uppnå god status på allt ytvatten till 2015. Om det finns särskilda skäl medges undantag i form av tidsfrister eller mindre stränga krav. Den ekologiska statusen för kustvatten omfattar biologiska och fysikalisk-kemiska faktorer. För bedömning av ekologisk status finns klasserna hög, god, måttlig, otillfredsställande samt dålig status. För vatten som förklarats som kraftigt modifierade eller konstgjorda används andra benämningar. Den högsta klassen har benämningen maximal potential och övriga klasser är god, måttlig, otillfredsställande samt dålig potential.

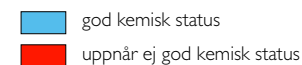
För klassificering av kemisk status används klasserna god och uppnår ej god. Klassificeringen görs för de ämnen och ämnesgrupper som har EU-gemensamma miljökvalitetsnormer. Det gäller främst 33 prioriterade ämnen och ämnesgrupper.

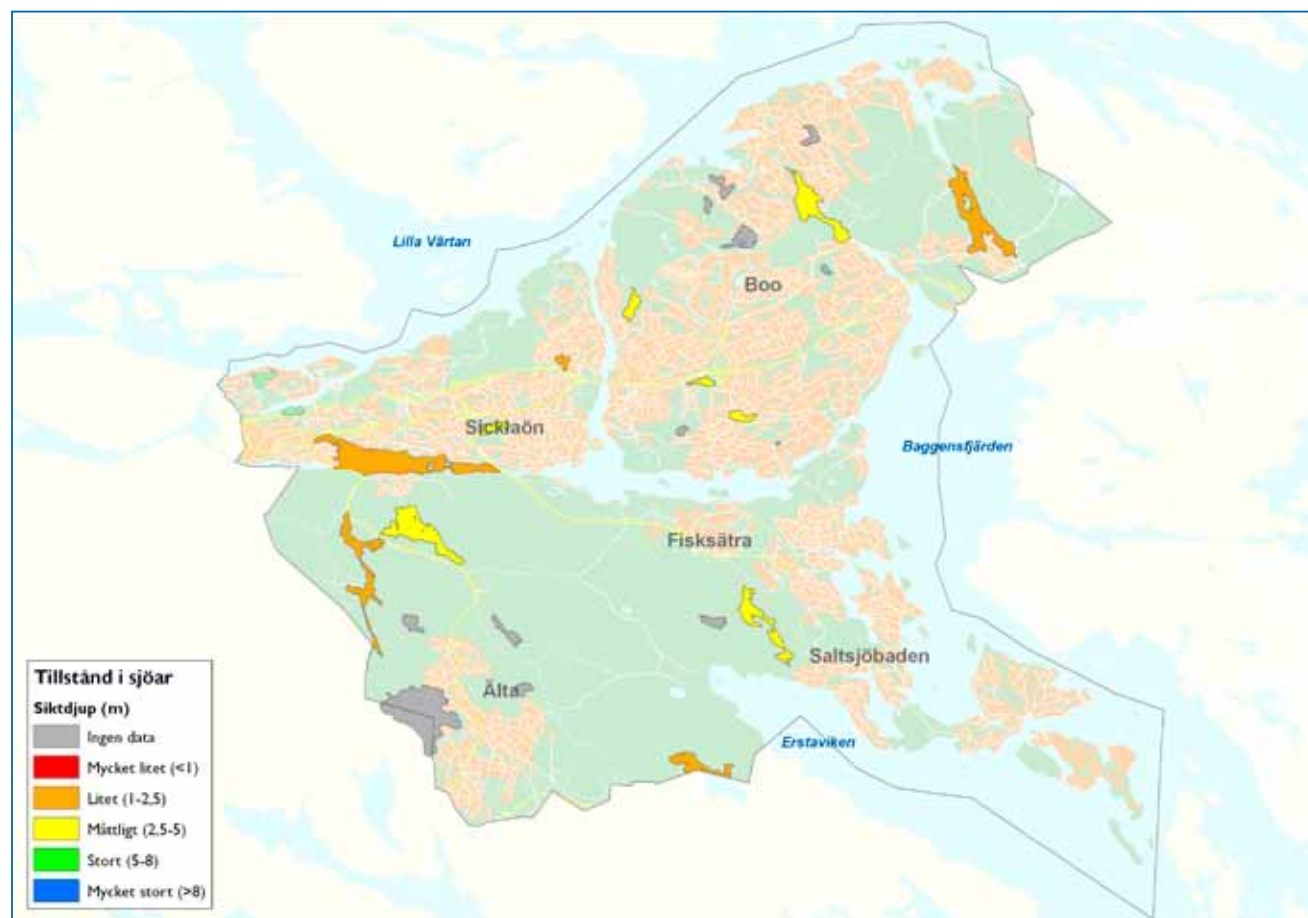

EKOLOGISK STATUS/POTENTIAL IDAG

KEMISK STATUS/POTENTIAL IDAG

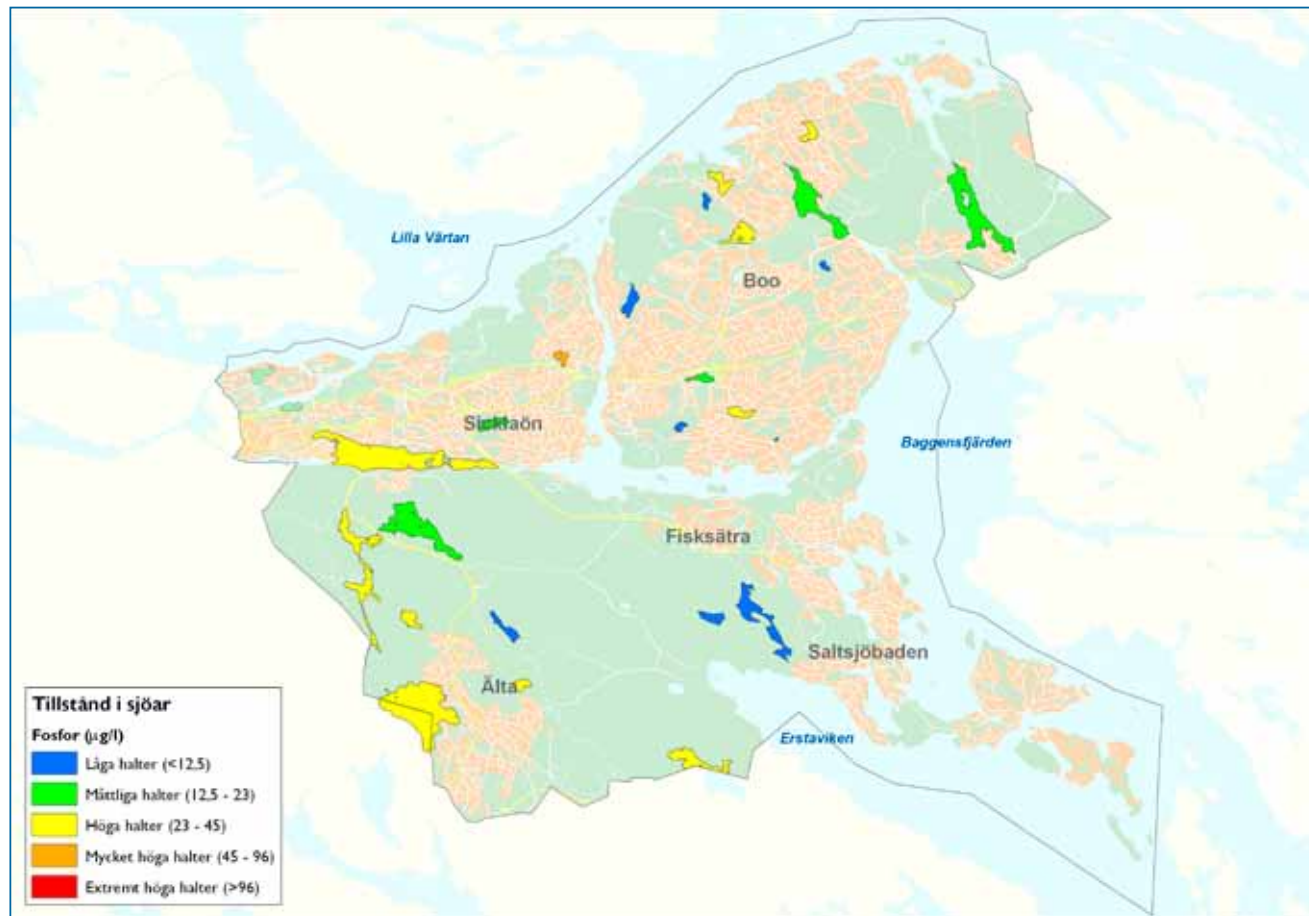
Tillstånd i sjöar och vattendrag

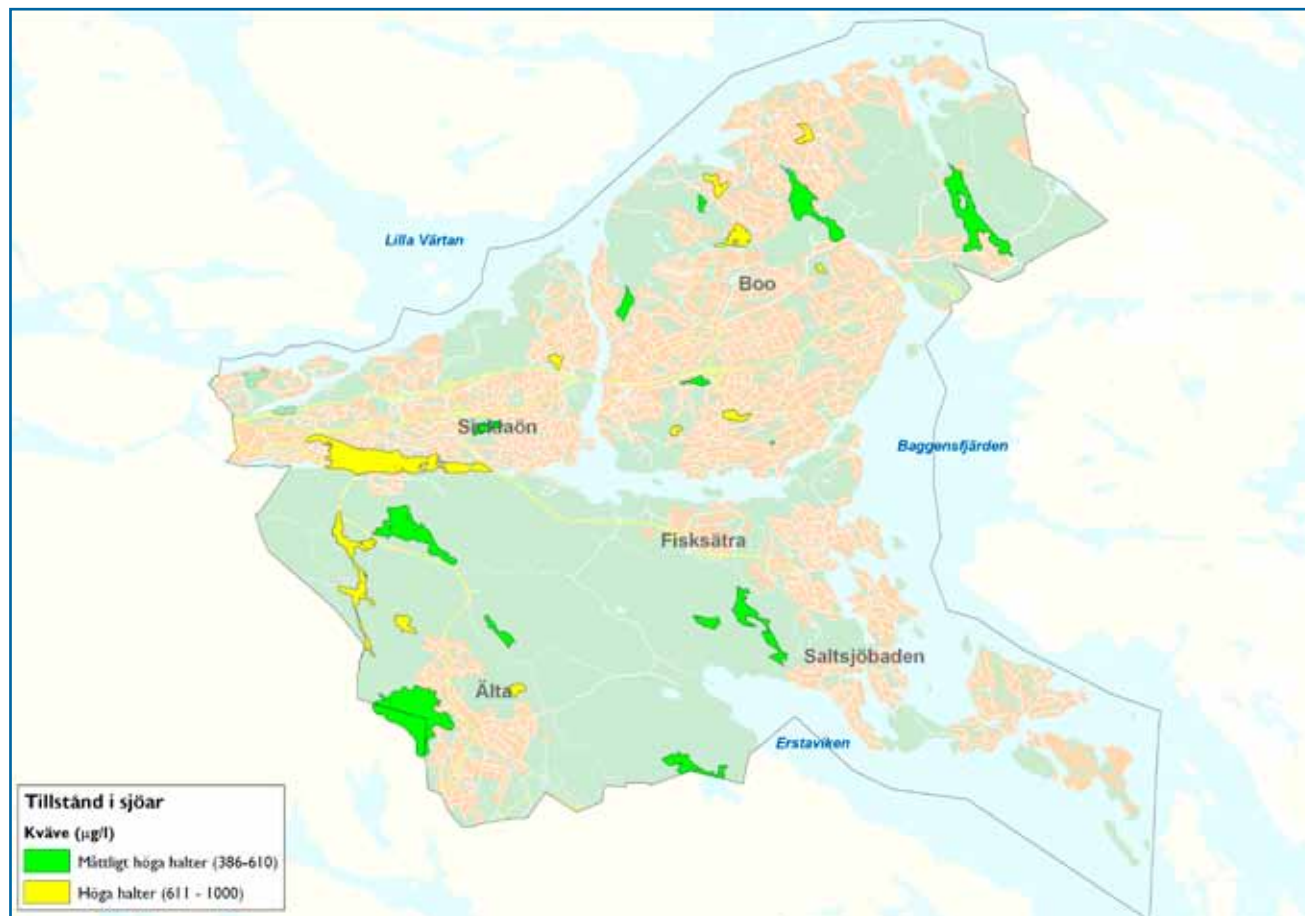
Genom regelbunden provtagning har kommunen sedan cirka 30 år tillbaka följt sjöarnas utveckling, främst med avseende på den kemiska statusen. Generellt har sjöarnas status förbättrats under de senaste årtiondena. Kommunen har aktivt arbetat med att avlasta sjöarna från näringsämnen och föroreningar. Det har skett genom att fastigheter med enskilda avloppsanläggningar anslutits till kommunalt vatten och avlopp, genom omvandling av tidigare industriområden där marksaneringar har utförts samt genom att omhänderta dagvatten på ett miljömässigt acceptabelt sätt.

De största problemen för Nackas ytvatten är övergödning och tillförsel av olika kemiska föroreningar. Försurningsproblemen har under de senaste årtiondena minskat markant i och med mindre utsläpp av förorenande ämnen. Inga sjöar i kommunen bedöms ha akuta försurningsproblem. Övergödning kan orsaka dels algblooming med litet siktdjup som följd och risk för att giftalger bildas, dels vegetationsutbredning. Förorenat dagvatten, nödutsläpp från pumpstationer samt enskilda avloppssystem är de främsta källorna till övergödning genom sitt innehåll av kväve och fosfor.

Även gamla tiders avloppsutsläpp till sjöar kan vara en källa till övergödning då näringsämnen som lagrats i bottensedimenten riskerar att frigöras vid syrebrist.

Dagvatten från trafikytor innehåller metall- och oljeföroreningar medan dagvatten från tak och andra byggnadsdelar kan innehålla metaller. När det gäller tillförsel av näringsämnen eller föroreningar till sjöar och vattendrag är markanvändningen inom vattenområdets avrinningsområde avgörande. Avrinningsområde är det landområde från vilket regn- och smältvatten rinner till en sjö eller ett vattendrag. I Nacka finns en reservvattentäkt vid Sandasjön. Täkten har ett skyddsområde som begränsar markanvändningen inom skyddsområdet, se karta på sid 54.

Vattensamverkan

Nacka ingår i Tyresåns vattenvårdsförbund. Förbundet bildades i juni 2008 men samarbetet för renare vatten i Tyresån har pågått i drygt femton år. Syftet är att göra vattenvårdsarbetet mer effektivt och att sprida information om Tyresån. Medlemmar i vattenvårdsförbundet är de sex kommunerna i sjösystemet och länsstyrelsen i Stockholms län. Nackas del i projektet är mycket begränsad, endast Storkällan i Älta ingår i avrinningsområdet. Vattensamverkan kring kustvatten finns inom ramen för Svealands kustvattenförbund.

Stränder och strandskydd

Strandskydd gäller vid alla kuster, sjöar och vattendrag. Strandskyddets två syften är att trygga förutsättningarna för allmänhetens friluftsliv och att bevara goda livsvillkor på land och i vatten för växt- och djurlivet. Det generella strandskyddet är 100 meter från stranden på land och i vatten vid normalvattenstånd. På många håll i Nacka är strandskyddet utökat till 300 meter på land. Strandskyddet innebär att det är förbjudet att uppföra nya byggnader, förbereda för ny bebyggelse, väsentligt ändra byggnaders ändamål, uppföra andra anläggningar eller vidta åtgärder som hindrar friluftsliv eller försämrar livsvillkoren för växt- och djurliv. Det finns möjlighet att ge dispens från strandskyddet om det finns särskilda skäl och om åtgärden inte strider mot strandskyddets syften. Då Nacka har cirka 10 mil kust och cirka 10 mil insjöstränder samt en del rinnande vatten, till exempel Nackabäcken och Sandabäcken, gäller strandskydd i relativt stora delar av kommunen, se bild. Strandskyddet gäller utom där områden är planlagda för bebyggelse och strandskyddet är upphävt i och med planläggningen. Vissa kustpartier är kraftigt exploaterade, i många områden har industrier de senaste åren ersatts med bostäder. Efterfrågan på strandnära boende och båtplatser är stor. Samtidigt har stränderna stora natur-, kultur- och friluftsvärden. Längs Nackas kust finns många privata byggnader och bryggor, som gör området otillgängligt för allmänheten. Allmänhetens tillgång till sjöarna är i allmänhet god men under senare år har en privatisering av allmän plats konstaterats även runt sjöarna.

UNDERVATTENSMILJÖER I KUSTVATTEN

Liksom Östersjön i sin helhet har undervattenmiljön i Stockholms skärgård en mycket varierad karaktär med trösklar och djuphålor. Bottnarna varierar från sand- och lerbottnar i skyddade lägen, till sten- och klippbottnar vid mer vågpåverkade stränder.

Bottnarnas miljö varierar med salthalt, näringshalt, vindar och vågsvall, temperatur, ljusförhållanden och grumlighet, vattnets skiktning och antal is dagar per år. Alla dessa faktorer styr vilka djur- eller växtarter som finns inom ett område. Till exempel påverkas salthalten i öst-västlig riktning av Mälarens sötvattenutflöde. De arter som lever i Östersjöns bräckta vatten kommer antingen från sötvatten eller från marin miljö. Flest sötvattenarter finns i den inre skärgården och saltvattenarter är vanligast i mellan- och ytterskärgården.

Båt- och fartygstrafik, marinor, bryggor och strandnära bebyggelse har också stor påverkan på undervattenmiljön.

Marinbiologisk inventering och naturvärdesbedömning

En fältinventering av undervattenmiljön i Nacka genomfördes 9–13 juni 2008 av Sveriges Vattenekologer AB. Syftet med inventeringen var att beskriva bottensamhällena i Nacka kommuns marina kustområde. Inventeringen omfattar växter, men inte djurliv. Inventeringen har legat till grund för en bedömning av kustens olika naturvärden. Hösten 2008 redovisades resultatet från dykningarna i en rapport som bland annat beskriver de

olika områdenas naturtyper, artsammansättning, biologiska värden och miljöpåverkan.

Naturvärdesbedömning

För att identifiera och klassa områdets naturvärden gör man naturvärdesbedömningar. Naturvärdesbedömningen för Nackas undervattenmiljöer är uppdelad i fyra områden: innanför Baggenstaket, utanför Baggenstaket (Baggensfjärden och Erstaviken) och havsvikarna Neglingeviden och Värgårdssjön.

Naturvärdesbedömningen baseras på:

- artrikedom och variation
- orördhet/naturlighet
- representativitet
- ekologisk funktion
- förekomst av prioriterade naturtyper

Varje aspekt har poängsatts efter en skala där 1 är högsta naturvärde, 2 mycket högt, 3 högt, 4 visst och 5 lågt. Summan av de bedömda aspekternas poäng ger ett sammanfattande naturvärde för området.

Bedömda områden	artrikedom och variation	rarititet / ovanliga arter	orördhet / naturlighet	representativitet	ekologisk funktion	förekomst av prioriterade naturtyper	Poängsumma	naturvärde
innanför Baggenstaket	3,5	4	5	5	1	4	22,5	visst
utanför Baggenstaket	2	2	3,5	3	1	3	14,5	högt
Neglingeviden	5	4	4	1	2	4	20	visst
Värgårdssjön	3,5	4	4	1	2	3	17,5	högt

Fritidsfiske i kustvatten

Fiske med handredskap är numera fritt längs hela ostkusten. Det gäller också i Nacka kommuns vatten. Man får fiska fritt från land eller från båt med till exempel metspö, kastspö, flugspö, pilk, pimpel och liknande handredskap med lina och krok. Redskapet får dock inte ha mer än tio krokar och själva fiskemetoden får inte kräva båt. Det är heller inte tillåtet att fiska med handredskap närmare än 100 meter från yrkesfiskares fasta redskap. Den som fiskar måste också ta hänsyn till allemansrätten.

Medlemmar i Saltsjöbadens Fiskevårdsförening har rätt att fiska med nät inom vissa vattenområden som Nacka kommun äger i Erstaviken och Baggensfjärden. Med TDA-fiskekort (trollning, dragrodd, angel) får man inom delar av detta område också fiska med spö från båt eller från isen. I privata vatten gäller Fiskeriverkets bestämmelser. Fritidsfisket är utbrett i Stockholms skärgård och många undersökningar visar att fångsterna vida överstiger de som tas av det licensierade yrkesfisket i länet. Enligt SCB och Fiskeriverkets undersökning från 2005 är mer än 46 procent av befolkningen mellan 16–74 år intresserade av fiske.

Fiske i insjöarna

Fastighetsägarna rätt till fiske är ofta osäker eller outredd. Även om fastigheten har ett vattenområde så är det inte säkert att rätten att fiska ingår. Den som vill fiska i Nackas sjöar bör hålla sig till vatten där man kan köpa fiskekort. Sportfiskekortet gäller i Källtorpssjön, Söderbysjön, Dammtorpssjön och Ulvsjön samt delar av Sicklasjön och Ältasjön. Ältasjöns fiskevårdsområdesförening har rätten till sportfiske i Ältasjön. Enskede sportfiskeklubb förvaltar fiskerätten i Sandasjön och delar av södra Järlasjön och säljer fiskekort till allmänheten.

Boo fiskevårdsområdesförening har rätten till sportfiske i samtliga sjöar inom Boo-delen av Nacka kommun, utom Insjön. I området finns 21 sjöar. Vissa är bara vackra vattenspeglar, medan andra är fina fiskesjöar. I samtliga sjöar i Boo, förutom Insjön, är det fritt fiske med till exempel metspö, kastspö, pilk, pimpel eller liknande handredskap som är försett med lina och krok. Redskap får dock inte ha mer än tio krokar och själva fiskemetoden får inte kräva båt. Rätten att fiska gäller inte kräftor.

Båtliv

Nacka har en lång tradition av båtliv. Inom segling bedrivs omfattande utbildnings-, tränings- och tävlingsverksamhet. Det finns många båtklubbar och varv. En hel del fastighetsägare har privat brygga med båtplats. Nacka är inte slutdestinationen för det friluftsbetonade båtlivet, som ofta vill ta sig ut till ytterskärgården, men däremot en viktig passage för att kunna ta sig vidare ut i Stockholms skärgård.

I Nacka finns cirka 5 800 båtar. Behovet av nya båtplatser, vinteruppställningsplatser och möjlighet

till rengöring av båtskrovet genom båtbottentvätt eller spolplatta är stort, och kommer sannolikt att öka i framtiden. Under sommaren 2008 gjordes en enkätundersökning bland båtklubbar. Den visade att alla båtklubbar har kö till båtplats. De flesta båtklubbar vill utöka båtplatserna något. Det största problemet är brist på yta för vinteruppställning. Många båtklubbar arrenderar mark på kort tid, vilket gör att de inte vågar utveckla verksamheten. Flera är positiva till att ordna med sugtömning och båtbottentvätt, men främst för sina

egna medlemmar. I Nacka finns 20-talet båtklubbar, 4–6 gästhamnar/bryggor med gästplatser, fem marinor och fem småbåtsvarv. Det finns även flera bryggföreningar. Vinteruppställningsplatser finns i vissa fall intill sommarhamnen och i andra fall en bit in på land. Det finns två sjömackar i Nacka, den ena i Skurusundet och den andra i Saltsjöbaden. På webbplatsen www.batmiljo.se finns uppgifter om vart det finns sugtömningsstationer och båtbottentvättar.

MILJÖPÅVERKAN OCH RISKFAKTORER

BULLER

Riktvärden

Riksdagen beslutade 1997 om riktvärden för buller från trafik, som normalt inte bör överskridas vid nybyggnation av bostäder eller vid nybyggnad eller väsentlig ombyggnad av infrastruktur.

Behovet av bostäder i tätortsnära lägen med goda kommunikationer medför att man behöver bygga också där buller från trafiken överstiger riktvärdena. Därför tillämpas ibland avstegsfall, där bostäder tillåts i lägen där trafikbullret överstiger riktvärdena för buller utomhus. De avstegsfall som tillämpas i Stockholmsregionen och även har tillämpats i Nacka de senaste åren vid goda kollektivtrafiklägen är följande:

- Avstegsfall A: Från riktvärdena görs avsteg från maximal ljudnivå 70dB(A) samt 55 dB(A) ekvivalentnivå utomhus. Samtliga lägenheter ska dock ha tillgång till tyst sida för minst hälften av boningsrummen med betydligt lägre nivåer än 55 dB(A). Tyst uteplats kan anordnas i anslutning till bostaden.
- Avstegsfall B: Från riktvärdena görs även avsteg från att nå ned till 40 dB(A) ekvivalent nivå på den tysta sidan. Samtliga lägenheter ska dock ha tillgång till tyst sida om högst 55 dB(A) för minst hälften av boningsrummen.

- Inomhusriktvärdena ska inte överskridas i något av avstegsfallen.

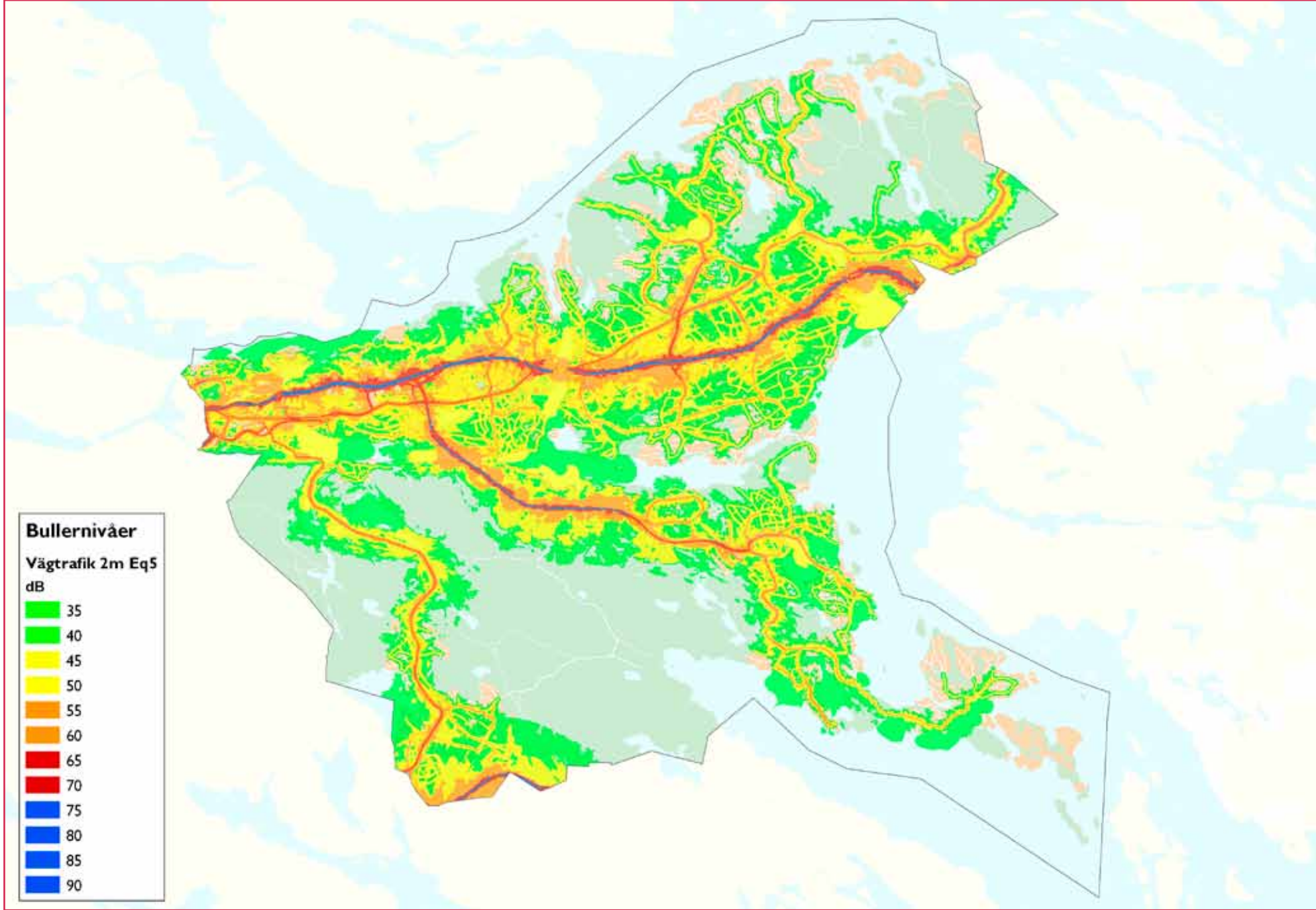
För vägtrafiken är det oftast den ekvivalenta ljudnivån (en slags genomsnittligt ljudnivå) som bäst visar om det finns risk för bullerstörningar. För tågtrafiken har maximal ljudnivå, det vill säga den högsta ljudnivån när tåget passerar, störst betydelse. För buller från verksamheter och från utrustning och maskiner i kontinuerlig drift som exempelvis fläktar och kompressorer, tillämpas Naturvårdsverkets riktvärden för externt industribuller. Vid nybyggnation tillämpas Naturvårdsverkets allmänna råd om buller från byggarbetsplatser (NFS 2004:15).

Situationen i Nacka

Den största bullerkällan i Nacka är Värmdöleden, som Trafikverket är huvudman för. Klagomål på buller från Värmdöleden framförs ofta direkt till Transportstyrelsen och det kan därför vara svårt för kommunen att bedöma i vilken utsträckning Värmdöleden ger upphov till störningar. Saltsjöbanan och de större kommunala vägarna upplevs av många som störande. Riktvärdena ovan gäller inte för befintlig bebyggelse men den som ansvarar för vägen eller spåret har ansvar för att vidta åtgärder om bullret bedöms som en olägenhet för människors hälsa. Trafikverket ansvarar för buller från trafik på Värmdöleden, Trafikförvaltningen, Stockholms läns

landsting för buller från Saltsjöbanan och kommunen för buller från trafiken på de kommunala vägarna. De enskilda vägföreningarna ansvarar för buller från de enskilda vägarna.

Kommunen genomförde 2007 en bullerkartläggning av hela kommunen, där vägar med trafikmängder över 300 fordon per dygn samt spårtrafik ingår, se karta. Kartan visar ekvivalent ljudnivå två och fyra meter över mark. Bullerkartläggningen ger underlag för bedömning av behovet av bullerskyddsåtgärder. Andra källor till störande buller vid bostäder från närliggande verksamheter, är kyl- och ventilationsanläggningar, varumotagningar, idrottsplatser etcetera. I kommunen finns få relativt tysta områden. I dagsläget finns ingen kartläggning av de tysta områdena men detta planeras. De inre delarna av Erstavik, Skogsö och Velamsund bedöms vara några av de tystare områdena i kommunen.

LUFTFÖRORENINGAR OCH KLIMATPÅVERKAN

Miljökvalitetsnormer

Miljökvalitetsnormer är bindande nationella föreskrifter som anger den lägsta godtagbara luftkvaliteten som människor och miljö tål, enligt vetenskapligt underlag. En miljökvalitetsnorm kan till exempel gälla högsta tillåtna halt av ett ämne i luft, mark, eller vatten. Miljökvalitetsnormer kan införas för hela landet eller för ett geografiskt område, till exempel ett län eller en kommun. Utgångspunkten för en norm är kunskaper om vad människan och naturen tål. Normerna kan även ses som styrmedel för att på sikt nå miljökvalitetsmålen. De flesta av miljökvalitetsnormerna baseras på krav i olika direktiv inom EU.

För närvarande finns miljökvalitetsnormer för utomhusluft när det gäller kvävedioxid, kväveoxid, partiklar (PM 10), bensen, kolmonoxid, svaveldioxid, ozon, arsenik, kadmium, bensapyren och bly. Under de närmaste åren kommer även normer för nickel och polycykliska aromater och eventuellt även för små partiklar (PM 2,5), att träda i kraft. I trafikmiljön är framförallt kvävedioxider, partiklar och bensen relevanta att undersöka. Enligt Plan- och bygglagen (PBL kap2§) får planläggning inte medverka till att en miljökvalitetsnorm överträds.

Situationen i Nacka

Vägtrafiken, energisektorn och sjöfarten, men även arbetsmaskiner, står för de största utsläppen av luftföroreningar i kommunen. Utsläppen påverkar luften lokalt och bidrar också till föroreningsituationen i ett större sammanhang. Vägtrafiken och energisektorn är också de källor i kommunen som har störst klimatpåverkan genom utsläpp av koldioxid. Trafiken på Värmdöleden är den största utsläppskällan inom kommunen.

Miljökvalitetsnormen för partiklar avseende dygnsmedelvärde överskrids i nuläget längs Värmdöleden fram till avfarten mot Nacka centrum cirka 250 meter öster om Nacka gymnasium. Överskridanden görs i en zon mellan 10-20 meter norr och söder om Värmdöleden. Halterna avtar med avståndet och cirka 100 meter från Värmdöleden är PM 10-nivåerna jämförbara med bakgrundshalten. Miljökvalitetsnormen för partiklar överskrids även vid Sicklarondellen, upp till 10 meter från rondellen. Överskridande görs även inom vägområdet vid trafikplats Sickla strax öster om Sicklarondellen.

Nacka kommun är medlem i Stockholms och Uppsala läns Luftvårdsförbund. Kommunen bidrar varje år med underlag till databasen och får i gengäld tillgång till aktuella mätningar, föroreningsberäkningar och trender.

MILJÖFARLIGA VERKSAMHETER

I Nacka kommun finns sju miljöfarliga verksamheter med tillstånd enligt miljöbalken och en verksamhet där prövning pågår.

Bergs oljehamn

Bergs oljehamn är en betydande oljedepå som också genererar ett stort antal transporter med farligt gods. Inom anläggningen bedrivs verksamhet som kan orsaka allvarliga skador på människor och miljö vid en olycka. Oljehamnen omfattas av Sevesolagstiftningen och lagen om skydd mot olyckor. Vid planering i närheten av oljehamnen måste därför särskild hänsyn tas till de risker som verksamheten medför. Den omedelbara riskzonen vid en explosion antas vara inom 300 meter från explosionsplatsen. Vid en allvarlig kemikalieolycka beräknas området inom 500 meter från utsläppet påverkas.

Henriksdals reningsverk

Reningsverkets verksamheter är av mellankommunalt intresse och berör både Stockholms stad och Nacka kommun. Inom anläggningen finns ett reningsverk och en biogasanläggning. Biogasanläggningen omfattas av Sevesolagstiftningen och lagen om skydd mot olyckor.

Reningsverket är till största delen inbyggt i berget och verksamhetens ventilation sker via höga skorstenar. Renat avloppsvatten släpps ut i Saltsjön. Tillsynen enligt miljöbalken utförs av Stockholms stad. Det rekommenderade skyddsavståndet är 1 000 meter men kan minskas betydligt då verksamheten bedrivs under jord.

Kovik

Avfallsanläggning som ligger inom både Nacka och Värmdö kommun. Vid anläggningen sker bland annat deponering av restavfall från industri, sortering av icke branschspecifikt torrt avfall för tillverkning av bränslepellets och mellanlagring av miljöfarligt avfall. Rekommenderat skyddsavstånd för deponeringsanläggningar är 500 meter och för mellanlagring av farligt avfall 200 meter.

Storkällans krematorium

Krematoriet drivs av Nacka församling som utför cirka 2 000 kremationer årligen. Utsläpp till luft renas från kvicksilver och partiklar. Skyddsavståndet bedöms vara mellan 50-100 m.

Älta Galvan

Älta Galvan är en anläggning för galvanisering genom varmförzinkning. Anläggningen har utsläpp till luft som renas med partikelfilter. Buller förekommer. I skriften ”Bättre plats för arbete 1995:5” rekommenderas ett skyddsavstånd vid nyetablering på 300 meter. Avståndet är en rekommendation som kan minskas beroende på anläggningens reningsutrustning.

Panncentral Orminge

Panncentralen är en hetvattencentral med anslutning till fjärrvärmenätet och har tillstånd för en installerad effekt på 40 MW. Hela tillståndet utnyttjas inte idag. Vid panncentralen finns två oljepannor och en pelletspanna. För eldning med fast bränsle är skyddsavståndet 400 meter men vid inbyggd hantering av bränsle kan avståndet minskas avsevärt. Vid Orminge panncentral är bränslehanteringen inbyggd. Rekommenderat skyddsavstånd för oljepanna på 50 MW är 100 meter.

Fisksätra panncentral

Panncentralen levererar fjärrvärme till fastigheterna i Fisksätra och drivs med olika oljeprodukter. Den totalt installerade effekten är 29 MW. Skyddsavstånd till bebyggelse bör vara cirka 100 meter med nuvarande bränslen. Verksamheten orsakar buller och utsläpp till luft och vatten.

Akzo Nobel

Akzo Nobels utvecklingslaboratorier hanterar ett mycket stort antal kemiska ämnen men i små mängder. Verksamheten är tillståndspliktig enligt miljöbalken och prövningsprocessen pågår. Verksamheten flyttar inom de närmaste åren till andra lokaler i närområdet. Verksamheten har utsläpp till luft och avloppsledningsnätet. Verksamhet beräknas vid normal drift släppa ut cirka två kilo flyktiga organiska kolväten (VOC) till den omgivande luften.

FÖRORENAD MARK

Misstänkta förorenade områden i Nacka har inventerats enligt naturvårdsverkets metod, den så kallade MIFO-modellen, se karta. Inventeringen pekar ut bland annat gamla industri- och varvsområden som misstänkt förorenade. Andra exempel är Saltsjöbanans spårområde, områden längs Värmdöleden, skjutbanor samt vissa äldre vägar där asfalten innehåller stenkolstjära. På flera platser i kommunen har också avfall använts som fyllnadsmassor, vilket innebär risk för förorening. Områden som är misstänkt förorenade utreds och åtgärdas i samband med exploatering. Många av de områden som beskrivits i inventeringen är idag åtgärdade.

Elektromagnetiska fält

Hälsoproblem från magnetfält kring kraftledningar är omdiskuterade. Några riktvärden för tillåtna magnetfältsnivåer finns inte. Myndigheterna rekommenderar att man följer försiktighetsprincipen och strävar efter att begränsa exponeringen mellan elanläggningar och byggnader. Svenska kraftnäts policy är att magnetfälten normalt inte ska överstiga 0,4 mikrottesla där människor vistas varaktigt. Det finns flera kraftledningar som passerar genom Nacka, se karta. De kraftledningar som ligger nära bebyggelsen är en 70 kV ledning och en 220 kV ledning som har sin huvudsakliga sträckning i Boo.

ÖVRIG MILJÖPÅVERKAN

Radon

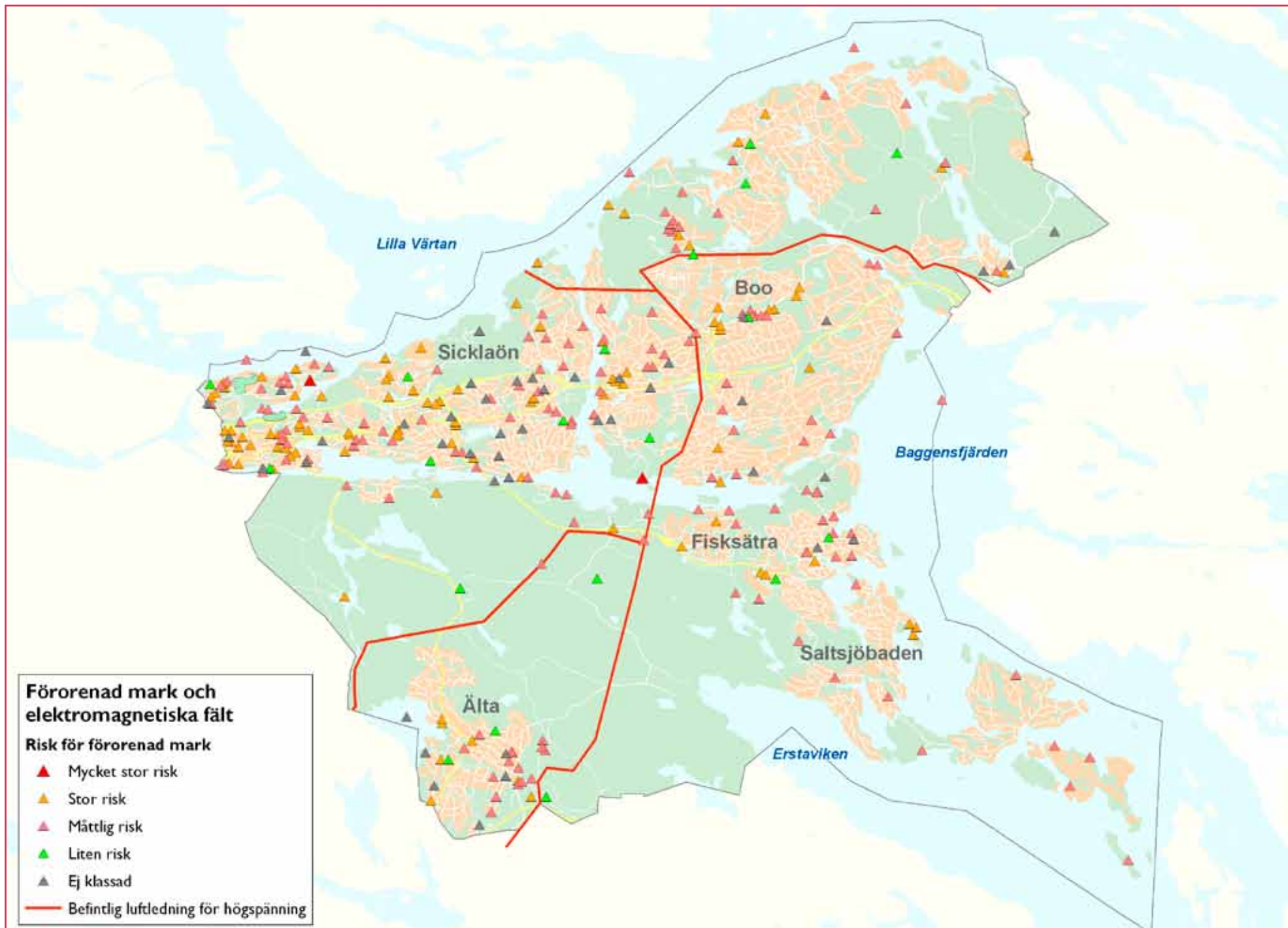
En radonkartläggning utfördes i kommunen 1990. Större delen av kommunen har normalriskmark. Lokala inslag av högradonmark finns i delar av Älta, Tollare, Fisksätra, Saltsjöbaden och Älgö, se karta. Ny bebyggelse ska anpassas till radonsituationen. Radonhalten i bostäder ska inte överstiga 200 Bq/m³.

Hästallergen

Ridsport är ett stort fritidsintresse i Nacka men hästverksamheten kan innebära störningar i form av lukt och spridning av allergener. Socialstyrelsen har tidigare rekommenderat 200 meter som skyddsavstånd mellan bostäder och hästhållning. Rekommendationen ska emellertid ses över då ny forskning som visar att allergener från hästar inte sprids lika långt som man tidigare trott. Boverket har därför valt att inte ha några rekommendationer vad gäller hästhållning.

Övergödning /Enskilda avlopp

Det finns i Nacka enligt miljöenhetens översiktliga bedömning över 400 fastigheter med enskilda avlopp som i dagsläget som inte kommer ha möjlighet att kopplas på kommunalt VA före år 2030. Mängden fastigheter med enskilda avlopp som inte kan koppla på kommunalt VA är dessutom ännu större om horisonten för påkopplingsmöjligheten är t.ex. om 7 år d.v.s. 2020. Enskilda avlopp, och då särskilt WC-avlopp, är en av flera bidragande orsaker till utsläpp av kväve, fosfor, BOD samt E-colibakterier.

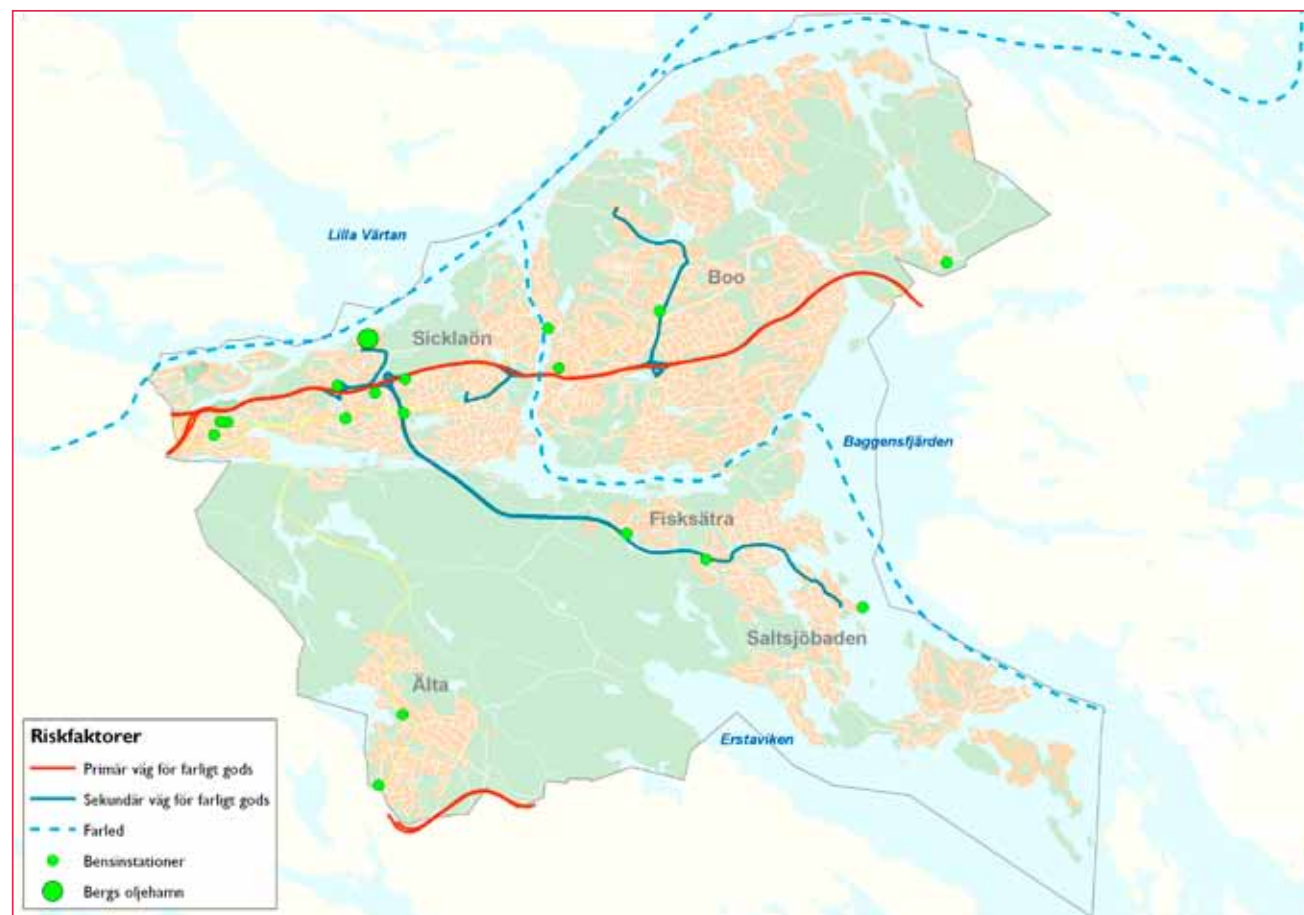

HANTERING AV FARLIGT GODS

Riskhantering i samhällsplaneringen har fått en mer framträdande roll då behovet av att exploatera mark i utsatta lägen, till exempel nära leder för farligt gods, har ökat i storstadsregionerna. Värmdöleden, Södra länken och Tyresöleden är primära vägar för farligt gods. Saltjöbadsleden samt anslutningsvägarna till Bergs oljehamn, Nacka sjukhus och Kummelbergets industriområde är sekundära vägar för farligt gods. Farlederna till sjöss är också betydelsefulla transportvägar för farligt gods. Bergs oljehamn på Sicklaöns norra kust är en betydande oljedepå som distribuerar cirka 1,3 milj. m³ oljeprodukter varje år, vilket innebär ett stort antal transporter med tankbil från anläggningen. Oljehamnen är belägen på mark som ägs av Nacka kommun och som är upplåten med tomträtt till och med 2019. I Nacka finns 15 bensinstationer varav två sjömackar.

RISKER FÖR ÖVERSÄMMNING OCH SKRED

Vare sig översvämning eller skred är några stora problem i Nacka på grund av topografin och jordartsstrukturen. Skredrisker finns dock längs Värmdövägens stäckning vid Kilsviken och i delar av Svindersviken. Nacka berörs inte av några större vattendrag som kan bidra till översvämning i sjöarna, men Ältasjön, Sågsjön, Myrsjön och Bagarsjön kan drabbas av översvämning vid kraftig nederbörd då avrinningsmöjligheterna är begränsade. Nackas branta kuster innebär att det idag inte finns några översvämningskänsliga områden av

betydelse, men klimatförändringarna medför att frågan måste belysas bättre. Kommunen har utrett konsekvenserna av höjd havsnivå med 0,8, 1,33 och 2,32 meter. De värden för en förväntad permanent höjning av Östersjöns havsnivå som anges i RUF 2010, är mellan 0,5 meter och 1,1 meter. Det temporära högvattenflödet

kan innebära en ytterligare höjning med 1,4 meter. Detta kan ge en sammanlagd havsnivåhöjning på 1,9 till 2,5 meter. En högre havsnivå skulle få konsekvenser för framförallt vissa områden i Saltjöbaden och östra Boo, men generellt är detta ingen stor fråga i Nacka.

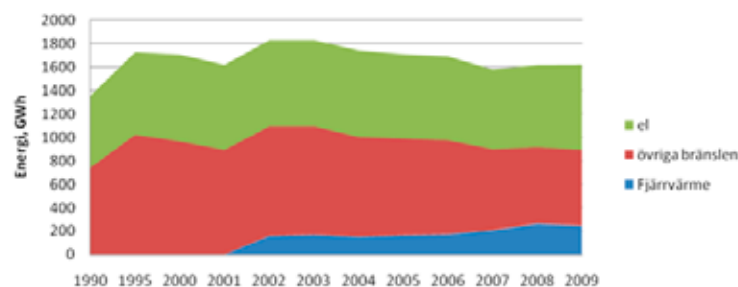
KLIMAT OCH ENERGIANVÄNDNING

Klimatförändringarna är en global fråga och ett av vår tids mest angelägna miljöproblem. Vi påverkar alla klimatet genom utsläpp av växthusgaser. Ett ändrat klimat innebär ökad nederbörd, kraftigare svängningar i vädret och ökade temperaturer. Klimatfrågan är helt enkelt något som berör alla delar av samhället.

Kommunen har stor möjlighet att påverka energifrågorna genom samverkan med andra aktörer. Kommunen kan påverka energianvändningen i egenskap av byggherre, markägare, hyresvärd, tillståndsgivare, inköpare och upphandlare samt vara delaktig i utbyggnad av såväl fjärrvärme som infrastruktur. En effektivare energianvändning minskar kommunens miljöpåverkan och energikostnader.

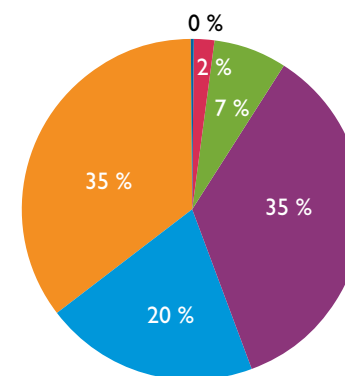
Under de senaste åren har fjärrvärme och värmepumpar blivit vanligare som värmekällor i kommunen medan oljeeldningen har minskat. Även den totala energiförbrukningen har minskat. Vid den senaste mätningen 2009 uppgick energianvändningen till 1 621 GWh per år. Den energi som används i Nacka produceras till stor del utanför kommunen. Den slutliga användningen per energislag visar att andelen elenergi är stor, liksom övriga bränslen som utgörs främst av bensin, diesel, eldningsolja och träbränsle. Den huvudsakliga utbyggnaden av fjärrvärmenätet i Nacka startade i början av 2000-talet. Innan dess fanns mindre värmecentraler i kommunen, ofta oljeeldade. Takten för utbyggnaden av fjärrvärmenätet har dock ökat under senare år och 2009 stod fjärrvärme för 28 procent av hushållens energianvändning.

Slutlig användning per energislag, Nacka kommun

Stora energianvändare är hushållen, där ingår till exempel uppvärmning av hus samt den energi som krävs för elektriska apparater i hemmet såsom tv, kyl och spis. I transporter ingår både den energi som används till personbilar samt till kollektiv- och järnvägstrafik. I övriga tjänster ingår elförsörjning av kontor, lager, restaurangverksamhet med mera.

Fördelning av energianvändning Nacka 2009 (totalt 1 621 GWh)

- Fiske, jord- och skogsbruk = 0 %
- Industri och bygge = 2 %
- Offentlig verksamhet = 7 %
- Transporter = 35 %
- Övriga tjänster = 20 %
- Hushåll = 35 %

Energianvändning per person

Energianvändningen i Nacka har de senaste åren varit omkring 18 000 kWh per person. Det är en låg siffra både i jämförelse med Stockholms län, där energianvändningen per person och år är omkring 24 000 kWh, och i riket där energianvändningen uppgår till omkring 43 000 kWh per person och år, mätt år 2008. Skillnaderna beror till stor del på att Nacka kommun varken har någon energiintensiv industri eller något omfattande jordbruk. Det gör även att den slutliga användningen av energi per sektor ser något annorlunda ut

Energianvändning per person

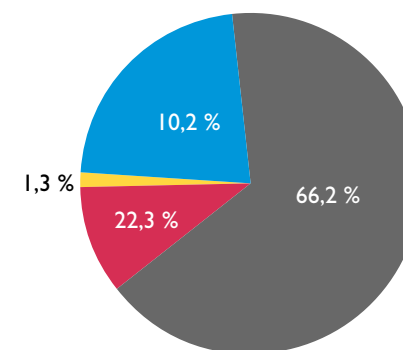
år	kWh per person
1990	21 189
1995	24 603
2000	22 766
2001	21 382
2002	23 865
2003	23 621
2004	22 057
2005	21 303
2006	20 521
2007	18 752
2008	18 883
2009	18 404

i kommunen jämfört med länet och riket.

Utsläpp av växthusgaser

Koldioxidutsläppen har enligt Luftvårdsförbundets mätningar minskat i Nacka under 2000-talet. Det är dock svårt att visa trender i utsläppsdata då beräkningsmodeller och grunder ändras under tid för att skapa större säkerhet i utsläppsdata. Den största källan till utsläpp av koldioxid i kommunen är vägtrafiken. Därefter följer energiproduktionen där till exempel utsläpp från hushållens panncentraler ingår. Även sjöfarten, där färjetrafik, fritidsbåtar samt handels- och arbetsfartyg ingår, bidrar till en del av koldioxidutsläppen.

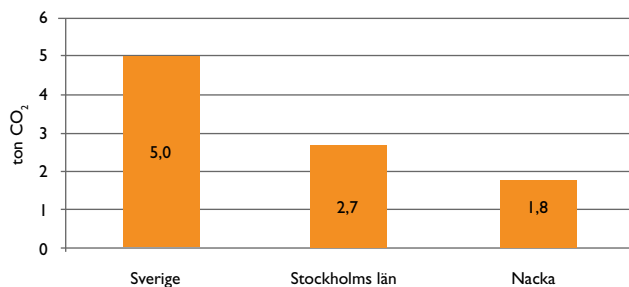
CO₂-utsläpp per sektor år 2009
Totalt 157 000 ton CO₂

- Energiproduktion 35 000 ton = 22,3 %
- Vägtrafik 104 000 ton = 66,2 %
- Sjöfart 16 000 ton = 10,2 %
- Övrigt 2 000 ton = 1,3 %

År 2009 släppte varje person i Nacka kommun i genomsnitt ut 1,8 ton koldioxid. Det är mindre än både länssnittet och utsläpp per person i riket och beror till stor del på den blygsamma andel industri som finns i Nacka. Siffrorna visar dock bara de koldioxidutsläpp som sker i kommunen, och inkluderar inte den stora mängd utsläpp som vår konsumtion av varor, resor samt fjärrvärme och el genererar utanför kommunens gränser.

**CO₂- utsläpp per person
År 2009**

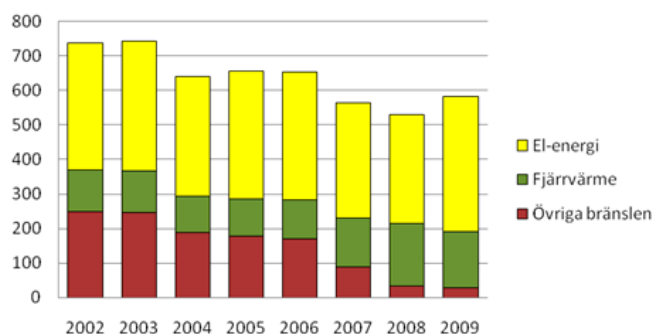

Energianvändningen i kommunen per sektor

Hushåll och bebyggelse

Hushållen står för cirka 36 procent av energiförbrukningen. Hushåll, offentlig verksamhet och övriga tjänster tillhör tillsammans kategorin bebyggelse och slutanvändare sammanlagt omkring 63 procent av den energi som förbrukas i kommunen. Den senaste statistiken över energiförbrukningen i kommunen från 2009 visar att den totala energimängden använd inom bebyggelsesektorn har minskat trots att befolkningen ökat. Minskningen beror till stor del på att antalet värmepumpar ökat kraftigt vilket effektiviserat energianvändningen.

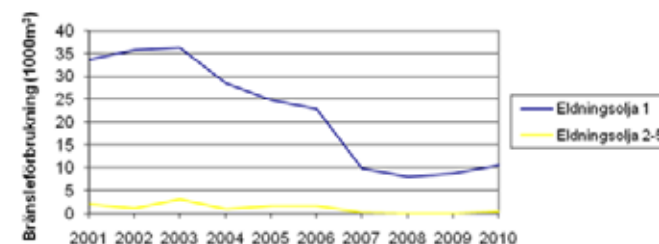
Hushållens energiförbrukning i Nacka (GWh)

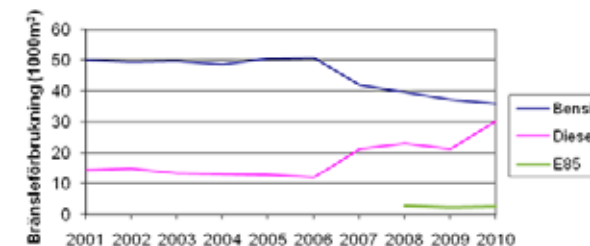
Transporter

Transporter stod år 2007–2009 för 76 procent av alla koldioxidutsläpp i kommunen, och för omkring 35 procent av den totala energianvändningen. I kommunen såldes 2010 cirka 36 000 kubikmeter bensen, cirka 30 000 kubikmeter diesel samt cirka 2 500 kubikmeter etanol. Trots frekvent kollektivtrafik i form av bussar och Saltsjöbanan dominerar biltrafiken i Nacka kommun.

Förbrukning av eldningsolja i Nacka

Bensin- och dieselförsäljning i Nacka

TRAFIK

KOMMUNIKATIONER – ETT RÖRLIGARE NACKA

Trafik- och transportnätet i Nacka ingår i ett regionalt sammanhang. Kommunerna i Stockholms län växer och utvecklas och människors resvanor ställer stora krav på infrastrukturen, både den fysiskt byggda och dess samspel med olika trafikslag och trafikantgrupper. Trafiknätet i Nacka och dess kontakt med regionen har inte utvecklats i samma takt som bebyggelsen i Nacka byggts ut. Nacka behöver ta fram en trafikstrategi som behandlar trafiknät, säkerhet, tillgänglighet och utformning av trafik- och transportmiljön på både kort och lång sikt.

Vägar

Vägnätet i Nacka har olika väghållare, Trafikverket, Nacka kommun och enskilda väghållare. Enskilda väghållare är vägföreningar, villaägarföreningar eller samfällighetsföreningar och ibland även privatpersoner. För regionala vägar är Trafikverket ofta väghållare. De regionala vägarna i Nacka är Värmdöleden (Länsväg 222) och Ältavägen (väg 260). Andra huvudvägar i Nacka är Saltsjöbadsleden, Järlaleden och Värmdövägen. Lokala huvudgator är vägar eller gator som leder till, genom eller mellan större bebyggelseområden. Exempel på lokala huvudgator är Erstaviksvägen, Stockholmsvägen, Sockenvägen och Ormingeringen. Vägnätet brukar även delas in i uppsamlingsgator och lokalgator. Här redovisas endast det övergripande vägnätet.

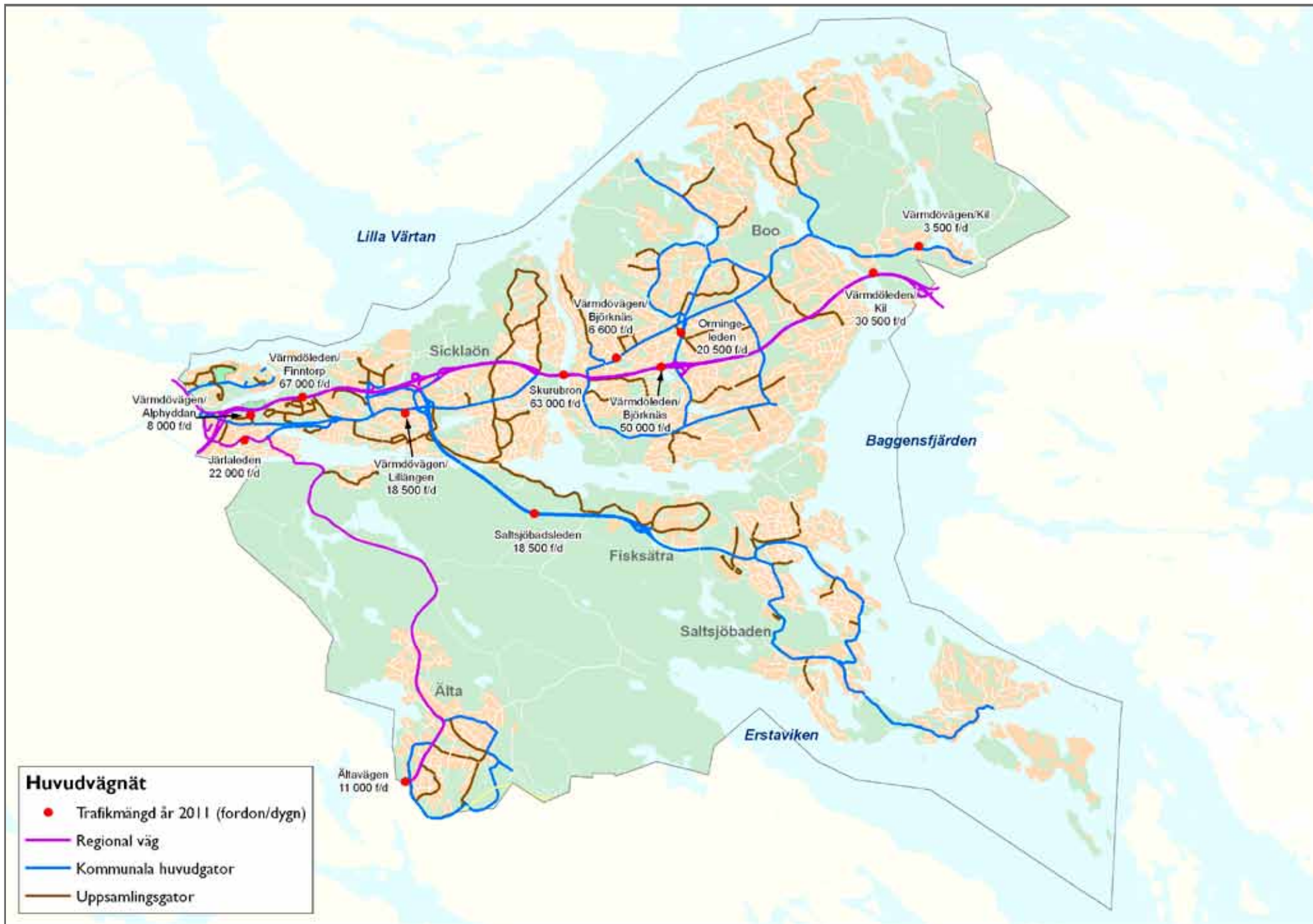
Utvecklingen av trafiksystemet måste Nacka även ta hänsyn till Värmdö kommuns tillväxt och befolkningsökning. Större delen av invånarna i Värmdö kommun reser via Nacka. Både Nackas och Värmdös trafik når övriga regionen via Södra länken, Ältavägen eller Danviksbroarna. Södra länken når ofta sin maximala kapacitet under högtrafik och stängs då av för ytterligare trafik. Skurubron är ett annat kritiskt snitt i vägnätet, bron är den enda förbindelsen till östra Nacka och Värmdö om man inte reser via Vaxholm. Värmdöleden är idag på många sträckor mycket nära eller

över sitt kapacitetstak vilket innebär att trafik flyttar till andra gator, främst Värmdövägen och Järlaleden. Även kollektivtrafiken, som i största delen av Nacka består av buss, tar vägutrymme. Jämfört med många andra stockholmskommuner har Nacka både en hög andel resande med kollektivtrafik och en relativt hög biltäthet. År 2009 fanns 451 registrerade fordon per 1 000 invånare.

Kollektivtrafik

Nackas kollektivtrafiksystem består av ett välutbyggt bussnät och Saltsjöbanan, och har ofta hög beläggning. Saltsjöbanan invigdes år 1893 och går genom Sicklaöns södra del till Saltsjöbaden med en förgrening till Solsidan. Både Saltsjöbanan och de flesta bussar som trafikerar Nacka har sin slutstation vid Slussen i Stockholm, en viktig och central bytespunkt till annan kollektivtrafik. Tillsammans trafikerar Saltsjöbanan och busstrafiken alla delar av kommunen men med varierande turtäthet beroende på reseunderlag. Sammanlagt 42 (2011) busslinjer trafikerar dagligen någon del av Nacka och sju av dess har både start- och målpunkt inom kommunen, övriga har antingen start- eller målpunkt inom Stockholms län. Även nattrafiken till och inom Nacka når de flesta större bostadsområden.

Stockholms läns landsting (SLL) är genom Storstockholms Lokaltrafik (SL) samordnare av, och ansvarig för, kollektivtrafikens utbyggnad och utveckling i hela

länet och ska se till hela regionens behov. Från och med 2012 kan även andra aktörer än SL driva kollektivtrafik. Nacka kommun kommer inte att driva egen kollektivtrafik och kan därför inte bestämma över kollektivtrafikens nätutbyggnad och utveckling. Däremot kan kommunen komma med förslag och önskemål, reservera mark för kollektivtrafik, depåer och infartsparkering, samt framförallt verka för att ökad tillväxt sker i lägen med god kollektivtrafik. Nacka samråder med SL om kollektivtrafikens utveckling och i kommunens olika utbyggnadsprojekt följer kommunen SLs riktlinjer för utformning.

Ökningen av det kollektiva resandet i Nacka tillhör de största i regionen procentuellt sett, men även i Värmdö

och andra kommuner har kollektivtrafikresandet ökat. Alla kollektivtrafikslag är inräknade och förändringen över tid var positiv i alla jämförelsekommuner.

Båttrafik

Vid Nackas norra kust är det lämpligt att utveckla kollektivtrafik med båt. Under 2010-2011 genomfördes ett pilotprojekt för kollektivtrafik med båt i Stockholms inre vatten, SjöVägen. I pilotprojektet deltog Nacka kommun i samarbete med Vasakronan (huvudman), Trafikförvaltningen och större fastighetsägare vid norra kusten. Från och med 2013 ingår sjövägen i SL-trafiken. Passagerarna kan resa mellan Nybroplan, Saltsjöqvarn, Finnboda hamn, Kvarnholmen, Nacka strand, Allmän-

na gränd, Lidingö och Frihamnen. SjöVägen är mycket uppskattad. Nackas bryggor trafikeras även av vissa turer mellan Vaxholm, Värmdö och Stockholm som körs av Waxholmsbolaget.

Gång- och cykel

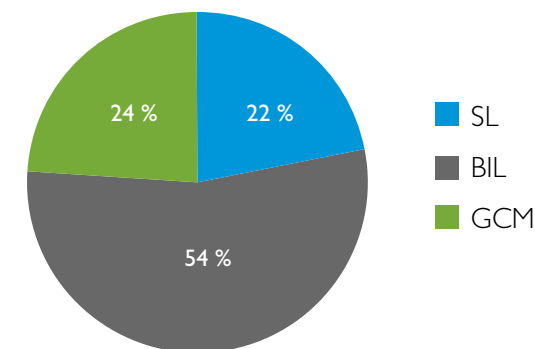
Cykelnätet i Nacka är väl fungerande och har beläggning av god kvalitet. Sammanlagt finns 100 km cykelvägar och cykelbanor i kommunen. En cykelväg är en från bilvägar helt fristående väg till skillnad från en cykelbana som löper längs med bilvägen, ofta separerad från bilvägen med målning eller kantsten. I Nacka finns få renodlade cykelvägar, istället har man valt att anlägga kombinerade gång- och cykelbanor till specifika

Antal påstigande (i tusental) i SL-trafiken en vintervardag (ur Fakta om SL och länet 2010)

Kommun	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Förändring (+ %)
Nacka	52	53	54	54	58	59	60	61	64	23
Haninge	46	48	48	48	50	50	51	54	54	17
Tyresö	19	19	19	19	20	20	20	20	21	11
Huddinge	67	66	65	65	69	70	70	70	72	7
Solna	72	72	73	72	77	82	81	83	81	13
Värmdö	14	14	15	16	17	18	18	18	18	29
Täby	28	29	29	29	30	31	31	31	32	14

Fördelning andel resande i Nacka kommun (Ur Fakta om SL och länet 2009).

Fördelning andel resande i Nacka kommun (Ur Fakta om SL och länet 2009)

Diagrammet visar den procentuella andelen resor med start i Nacka och målpunkt inom Stockholms län (inklusive Nacka) fördelat på kollektivtrafik genom SL, med bil eller GCM (gående, cykel och moped).

målpunkter och längs de större bilvägarna. Cykelbanor har anlagts på platser i kommunen där det varit särskilt önskvärt och möjligt. På vägar där ett litet antal fordon färdas eller vägar med låga hastigheter, bedöms det ofta vara möjligt att cykla i blandtrafik. Cykelförbindelserna mellan olika målpunkter som skolor, idrottsanläggningar, service och bostadsområden är goda men kan bli bättre.

På kartan över gång- och cykelnätet syns regionala cykelstråk och lokala huvudcykelstråk. I Nacka löper ett stråk mellan Stockholm, Nacka och Värmdö längs Värmdövägen, samt mellan Stockholm, Nacka och Tyresö längs Ältavägen. Även Saltsjöbadsvägen är på kartan utpekad som ett regionalt cykelstråk men det innebär inte att vägen är en lämplig cykelväg utan att stråket är av regionalt intresse för cykling. Saltsjöbadsvägen har inte tillräcklig cykelvägsstandard och kan inte rekommenderas som huvudcykelväg. De cykelvägar som bedöms vara huvudcykelvägar i och till kommunen, är inritade på underlagskartan.

En cykelplan är under framtagande och beräknas vara klar 2014. Den innehåller bland annat förslag till ett utbyggt cykelnät. Det är viktigt att säkerställa att de olika cykelbanorna och cykelvägarna får en likvärdig standard och kompletteras på ett trafiksäkert och hållbart sätt i förhållande till övriga trafikslag. För att öka möjligheten att cykelpendla är det särskilt viktigt att utreda trafiksäkerheten, genheten och cykelnätets struktur men man behöver även titta på skyltning och tydlighet i utformningen. Framförallt behövs en översyn och förbättringar av de större stråken till skolor, bytespunkter för kollektivtrafik och stora arbetsplatser, så

att cykelpendlingen främjas. Ett bra gång- och cykelnät inom kommunen, till grannkommunerna och vidare i regionen är positivt både för miljön och för folkhälsan.

Trafiksäkerhet och tillgänglighet

Trafiksäkerhet och tillgänglighet är två av de viktigaste delarna i ett välfungerande trafik- och transportsystem.

Trafiksäkerhet innebär att oskyddade trafikanter kan röra sig på ett säkert och naturligt sätt i trafiken men också ett bra samspel mellan olika fordonsslag samt mellan olika fordonsslag och trafikanter med olika förutsättningar. Trafiksäkerhet och tillgänglighet går ofta hand i hand, förbättringar i trafiksäkerheten leder ofta till förbättrad tillgänglighet och tvärtom. Trafiksäkerhetsarbetet i Nacka utgår från policyn Riktlinjer för trafiksäkerhetsarbetet i Nacka och tar avstamp i olika projekt. Ett sådant projekt är till exempel Säkra skolvägar där personal på förskolor och skolor, barn och föräldrar samt Nacka kommuns trafikenhet samarbetar för ökad trafiksäkerhet kring skolor och förskolor i kommunen.

Tillgänglighetsanpassningar leder till förbättrad trafiksäkerhet för alla och minskar risken för skador och olyckor, framförallt för oskyddade trafikanter. I Nacka pågår ett stort arbete med tillgängligheten i den offentliga miljön vilket bland annat innebär att trappor får handräcken och att busshållplatser och övergångsställen byggs om för att förenkla för personer med nedsatt syn. På många ställen görs också nedsänkningar av kantsten för förbättrad framkomlighet för rörelsehindrade med rollator eller barnvagn.

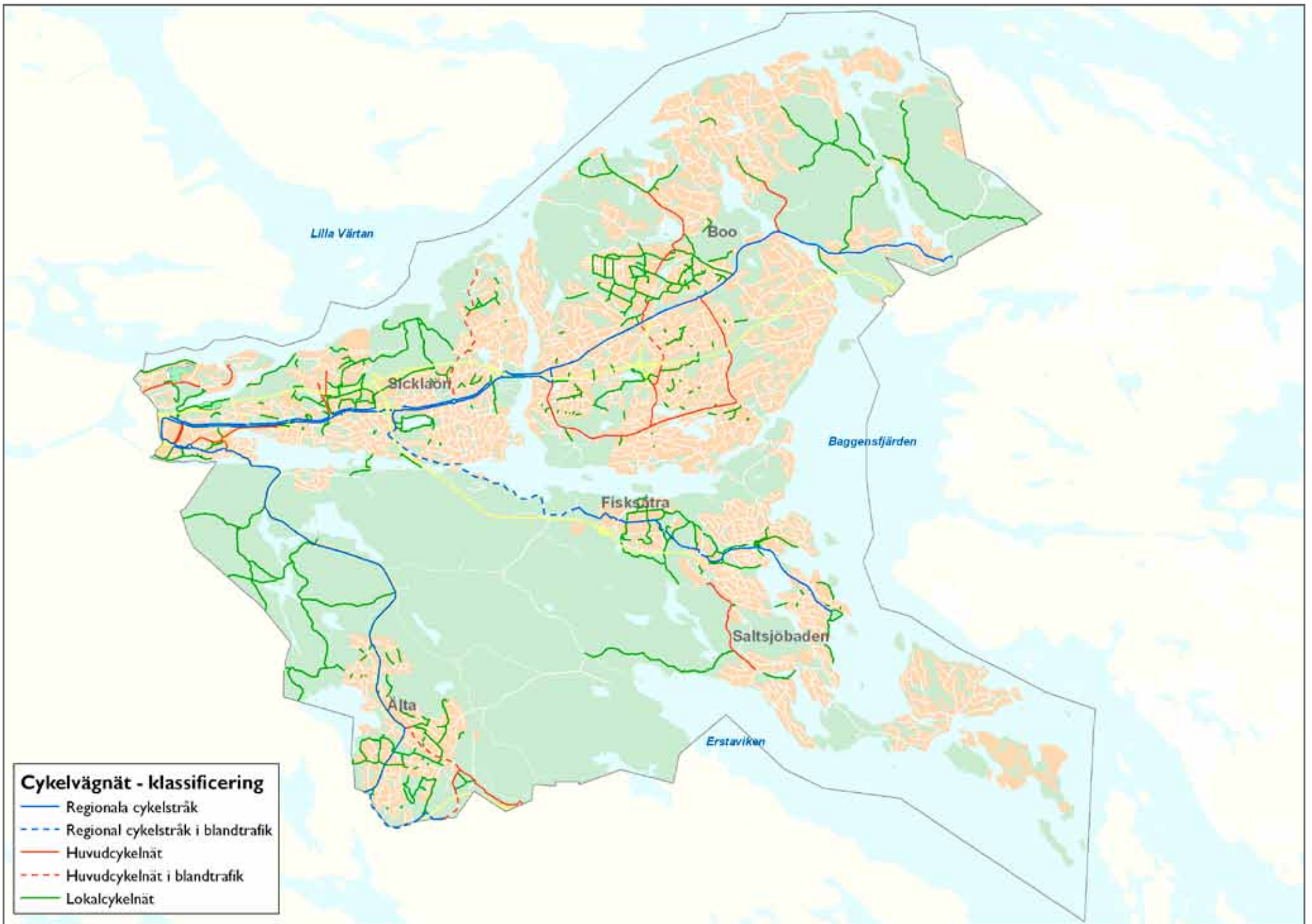
Parkering

Parkering är en viktig del såväl i planeringen av nya bostäder och verksamheter som i vårt befintliga samhälle. Kommunstyrelsen antog en parkeringspolicy våren 2013 som ska knytas till översiktsplanen. Kommunen håller på att ta fram en parkeringsstrategi med utgångspunkt från policyn. Den ska innehålla rekommendationer för parkeringstal, hur parkeringssituationen i kommunen ska hanteras och förslag till reglering med parkeringsavgifter. Bilinnehavet och bilanvändandet påverkas av många faktorer. Olika verksamheter genererar olika mycket parkering men en generell målsättning bör vara att parkering ska ske på kvartersmark och att gatuummet ska vara till för den rörliga trafiken. Kommuner kan själva besluta om att ta ut avgifter för parkering på gatemark och för felparkering. I Nacka är gatumarksparkering än så länge avgiftsfri men tidbegränsad och med avgift för felparkering. I många bostadsområden i Nacka, främst i de centrala delarna på Sicklaön, finns idag inte tillräckligt många parkeringsplatser. Kommunen håller på att ta fram en parkeringspolicy som ska knytas till översiktsplanen 2012.

Infartsparkering

Infartsparkeringar anläggs utmed kollektivtrafikstråk och i anslutning till bytespunkter för kollektivtrafik för att göra det lättare för invånarna att ställa bilen och fortsätta resan med kollektivtrafik. I Nacka finns 21 infartsparkeringar och tre för cykel. Kommunen samarbetar med SL för att anlägga fler.

TEKNISKA SYSTEM

VA-plan

Kommunen arbetar med att ta fram en VA-plan, ett verktyg för hållbar planering av vatten- och avlopp i hela kommunen. Detta innebär planering av VA oavsett om ett område ligger inom eller utanför det fastställda verksamhetsområdet för VA. VA-planen anger vilka områden som ska anslutas till allmänt VA och vad som gäller för fastighetsägarna fram till dess. Planen anger också vad som krävs av fastighetsägare inom ett område som inte kommer att anslutas till kommunens VA-nät.

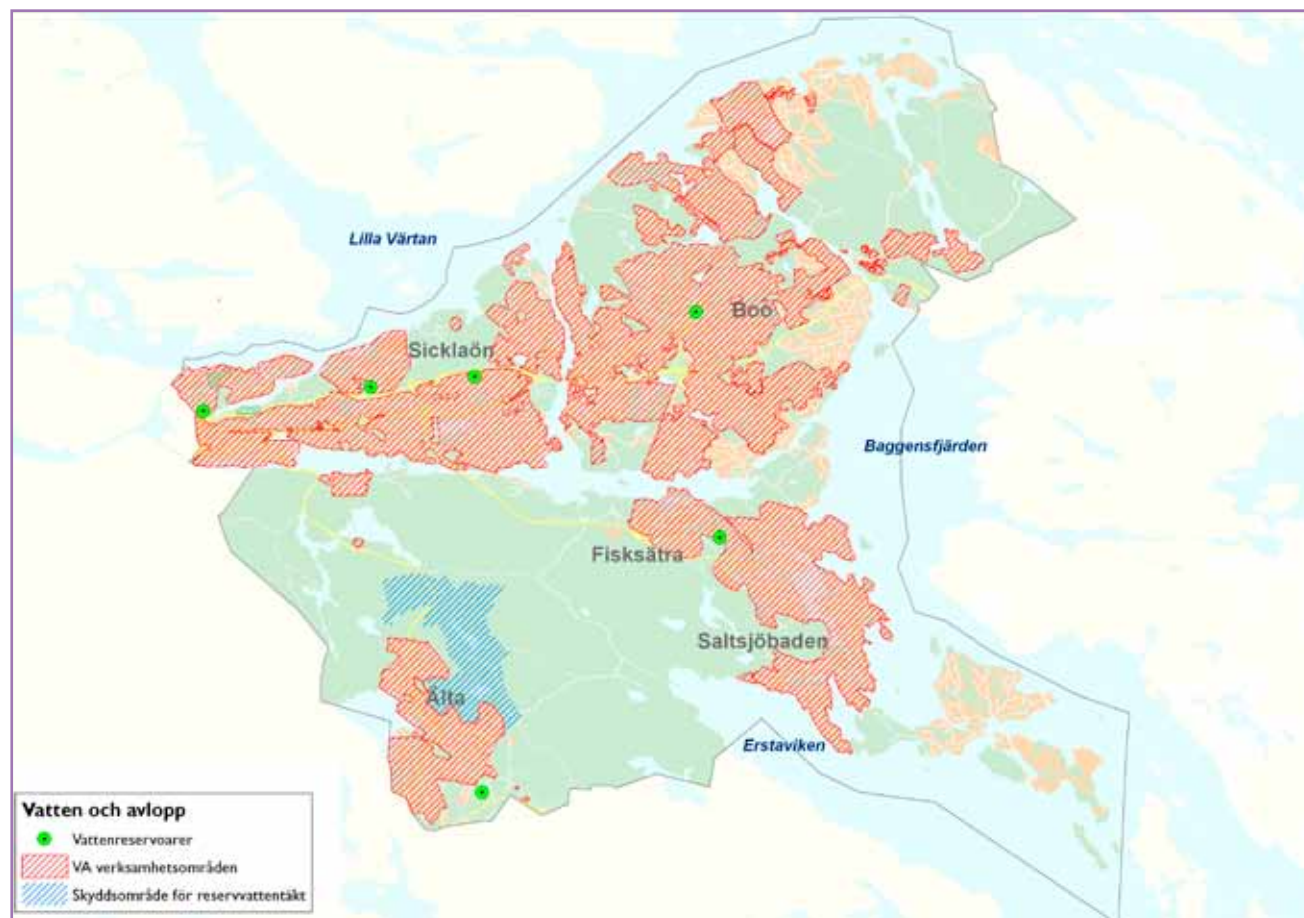
Vattenförsörjning

Kommunens verksamhetsområde för vatten omfattar merparten av de bebyggda områdena. Utbyggnad av vattenförsörjning i förnyelseområdena pågår.

Det finns 6 vattenreservoarer i Henriksdal, Jarlaberg, Ektorp, Orminge, Fisksätra och Älta. Vattenledningsnätet har en totalt längd på 439 km.

Kommunen arbetar med att revidera sin vattenmodell som analyserar framtida vattenbehovet i kommunen och vattentransitering i Värmdö. Generellt är såväl dagsläget som framförhållningen god vad gäller vattenförsörjningen i kommunen.

Kommunen har genomfört en inventering av säkerhet i vattenanläggningar i syfte att förbättra säkerheten i vattenanläggningarna. Inventeringen resulterar i en åtgärdsplan.

Spillvatten

Verksamhetsområdet för spillvatten omfattar i stort sätt samma område som det för vatten. Totalt finns 511 km spillvattenledningar, varav 62 km är tryckledningar i så kallat LTA-system (Lätt Tryck Avlopp).

Spillvatten från Sicklaön och Älta leds till Henriksdals reningsverk, medan avloppen från Boo, Fisksätra och Saltsjöbaden leds till Käppala på Lidingö. I stora delar av kommunen (framförallt förnyelseområden i Boo) byggs spillvattennätet ut som LTA-system.

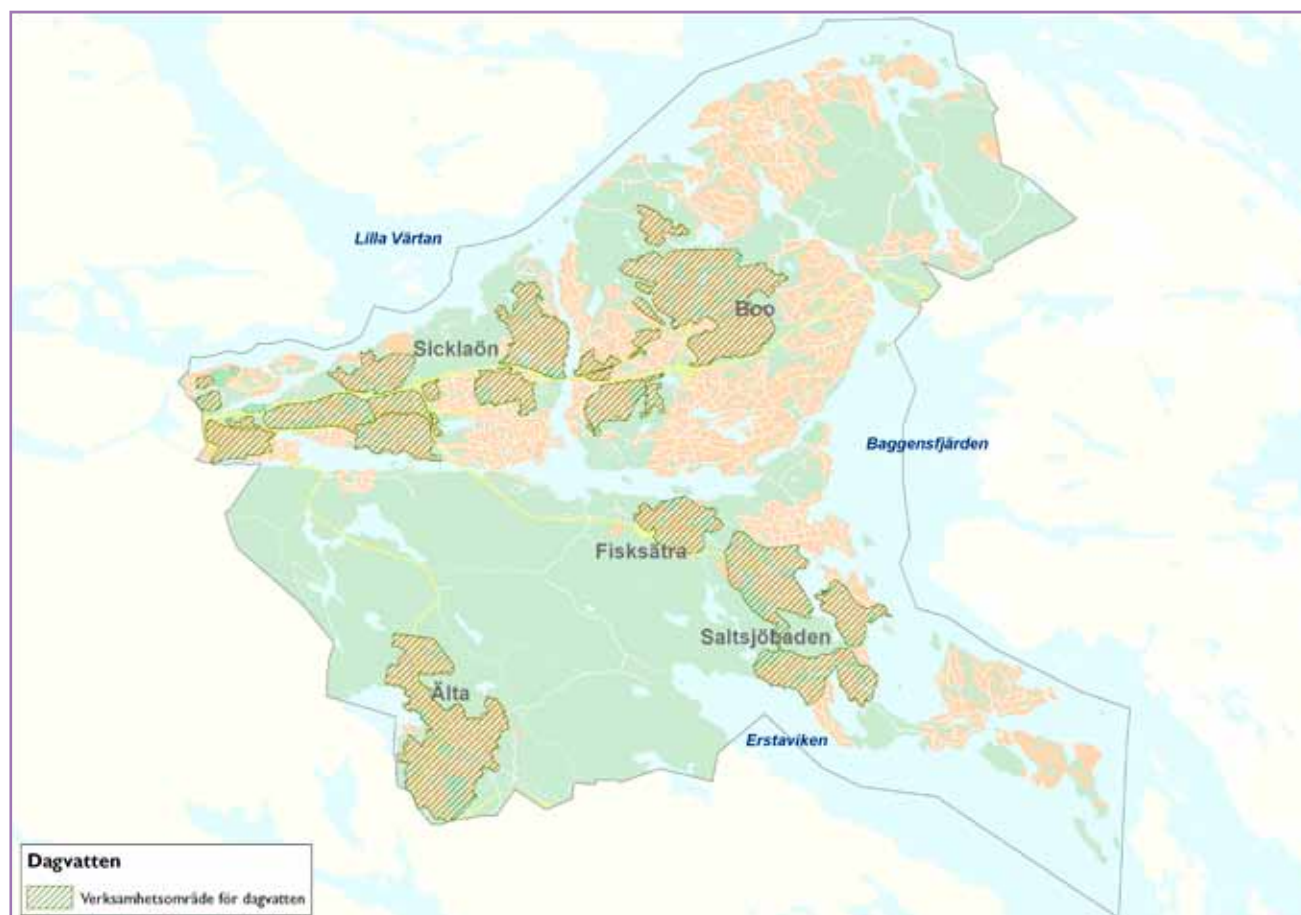
Kommunen arbetar med att ta fram en modell över spillvattennät för att säkerställa anläggningens funktion.

En inventering av kommunens avloppspumpstationer är genomförd. Syftet med inventeringen är att bedöma avloppspumpstationernas skick samt att upprätta en strategisk plan för åtgärder.

Dagvatten

Den 11 november 2013 fastställde Kommunfullmäktige verksamhetsområde för dagvatten (*enligt bilden till höger*).

Enligt LAV ska kommunen fastställa verksamhetsområde för allmänna vattentjänster. I och med inrättande av verksamhetsområden uppstår de rättsliga förhållanden mellan VA-huvudmannen och användare av vattentjänsterna som beskriver rättigheter och skyldigheter för bägge parterna. Till exempel blir huvudmannen skyldig att tillhandahålla en vattentjänst för samlad bebyggelse om ett behov, utifrån ett hälso- och miljöperspektiv, finns och om detta behov inte kan tillgodoses på annat sätt.

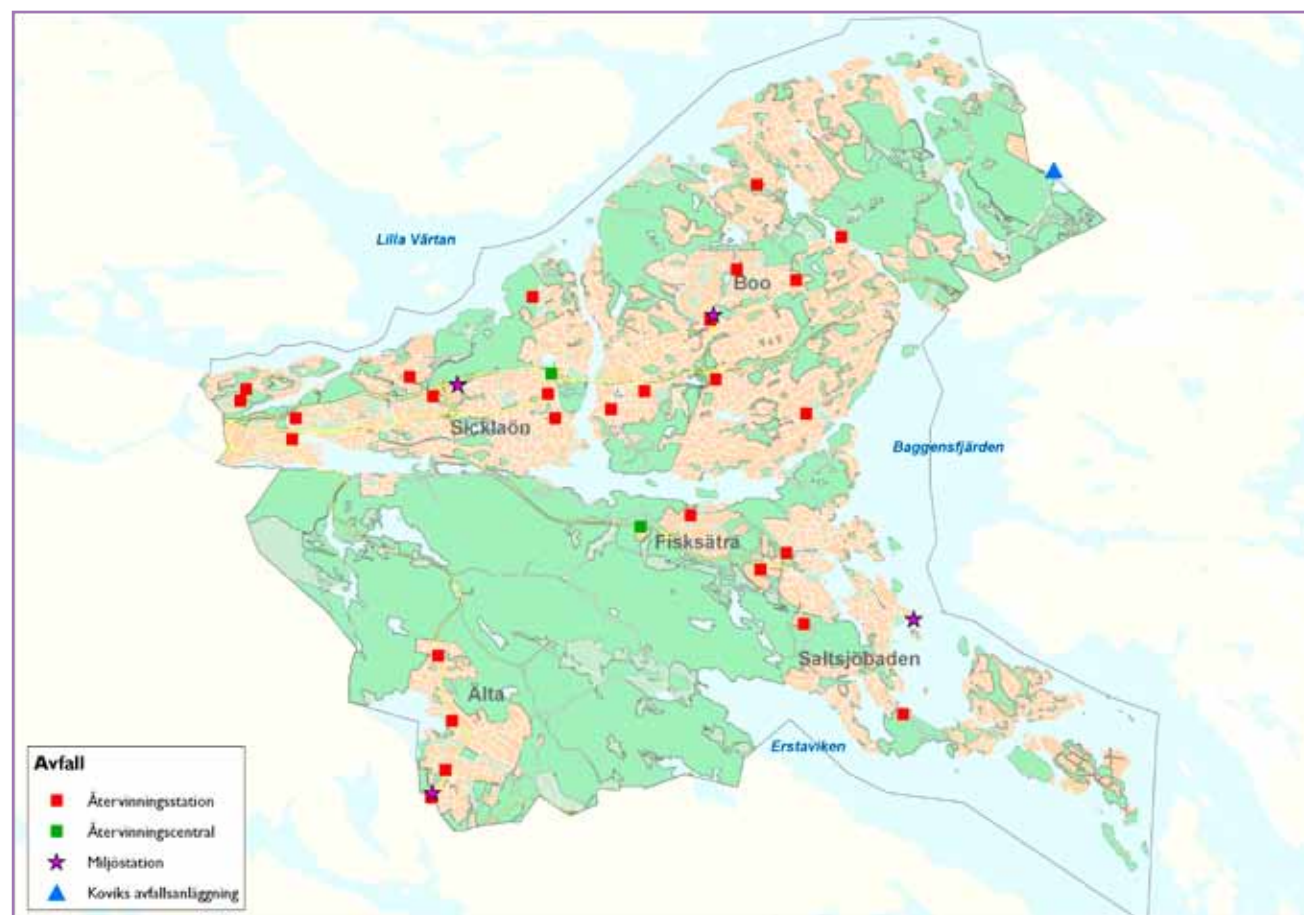
För att kunna möta klimatförändringar påverkan behöver en del åtgärder företas i ledningsnätet. Dagvattensystemet kan behöva byggas ut till de områden som idag saknar dagvattenledningsnät. Uppdimensioneringar samt utbyggnad av utjämningsmöjligheter i dagvattensystemet kan behövas för att kunna ta emot en större mängd dagvatten på kort tid vid kraftig nederbörd. Beroende på hur stor havsnivåhöjningen blir, kan vissa delar av ledningsnätet behöva skyddas, eller om möjligt omlokaliseras.

Rening av dagvatten avgörs från fall till fall utifrån recipient samt tekniska och ekonomiska förutsättningar.

Avfall

Avfallsplan 2020, som tillsammans med de lokala avfallsföreskrifterna utgör kommunens renhållningsordning, sätter målen för avfallshanteringen fram till år 2020. Planen träder i kraft år 2014.

Kommunen ansvarar för omhändertagande av hushållens avfall enligt miljöbalken. Förpackningar av plast, metall, glas och tidningar omfattas av producentansvaret. Verksamhetsutövare ansvarar själva för omhändertagandet av sitt avfall förutom den del som klassas som hushållsavfall. Entreprenörer är upphandlade och sköter olika delar av den avfallshandling som kommunen

är ansvarig för, det vill säga insamling av hushållsavfall, drift av återvinningscentralerna, insamling och behandling av farligt avfall, insamling av slam och behandling av hushålls- och grovavfall.

Insamlat osorterat hushållsavfall från kärl och säck transporteras idag till förbränning i Högdalen där det produceras fjärrvärme och el. Ett insamlingssystem för utsorterat matavfall håller på att införas i hela Nacka genom ett system med två kärl, brunt kärl för matavfall och grönt kärl för övrigt avfall. I flerbostadshus är maskinell hämtning från nedgrävda behållare eller sopsugsystem alternativa lösningar till kärl. Verksamheter, enbostadshus och flerbostadshus kan idag sortera ut matavfall. Utbyggnaden fortsätter för att nå de nationella målen till 2018. Det insamlade matavfallet förbehandlas idag på SRV's anläggning i Huddinge men själva rötningen sker för närvarande i Linköping. En röttningsanläggning ska byggas på Gladö kvarn i Huddinge så snart tillstånd finns. Därmed kan på sikt allt matavfall från Nacka behandlas i Stockholmsregionen för produktion av biogas.

Kommunen har två återvinningscentraler; Östervik och Skuru. Ingen av centralerna ligger på mark som ägs av kommunen. Arbete pågår för att ersätta Skuru återvinningscentral med en ny tillfällig central, i väntan på

en större permanent kretsloppscentral. På återvinningscentralerna lämnas både grovavfall, elavfall, farligt avfall och förpackningar från hushåll. Belastningen på återvinningscentralerna är hög och kan förväntas bli ännu högre när befolkningen ökar. Det finns därför skäl, att utöver läge för ny permanent kretsloppscentral, även studera lägen för så kallade mini-återvinningscentraler, för att ge god tillgänglighet och service i hela kommunen. I kommunen finns också ett antal återvinningsstationer för insamling av förpackningar. Dessa drivs och sköts av Förpacknings- och tidningsinsamlingen. Lägen för nya återvinningsstationer bör beaktas vid nyexploatering men är framförallt en detaljplanefråga.

I Kovik finns en avfallsanläggning som ägs och drivs av Sita Sverige AB. Denna är regionalt viktig och utpekad i RUF 2010. Kovik används främst av verksamhetsutövare, men Sita är också kommunens entreprenör för behandling av grovavfall som hämtas på återvinningscentralerna eller direkt från hushållen.

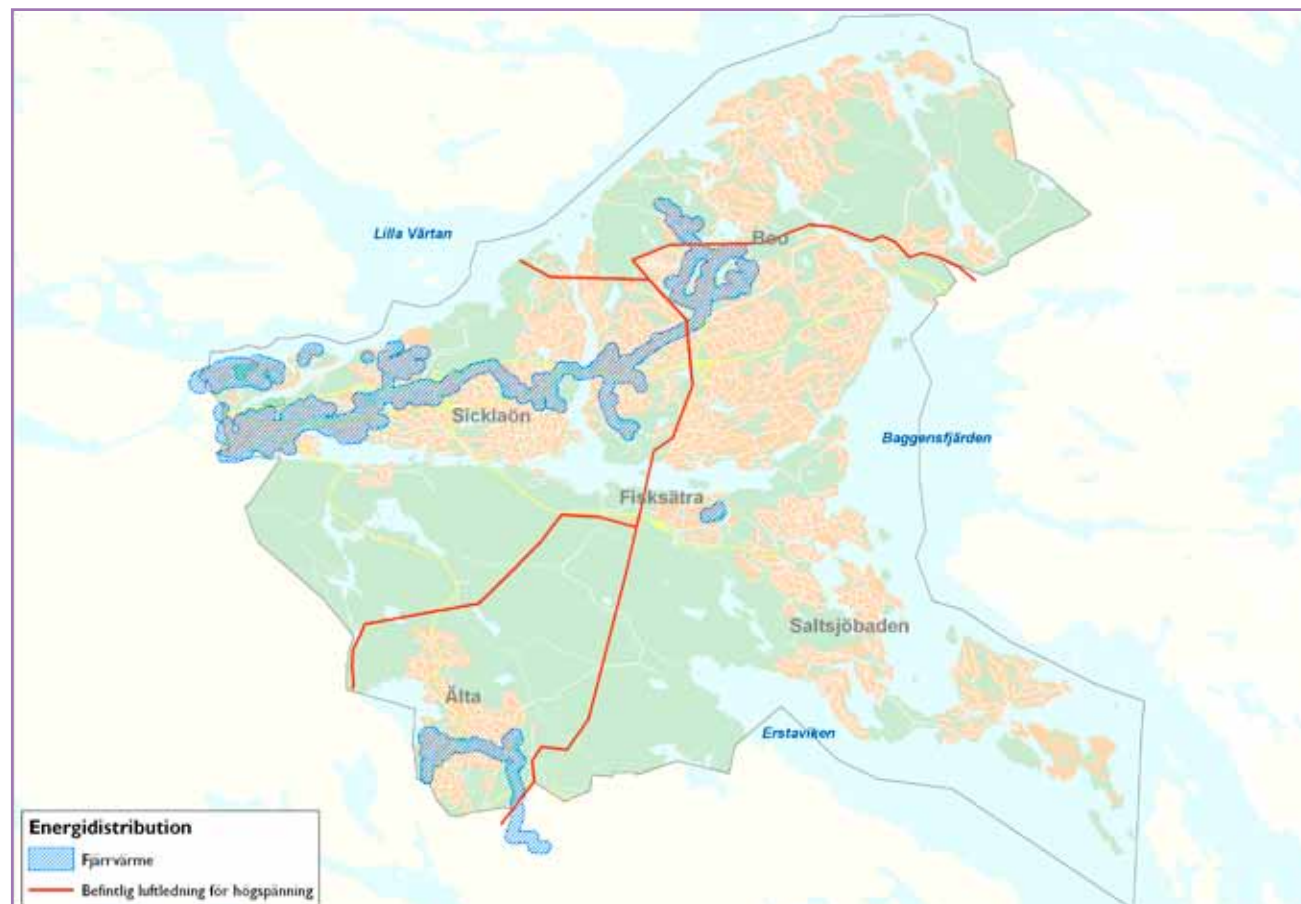
Energidistribution

Fjärrvärmenäten har byggts ut under de senaste åren av energibolagen Fortum och Vattenfall. Fortums nät sträcker sig från Stockholm in på västra Sicklaön och Vattenfalls nät täcker delar av Älta. Vattenfalls fjärrvärme i Nacka produceras av biobränslen medan Fortums fjärrvärmemix består av omkring 80 procent förnybar energi och 20 procent fossila bränslen. Fortum har i Sickla även ledningar för fjärrkyla.

Högspänningsnätet för el i kommunen består av 70 kV och 220 kV ledningar. Befintliga luftledningar kommer från Stockholm och Tyresö till en transformatoranläggning i Fisksätra. En sjökabel från Lidingö kommer in i kommunen i norra Skuru. Inom projektet "Stockholms ström" planeras omfattande ombyggnader av högspänningsnätet i Stockholmstrakten. Bland annat tillkommer nya kablar och vissa luftledningar kommer troligtvis att tas bort.

Platser för upplag

I Nacka saknas tillräckligt många platser för upplag av massor. Det kan röra sig om snöupplag vintertid och tillfälliga upplag av grus, jord och sten vid olika typer av byggnadsarbeten. Bristen på platser för upplag innebär alltför långa transporter.

RIKSINTRESSEN ENLIGT MILJÖBALKEN

I miljöbalkens tredje och fjärde kapitel finns regler för områden av riksintresse. Dessa områden ska skyddas från åtgärder som påtagligt kan skada utpekade värden eller intressen. Nacka kommun berörs av följande utpekade riksintressen. I avsnittet mark- och vattenanvändningen redovisas hur kommunen avser att tillgodose riksintresset.

Kulturmiljövård (3 kap. miljöbalken)

Nackas norra kust

Farledsmiljö som speglar skärgårdens betydelse för huvudstadens sjöfart, livsmedelsförsörjning, rekreativliv och levnadsbetingelser för innerskärgårdens befolkning sedan medeltiden.

Herrgården Erstavik

Herrgårdsmiljö med olika byggnader i öppen, odlad dalgång samt prästbostället Källtorp. Riksintresset omfattar hela odlingslandskapet.

Brukslämningarna vid Nacka ström

Tidig industriell miljö med anor från 1500-talet, baserad på vattenkraften i Nacka ström vilken speglar förutsättningen för den äldsta industriella verksamheten i Stockholmstrakten.

Centrala Saltsjöbaden

Badort, kurort och segelsportort från 1890-talet med planering och arkitektur som visar idealen kring sekelskiftet 1900.

Villaområdet Storängen

Villasamhälle grundat 1904 utmed Saltsjöbanan som speglar det tidiga 1900-talets arkitekturideal med individuellt utformade villor på stora lummiga tomter.

Friluftsliv (3 kap. miljöbalken)

Erstavik och Nackareservatet

Stort sammanhängande område med omväxlande natur som i huvudsak är obebyggt. Området innehåller även friluftsanläggningar. Det är välbesökt som närströvsområde och används för exkursioner och utflykter av människor från hela Stockholmsområdet.

Kommunikationer (3 kap. miljöbalken)

Farleden till Stockholm

Delar av inseglingsleden till Stockholm följer Nackas norra kust från Höggarnsfjärden till Danvikkanalen.

Farleden genom Skurusundet och Baggensstäket

Den gamla inseglingsleden till Stockholm från Baggensfjärden.

Södra länken och Östlig förbindelse

Den befintliga Södra länken och den framtida sammanbindningen mellan Södra och Norra länken som kallas Östlig förbindelse, är av stor betydelse för den regionala trafikinfrastrukturen.

Värmdöleden, väg 222

Värmdöleden är den viktigaste vägförbindelsen i Nacka och Värmdö och av regional betydelse.

Väg 222/260

Väg 222/260 från Stadsgårdshamnen till trafikplats Sickla utgör Nackas förbindelse med centrala Stockholm

Saltsjöbanan

Lokaljärnväg mellan Slussen och Saltsjöbaden av särskild regional betydelse.

Energidistribution (3 kap. miljöbalken)

Stamnät för distribution av el

Befintlig 220 kV ledning mellan Stockholm och Fisksätra, planerad 220 kV ledning mellan Tyresö och Fisksätra, samt befintlig 220 kV kabel mellan Fisksätra och Gustavsberg.

Totalförsvaret (3 kap. miljöbalken)

Riksintresset för totalförsvarets militära del (3 kap 9§ andra stycket miljöbalken) kan i vissa fall redovisas öppet i översiktsplanen, i andra fall inte. Dels finns områden i form av övnings- och skjutfält och flygflottiljer som redovisas öppet, dels områden som av sekretessskäl inte kan redovisas öppet. De senare har oftast koppling till spanings-, kommunikations- och underrättelsesystem. Huvuddelen av Sveriges kommuner är i olika omfattning berörda av riksintresset.

I Nacka kommun finns inga riksintressen som kan redovisas öppet. Inom kommunen kan riksintresset framför allt påverkas av uppförande av höga byggnadsobjekt som master och vindkraftverk.

Natura 2000 (4 kap. miljöbalken)

De områden som regeringen har avsatt som Natura 2000 i enlighet med EU:s förordning räknas som riksintresse enligt miljöbalkens fjärde kapitel. Följande Natura 2000-områden finns i Nacka kommun:

Söderbysjön-Dammtorpssjön

Sjöarna är naturligt näringsrika med nate och dybladsvegetation.

Ekoberget

Silikatrika klippväggar med klippvegetation.

Velamsund

Tre områden med äldre lövskogar av fennoskandisk typ med rik epifytflora som alla ligger inom Velamsunds naturreservat.

Kustområde och skärgård (4 kap. miljöbalken)

Kustområdet och skärgården utanför Stockholm

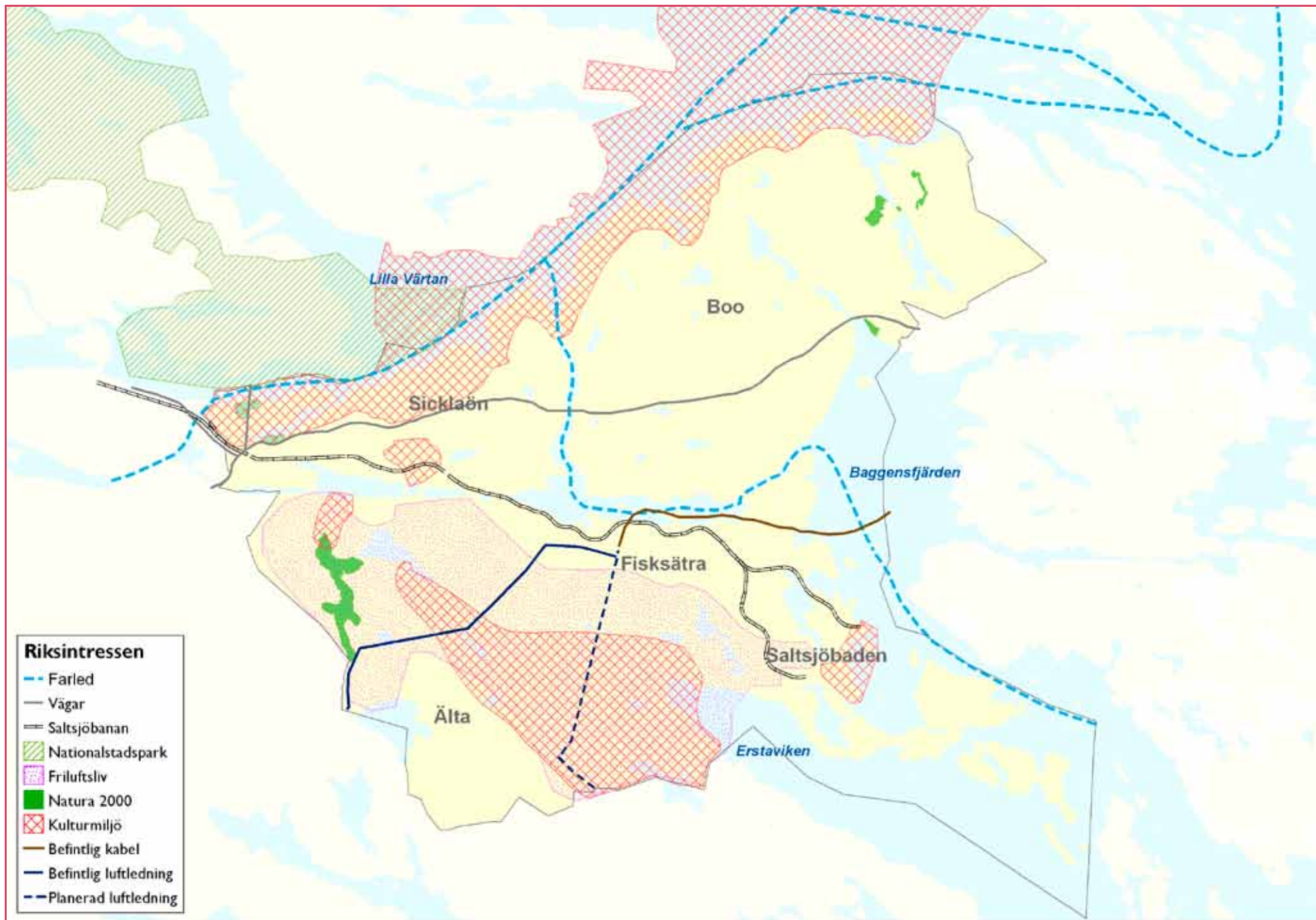
Området är av stort intresse för turismen och friluftslivet, främst det rörliga friluftslivet. Någon tydlig avgränsning av riksintresset finns inte, men länsstyrelsens tolkning är att hela kustområdet inklusive Nacka kommun ingår. Bestämmelserna innebär att exploateringsföretag och andra ingrepp får komma till stånd endast om de inte påtagligt skadar områdenas natur- och kulturvärden. Bestämmelserna utgör inget hinder för utveckling av befintliga tätorter och eller det lokala näringslivet. Detta så kallade tätortsundantag gäller för stora delar av Nacka kommun. Nacka innehåller samtidigt stora orörda naturområden där bestämmelserna är värda att uppmärksamma.

Nationalstadspark (4 kap. miljöbalken)

Nationalstadsparken

Området Ulriksdal–Haga–Brunnsviken–Djurgården är en nationalstadspark som regleras i miljöbalkens fjärde kapitel. Nationalstadsparken gränsar till Nacka kommun vid Kvarnholmen och Norra Sicklaön.

Produktion

Nacka kommun, Kommunikationsenheten
Form: Ricardo Abarza

Foto

Inlaga:

Jan Johansson

Ann-Kristin Kaplan

Peter Orevi

Bertil Nordahl

Nacka kommun, Miljö & Stadsbyggnad

Miljö och Stadsbyggnad

Nacka kommun • 131 81 Nacka • tfn 08-718 80 00 • e-post info@nacka.se • sms 716 80 • www.nacka.se